קבלה · כתבי רבי אברהם אבולעפיא

ספר החשק

רבי אברהם אבולעפיה

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

ספר החשק

רבי אברהם אבולעפיה

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/ספר-החשק/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611161024 של הספרייה.

תוכן העניינים

חלק א 4
הקדמה 4
סימן א 6
סימן ב 15
סימן ג 22
חלק ב 38
הקדמה 38
סימן א 46
סימן ב 52
סימן ג 58

חלק א

הקדמה

חלק א הקדמה

המשלש החכמה מגלה סתריה מניע מעגלי אדיר, חשוקים הם וחשק האצילים הביאוני הלום להיות ליועץ, שמם חקוק בלבי תם ונשלם, בחסד האכילוני פרי עץ, קדושתו משלישית לעולם, נפשי שאלה אל צור חלקה, אם יש לאל פה אז אך נשקתיו:

הקדמה מפני (היום) [היות] הדיעות האנושות משונות זה מזה כשנוי צורות פניהם, היה צורך הכרחי לתת להם מהשם יתברך הנותן חומרם וצורתם והחונן להם המדע - מתנות מנהיגות הכלל מתנות מנהיגות הפכו, עד אשר יהיה סדר קבוע נערך במערכה ישרה בכל דור ודור כפי מציאות ברור, והמתן הכללי לתת ערך כללו לפרט אחת, מפני אדם בדמותינו נמצא, והאיש ההוא התכני יפרש על ברורו כפי מה שיראה הזמן האיש ההוא, וזמן לפעמים שהיה מלך ונביא ולפעמים יזדמן שיהיה נביא לבד או מלך לבד, ויתכן שיהיה לא זה ולא זה, אבל יהיה בהם כח מתדמה לזה או לזה לשניהם יחד, מקום לנו על שעבר נתראה:

היודע אמיתת המציאות יהיה יותר עניו ושפל רוח מזולתו, והעד אמרו על רבן של כל הנביאים ע"ה והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה (במדבר יב, ג), מכל מקום אם ירצה להשתרר תהיה כעיתו בהשתררותו, הפך מכונת המשתררים משאר העם, כי כל איש זולתו למבקש שררה מפני שימשול על העם כארי ואכול והוא לבדו מבקש שררה, כדי שיקבלו העם ממנו תורה ומצות, ויחפוץ שכל העם ידמו לו בחכמה כמו שנאמר על מי שנתנה התורה והמצוה על ידו, ומי יתן כל עם ה' נביאים כי יתן ה' את רוחו עליהם (במדבר יא, כט), וזה הפך מן (ההמיט) [ההדיוט] המושל, שהנה הוא לא יחפוץ שידמה לו שום אדם מכל העם, והשם יתברך דמה את האדם השלם אל עצמו בזה שגם הוא יחפוץ להשלים את האדם עד שידמה לו, וזה החשק המשותף עם השפע הנשפע מאתו על האדם הביאו להמציאו כלים מביאים את האדם לידי התדבקותו בו בקלות:

והספר הכתב הנכתב בספר, והוא יורה על (המים) [האמת] הנמצא והנחשב בלב, והמציא הלב והמוח במחשבה ואלה הם המעשים הטובים אשר (ש)החיצונים הוצרכו לו ולזולתו למשלים חפציו החיצונים, והכתב מפני שהפעמים הוצרכו לו לחשב כל מה שיאמר עליו היה והוה ויהיה, כדי להשלים במחשבה ההיא עצמו וזולתו, וכל זה ישלם במתן תורה, הכללים אשר נתן ה' לפרט בני אדם הראויים אצלו יתברך:

ואמנם המתן על הפרט, הוא אשר נקנו משם לכל חי מדבר בפרט, וממנו נשפע ונהיה גם לזולת החי המדבר בעבור החי המדבר וכמותינו לפי המורגש והמושקל, שהדבר הוא כן בלא ספק, והשם חינן לי מעט מדע ברחמיו הרבים יתברך, חפצינו גם אנחנו לו להתדמות לו ולתת ממדעונו זה לנמצא הראוי לקבלו כאשר הביאנו אליו חשק אהבתו בהיות יבוא לחסות בצל כנפי השכינה לקבל שום דבר מחכמה העליונה:

ועל כן אני הצעיר נעתיאל בן רזיאל [בגי' אברהם] בן (שלי"י) שלויאל [בגי' שמואל] וכתבתי ספר זה הנקרא ספר החשק לאיש חושק חושקו הוא סעדיה בר יצחק, ועמו בחברתו בחור נמשך אחר דעתו ורצונו יעקב בר אברהם באי אסקליהה במדינת מסיני, הבחור הנחמד והנזכר בבואו לבקש החכמה בחשק נורא חשקה נפשו בו, ולא מצאתי בכל כלי חפץ לתתו לו במתן שאדע שייטב בעיניו יותר מזה הספר, ועל כן קראתיו בשם החושק לאמוץ בו החושק אשר בנינו לכבוד השם יתברך, וכאשר (נאתון) [נאתיו] הוכן זה החפץ הטוב לי, בפרט הזדמן עוד גם כן שיועיל לזולתו כמו שרמזנו בסוד מציאות, כי השפע האלוהי הבא על כפינו בכונה, ברוח רבים לקבל טובי כלי כונת השפע משופע התמידי, וכן זה הספר והדומים לו צריך להיות בם תחלה התחלת כונה מיוחדת והוא למיוחד, ומשם תתפשט הכונה על הרבים:

והנה תדע כי כלי המשגל היו מספיקים להמצאת המינים הנולדים מהם, אך בעבור שהן צריכים אל עזר אחר נתן להם העזר הראוי, וכן כלי המחשבה היו מספיקין להשגה, אלא מפני שהם צריכים אל עזר המציא להם ה' העוזרים כולם, וכן האיש השלם היה די לעולם אך לא ימצא בלא עוזרים, ועוד יתהווה ויפסד, ע"כ נתנו לו כל עוזריו והוכנו כוחות אישים באישים להמציאו אחר התהוות האחד העתיד להפסד, כדי שלא יחסר בכל דור ודור איש שלם אחד או רבים, שאם זה היה חסר היה המציאות האנושי לבטלה, ולפיכך נמצאו הצדיקים והחסידים והחכמים והנביאים והדומים להם כדי שישלם העולם, ובהיות האיש שלם - נשלם גם העולם הקטן. ואני כונתי בספרי זה כדי להשלים בו העולם הקטן הנזכר והדומים לו:

וחלקתיו לשלשה חלקים הנרמזים בחרוזים מפני היות כל כונתי כדי לדבר בסתרי ה' הקדוש המשולש באותיות המחכים חכמי לב, והמביא השפע המשכילים בגוף ובנפש ובשכל, ובדמות שמש וירח וכוכבים:

וכל חלק וחלק עוד יכלול ג' חלקים עד היות החלקים הג' והקטנים והפרטיים ט':

ובחלק הראשון הכללי סמנתי לפני הקדמתו זאת נרמז על חרוזים, ולפני כל הקדמה והקדמה שאקדים בכל אחד מן החלקים הכלליים, אכתוב חמריהם מסומנים בג' שמות

כלומר שמי, ושם חבירי, ויהיו מצורפים זה עם זה בדמות החסידים הראשונים, וכולם ישתנו הסימנים בצרופים לבד בדמות שינויי הפכי צורות מעכבות צרוף שם הנכבד שבהם כונתי לרמוז קצת מדרכי צרופיו, והם העדה למה שאני בו, ואולם ידמה סוד הצרוף לחושק ולחשוק ולחשק שהוא השם משולש ומיוחד בדמות השכל המשכיל את המשוכל שהוא דבר אחד בהמצאו בפועל, והוא בהכבדם לי היותי בכוח:
והנה אנחנו שלשתינו הנרמזים בחרוזים והיה במציאות שכלם דבר הצפה בצפת שכלינו מן הכוח אל הפועל:
ויהיה נרמז בחושק משולש ומיוחד:
וחשק משולש ומיוחד:
והחושק משולש ומיוחד:
וזה הוא סוד השם בעבורו, שהוא כולל את כולם, והמתין ישמח ויאמין ומודיע לו כבר את קונו יכין אזניו ואותיותיו לכף ורוח יכין:
ואחר שהקדמתי זאת ההקדמה הראשונה לפני החלק הראשון - שר החרוזים, כמו החמדה כונת החלק. ואחר כן הוא על החשק הראשון. ולפני החלקים הקטנים אכתוב ג"כ שני חרוזים לרמוז, ולדורות זה יהיה הכל:
וזהו השיר האהוב ותכשיר ימירה ותימיר צמונתה ותעשיר:
לבב דש מגודש ומשולש. באחד קבע השם מיוחד ומשפע בפחד חשוב שם המפורש:

סימן א

חלק א סימן א

החלק הראשון:
הסתכל במה שכתוב בספר היצירה (פ"א מ"א) על ענין ג' ספרים ומנה שלשה פעמים ג' (ספרי) [ספרים] הנזכרים שם, ותמצאם עולים שלש מאות אמות, והנם ג' שמות הקדש אשר מהם החכמה נשפעה והבינה מהם נאצלה, וכל מה שתמצא בשום ספר מהספרים מענין ידיעה זה, ראוי שתעיין בה בשכל זך עד שתשוב בעדה מחשבתך שכלית משגת, ויודעת החושק האנושי הבא מאצילות משפע האלהי, להחזיר אליו שפעו להכירו בכלי המחשבה להכיר העינים את האור המורגש בכוח האור המאיר עליהם, שכך נאמר על זה ברמז כתוב כי עמך מקור חיים באורך נראה אור (תהלים לו, י). והדבר המביא לידי המעלה העליונה בקלות הוא אור כפול, שהוא מקור חיים כפול מורה על סוד זהרורית האותיות, אשר בהם יתגלו רזי תורה והם מגלים המסתר, ועל סודם נחלק זה הספר לג' חלקים הנזכרים בו והנה אור מרובע בהם ג'ב', והנה שם חשוק מקור חיים אשר שמו

מיוחד שי"ן דל"ת יו"ד כפול, והוא קוד"ש עיר וקדי"ש בסימנו נלכדות כל עשר ספירות בלימה (ספר יצירה פ"א מ"ב) ומי שיאהב האותיו"ת תמצא שהחכמ"ה אש אהבת"ו כפולה בם, ובם חשק"ו כפול:

והנה היסוד כוללים באמת (ע"ב) [עשר] ספירות אשר הם כל המציאות משביעות זמן י' מושפעות, סוד מעשה מרכבה הכפול כי הרכבת שם בשם הוא הרכבת חכמ"ה ובינ"ה, בדמות הרכבת חמה ולבנה והתהפכות הגלגלים יורה על צורת התהפכות האותיות, ובגלגלים תתחדש החכמה במחשבה השכלית, ותתחייב הבינה לתת דרך למשכיל להבין חדושים רבים, כמו שיתחדשו המתחדשים כלם מסיבת גלגול הגלגלים כולם:

והנה התחברו פרטי כל החכמות על האותיות, ובהם נכללו המשפטים הפרטים תורת כלולים בעצמם, והסוד שהם ד' רוחנים כפולים דבר בדבר מוכפל כמפעליו, כתוב ג' פעמים חלק ותמצא חצי האותיות כפלם ותמצאם כלם, וכל חלק כללים בו כי כלל החכמה, הוא חלק הו"א, וכן כלי החכמה חלק ובכל חלק כלל והנה כל חלק כלול בכל בכפל"ו, וסודו בקו"ל גם בעיון השם כוחת האוזן והעין ובנה חלקו, והנה השם הנכבד הם ער"ב בק"ר ורמזם מק"ל שק"ד, והם מדת יו"ם ומדת לילה שסודם שלשה ספרים המורים על החכמ"ה, ועל הבינה, ועל הדעת:

וסוד הכפו"ל הוא סוד הכלל ורמזו קה"ל ומפני שתבין כונתי בקולו"ת אמסור לך קבלות ידועות מהם שקבלתים מחכמי הדור פה אל פה ומהם שקבלתים מהספרים הנקראים ספרי הקבלה אשר חברום החכמים הקדמונים המקובלים ז"ל בעניינים הנפלאים אשר נזכיר בע"ה, ומהם שנתגלו לי מה' יתברך ובאו אלי מה' יתברך בדמות בת קול והם קבלות עליונות. ולפי שכונתי להוסיף לך חשק על חשק באלו הדרכים המפלאים, אכתוב לך מהן מה שאירע שאין שם חושק מחושק האמת ראוי להיותו ריקם מהם, ואחל בשם הראשון המביא לידי החשק אשר הוא יתעלה שהכל נשען עליו שהיא כעמוד האמצעי עובר מצד אל צד פנים ואחור, וראוי לקרוא שמו יתעלה יתברך כפול וגם ראוי לקרא עמוד עונה לכאן:

והנה השם הנקרא שם הן ע"ב, הנכתב במכתב שליש מן ג' פסוקים בו כל כ"ב אותיות חוץ מג' שאין בו, כלומר שזה השלש הוא עצמותו ואינו מקרה נוסף עליו, ולא משותף אליו:

והנה תדע כי הוא מצורף בצרופים רבים ידועים, ויש לו בג' מערכות נפלאות, כמו שיש מערכת לגלגלים, ולשני המאורות ולכוכבים ולמזלות, והם מדרכים הנקראים בקבלה

סוד העיבור, ויש להם התחלות ידועות ומערכות נמשכות כסדר ויש להם גלגולים רבים, והנה לך סוד מערכת השם הנכבד והנורא כאשר קבלוהו:

סוד חלק א' קטן, סימנו א':

מזוג מזג ותם מים ביין. וגלגל סוד שמאל מיש לאין. שאל ימין בשם מאיר לקין. ותראה אור אמת עין בעין:

זה החלק הקטן הוא ראשון לכל הקטנים. כתוב זה השער תחילה כשורה זה, משולש כצורה זו שהיא צורתו הראשונה ותבין ממנו סודות אלהיות וזה הוא:

וי"ס עמ"ל אכ"ה. אח"ר יה"מ וי"ס:

אל"ה ימ"ה הל"כ. עע"מ וד"ה ענ"ן:

לפ"נ ימ"ח נה"י. מפ"נ יה"ם וי"ע:

שר"א לו"י לכ"מ. מד"ם אח"ר יה"ם:

וי"ב אב"י נמ"ח. נו"ה חש"כ וי"א:

נה"מ צר"י מו"ב. רא"ת הל"י לה"ו:

ינ"מ חנ"ה יש"ר. לא"ק רב"ז הא"ל:

אל"ו יה"י הע"נ. זה"כ לה"ל יל"ה:

וי"ט מש"ה את"י. ימ"ע זה"כ לה"ל:

דו"ע לה"י מו"י. יל"ה וי"ש מא"ת:

ול"כ יה"ו הא"ת. הי"מ לח"ר בה"ו:

הי"מ בר"ו חק"ד. יב"ק עו"ה מי"ם:

הנה נשלמה זה הדרך הראשונה של השם במערכתו, הישרה והיא המערכה הראשונה המקובלת, וממנה המערכה השניית ומן השניית השלישית, עד הפוך כל מערכותיו המשולשות, היוצאות זה מזה כל ג' כמו שתאמר שהתחיל וי"ס עמ"ל אכ"ה אל"ה, וכולם תוליכם כן עד הסוף קבלנו בדרכיו כי אם שלש צורות נערכות השמים הן אלו הנזכרות שהן ראשיות במערכות השלש ולמערכות הרבוע, וסודם בראשית שלש"ה, ארבעה שלשה בדמות שלשה (ספר יצירה פ"ד מ"א) ב'ג'ד' כ'פ'ר'ת':

והנה סודו בשני ראשים בראשי שנים בראש שמיני, שסודו של ראשית מלאכת המעשה אשר התגלגל הדבר מז' לז', ובא יום שמיני כדמות יום ראשון והוא שמיני והוא אחד, ובגלגול עוד בא יום ט"ו ביום אחד שוה לראשון ולשמיני, וסימן של [אלו] שהם אהי"ה, ועוד בא יום כדמות ראשון אי"ה וי"ה, והנם כ"ב ומורכבים כ"ב בכ"ב וסודם כי"ם, ובזה הצורה מתגלגלים כל הראשים בסימני כל שבוע עד תשלום השבועות:

ואמנם סימני עשרה סופיהם הם ז' י"ד כ"א כ"ח ורמזם ובחרת בחיי"ם, חשוב עוד כאלו הם ז' ימי בראשית הם א'ב'ג'ד'ה'ו'ז' ורבעם אחר שתמנה מספרם הכללי שהוא הנקי פשוט ותמצא הפשוט בכללו כ"ח, והוא בכלל כל ימי השבועות, הארבעה [שבועות] הנקראים חדש, שהם כ"ח ימים והוא כלל, ועוד רבעם ויעלה רבועם קמ"ח, ברם עד כ"ח תמצאם קס"ח והוא המספר הכולל כל שעות השבוע, וסודם זי"ן יו"ם ה"ם זמני"ם היו, ועוד עקבם ועגלם בדרך זה יעלו כולם תשפ"ד עם קי"ב ועם כו"ח יעלו תתקנ"ע, וסוד שביעותם בקבלה קלה אחבק ביו"ם ובליל"ה באופן:

ודע שקבלנו בשם הזה [של ע"ב] מערכה שלישית והיא מערכת העיגול, ועיין בטוב בם, ואם תמצא שום טעות סופר או שגיאה בם תקנם אחר רוב עיון, כי הסופרים מוסיפין וגורעין ואין טעות נמצא עם רוב עיון:

אמנם (אי) [זה] הדרך המעוגלת להצורות רבות ולצורה תולדתה חכמה, אך יש דרך למי שצורה להזכיר זה השם הנכבד שיזכירוהו בקדושה ובטהרה והוא שיזכירוהו,

וה"ו יל"י סי"ט מה"ש לל"ה אכ"א:

על"ם הז"י אל"ד כה"ת יז"ל מב"ה:

לא"ו הה"ע לא"ו הר"י הק"ם נל"ך:

כל"י לו"ו פה"ל יי"י מל"ה חה"ו:

נת"ה הא"א יר"ת רי"י או"מ לכ"ב:

שא"ה יח"ו לה"ח וש"ר אנ"י הע"מ:

כו"ק מנ"ד הה"ה רה"ע יי"ז סא"ל:

מי"כ וו"ל יל"ה ער"י עש"ל מי"ה:

וה"ו דנ"י הח"ש נג"א ני"ת מב"ה:

עמ"מ נמ"מ יי"ל פו"י ומ"ב יה"ה:

הר"ח מצ"ר דמ"ב ענ"ו מח"י רא"ה:

מנ"ק אי"ע חב"ו יב"מ הי"י מו"מ:

ויכוין לכל אות שמזכיר לומר לפניה דברים שהם עיקר השם והם שלושה שכוללים כל שם ושם ואלה הם שלשתם, ראש, תוך, סוף. ויאמר ראש הראש באימה וברעדה, משותפות עם שמחה שכלית, או ראש התוך או ראש הסוף לפי מציאות האות, או יאמר תוך הראש תוך התוך תוך הסוף, או יאמר [סוף הראש] סוף התוך סוף הסוף ולא יפרד מגלגול שלשה דברים אלו המורים על ג' הפסוקים המדברים, שסודם סת"ר א"ש כופ"ו:

והנה אש כופו עוד בלשון יון מדע, גם בלשון לעז כופו הוא אש בעצמו, ומספרם כ"ף זכו"ת וכ"ף חוב"ה בעלי צורה ובכללם תכשף או"ר ס"ו, כלומר אור גנו"ז, שש כנפים (יחזקאל א, ו) ארבע ארבע כנפים שש, והכל בע"ב כלומר בגלגו"ל, בחסד ועליך שתדע שאלה הג' הדברים המתגללים עם כל שם ושם מן ע"ב שמות, שהם מושפעות להשפיע עליו שפע חכמה, שהוא ש"ר פר"י המחשבה, ושפע בינה שהוא פרי חכמה, ומחשבה ודעת שהוא פרי בינה וחכמה:

כל אלה הדברים נשפעים מן השכל הפועל המודיע לאדם אמתת מהות עצמו באמצעית צרוף האותיות, והזכרת השמות בלא ספק עד שישוב האדם במדרגת השכל להיותו דבק בו בחיי העולם הזה כפי כוחו, ובחיי העולם הבא כפי השגתו, ועל זה אני מעוררך אל צורת ההזכרה, ואל חכמתה עד שלא תחסר ממך כוחה בע"ה, ושים לבך להבין ולהבחין כל מה ביארנו אליך בעניין:

הנה כל עת אשר תרצה להזכיר שם משמות הקדש או שם בן ד' עם כל נקודיו או שם בן י"ב שהוא משולש המרובע, כלומר שהם ג' פעמים שם בן ד', או שם בן י"ב שהוא עוד י"ב שמות שלמים ומצורפים וגם יקרא משולש ומרובע, או שם בן מ"ב שהוא משולש י"ד והוא מתגלגל על סוד י"ג שהוא ז"ו, או שם בן ע"ב הנזכר היוצא מן כ"ו על דרך התוספת, כמו שאודיעך כל אלה הדרכים לפנים בעזרת ה':

אתה צריך להכין עצמך מהכנה הראויה לזה החכמה הנבואית האלוקית והיא זו הקדמה. כידוע שהאדם בטבעו אוהב בעניני העולם הזה הרבה בחושק אמיץ, מפני שעליהם נתגדל, ובם רואה המעלות הרבות האנושיות זו על זה, וטבע חשקו מבקש ממנו שישתדל להשיגם בכל יכלתו, ויטרח יום ולילה עליהם, אלי ישיג מהם מעט או רב, כמו שרואה שהשיג מהם זולתו שהוא בעיניו פחות ממנו או מעולה ממנו, שכל אדם משער עצמו אל זולתו:

והנה השיעור משולש בחלקיו הקצוות, והם מי שהוא למעלה מן המשער בקצה האחד מן המעלה בדבר מן הדברים, ומי שהוא בקצה האחרון של הפחיתות בדבר ההוא בעצמו, כלומר בימינו, ומי שאמר שהוא תוך הקצוות בשוי, מכריע בנתים אצלו והוא אשר הוא כמוהו בענין ההוא, ואין ספק שאין בטבע תאות בני אדם להיותם חושקים דבר שהוא אצלם פחיתו, אצל מה שהם כן אם אין כדבר ההוא הנכתב תועלת רב או מעט או הנאה רבה או מעוטה, כי התאוה יש לה שמות הרבה וכולם מורים ענין, כגון רצון וכונה ובחירה ואהבה וחושק וכיוצא בהן:

וכל אלה הכללים בשם החושק שהוא כתר עליון לכולם, שאלמלא ההשתוקקות הרב שהוא החושק והוא הקצה האחרון של התאוה, והקצה הראשון להההוא החיצון והשאר כולם אמצעיים, בין הרוב והמיעוט, הנה לא היה האדם (התעורר) [מתעורר] במחשבתו להתנועע כדי להשיג השגה מההשגות גופניות או רוחניות, ואם כן זה מופת שהמניע הראשון הקרוב למחשבה והמעורר תנועתה לבקש המבוקש הוא הרצון והמחשבה שניהם דבר אחד, כי לא יפרד זה מזה ולא ימצא זה בלא זה, אלא שאנו יודעין שהרצון מתעלה בכל מעלותיו, עד שהגיעו אל מעלת החושק שהוא תכליתו, וגם לחושק בעצמו מדרגות אין קץ, הנה הוא כצורה למעלות המחשבה מראשיתה שהוא החשבון ועד תכליתה, שהוא השכל והמשכיל והמשוכל כאשר הוא המושג הנחשב עד היות המחשבה המחשבת המציירת ציור האותיות, המצוירות המושכלות הנחשבות מחשבות שכליות מלאה אותיות, שהם הצורות האמתיות, מצוירות בצלם ודמות כמלאכי השרת שכל אות מראה ממראות הנבואה וכן כולם זהרורית זכה:

ואם כן הנה האותיות משכן נושא המחשבות שהן הספירות והחשבונות וכל המדות והשיעורים, ובהתגבר הרצון עד שובו חשק, תכיר הנפש החושקת המחשבת את הדבר החשוק שהיא המושכל, ותשוב אז הנפש דבקה בחשקה דבר אחד דבוק עם חשוקה אשר חשקה ברוב חשק, וסבת כל זה היתה צאת המחשבה לפועל אחר היותה בכח, ונותן החושק היא האות והוא יהו"ה אלהי"ם צבאו"ת, אשר [צבאו"ת] נאמר עליו אות הוא בצבא שלו, והאמצעי שבינינו ובינו היא מחשבת תורתו הקדושה, אשר התחלתה כ"ב אותיות והתחלתן ותכליתן אותיות ההעלמה, והם שרשי המספרים הנזכרים, שהם בדמות שלוש נקודות, הקו שהם ראש תוך סוף הנזכרים למעלה:

ובצורה הזאת בעצמה תמצא כל חושק אנוש גופני עד שאפילו הדומם הושם בו טבע בדמות חושק, אלא שלא הסמכנו לקראת שם חשק אבל המשותף עם הציור כמאמר השם יתברך כאומרו כי בי חשק ואפלטהו, אשגבהו כי ידע שמי. וקרא כן על ציור החושק הנקי יודעת השם החשוק והוא שהודיענו שמי שיחשוק בידיעת שמו הוא אשר חשק בו, שאין לאדם דרך להשיב חשקו זולת שמו, ושמו מורה על אמתת עצמו, לפי מה שאפשר לבעלי החומר השכל הזה להשיג ממנו יתברך שמו:

ואמנם הטבעים שהם בלתי משיגים אשר לזה חנן השם דלים נושאי הציורים בכח בדומם והיסודות והצמחים, והחומר הראשון והצורות הראשונות הקרבות לו והמניעות אותו, הנה גם בהם נתן במדת חשק אך לא חשק, והוא שהוטבעו בהם כוחות לבקש התחלותיהם תוליד חמוד, ולפי זה החומר הראשון פושט צורה פרטית לחלק מחלקו,

ולבש צורה טבעית אחרת פרטית אשר היותה נמצאת במינה בכח ויצאה לפועל, כי הכללית אינה בכח לעולם אבל היא בפועל תמיד, אך הפרטיות ההוות הנפסדות אשר היו כהוות בכח ויצאו מן הכח אל הפועל, ובהם עוד כח ההעבר, להיותן אחד זמן בלתי מציאות פרטי בעל חומר, פרטי מיוחד לעצמו, ועוד בחומר כח לקבל זולתו כי לא ימצא שום חלק מכל חלקיו ריק מצורת מה, כלומר בלתי צורה מהצורות הטבעיות המתגלגלות עליו והרוכבות עליו, והמניעות אותו זה אחר סוד זה:

כן החומר הוא אחד וצורותיו הן רבות מאד והן מינין הרבה, וזה החומר הוכן להיותו נושא הצורות כולן בדמות המראה שמקבלת כל המראים, ובדמות השעוה המקבלת כל הצורות של החותמות, והשעוה אחת, וידוע שכל שהשעוה קבלה צורת חותם אחד, אי אפשר לצייר בה צורת חותם אחר עד שתוכל לסבול שתי צורות יחד בזמן אחד, וזה מושכל ראשון, אך יש בה הכנה לקבל צורת חותם אחר, אחר ההעבר צורת זה החותם הראשון אשר קבלה, והצורה ההיא היא אשר הכינה לה כח לקבל צורה אחרת, והוא אשר היה טרם בא לה הצורה ההיא הב' בעצמה, וכל צורה וצורה מכינה לה כח לקבל צורה אחרת, בלבד אחר העבר עצמה, כן החומר הצורה שבו עתה היא הכינה כח בו, לקבל זולתה אחר סורה, כן המחשבה היא צורה לאות זה והאות הוא חומר נושא המחשבה, והמחשבה האחת מכינה צורת כח באות לקבל מחשבה אחרת, כי לא תקבל האות שתי מחשבות בזמן אחד וזה מושכל נפשי, כמו שלא יוכל האדם להוציא מפיו שתי אותיות ביחד בזמן אחד וזה מורגש, אבל הוא יוציא הדיבורים המצורפים ברוב אותיות אות אחר סוד אות אחרת השומע כך גם יקבלם כך אות אחר אות, ואז המחשבה בוחנת אותם בדמות, מה שקבלתי האין, כך גם אות אחר אות, וכך הענינים כלם אשר במציאות כי גם הגלגל חלק תנועות יש לו, וכן התענוגות כולם וא"כ כלו דמה בנמצאים בדמות חושקים רודפים זה את זה, ויש עתים שיעמוד הענין מצוייר ולא יסור, ואז לא יוכל המצוייר להוסיף עליו ולא לגרוע ממנו עד שישוב הציור מתנועע מאשר היה בו אל זולתו או למעלה [או] לפחיתות:

והוא שם כי סודות כח טבעי בדמות חושק שישוב כל אחד למקומו תטבעי לו, ומקום האש הוא גבהות החומר הראשון, ומקום העפר הוא שפלותו, ושניהם בעלי איכות אחת, והיא היובש ונבדלו להלחם באיכות שנית ושלישית וסודם א'ב'ג':

והאחת שקראונה שלישית שנית היא החום אשר חמה האש נושא אותו תמיד על עוד שהאש אש, והשנית אשר קראונה, שלישית היא הקור אשר חומר העפר נושא אותו תמיד בטבע ומשתנה עליו במקרה שבעת שיתגבר עליו חום האש יעביר קור העפר

ממנו ועודנו עפר עד שישיבנו אש כמוהו, ולולי שיש כח בעפר לשוב אש איך היה שב אליו להיותו הוא, הוא אחר מלחמה חזקה וכן בשאר היסודות:

ולולי שהיתי יוצא מכוונתי הייתי מבאר זה בהפלגה, והייתי מביא על התחלת אלה הכוחות מופתים מורגשים ומושכלים ומקובלים בקבלות אלהיות, אך אין זה מקום עניינים ההם, ולאחר עוד שדמות החושק הוא נמצא אפילו בדומם, והעדים במחט עם האבן הזוחלת שרץ אליה בטבע בעבור היות מקור הברזל וקרוב לטבעו, וידוע שהדבר הרץ בטבע לא ירוץ אלא על הקרוב לו תחלה כמו האש שבארץ שהוא שבאויר תחלה ברצותו לשוב אל טבעו האש, ואולי לא נשאר בו כח עד שנשאר עם טבע האויר, ויהיה אויר גמור בפועל, ויש לי בזה הדרך סודות נפלאות בחכמת ספר יצירה שהוא מורה על חכמת הטבע, אשר כנוהו בשם מעשה בראשית, וגם יש לי מופתים מושלים מושכלים אלהיים בחכמות האלהות שהיא חכמת השמות, כמו שתשמע לפנים בעז"ה:

אבל עתה אקצור העניין פה ואשוב להדיעך כוונתי בהכנה שאתה צריך להכין עצמך אליה, כשתרצה להזכיר השם, שבעבורה הקדמתי זה ההקדמה, כדי להודיע בה בכלל בקצור דברים, שהמחשבה כדמות צורה לאות, והוא כחומר לחושק, והחושק כחומר לציור, והציור כחומר לשכל האנושי, והשכל האנושי כחומר לשכל האלוהי, שהוא השכל הפועל, והנפש הוא הכח המוכן לשאת כל אלו הנשואים באמצעות הגוף שהוא משכן לכל, וחומר אחרון לכל, ואיבריו כלים לצורף, המצרף בם השכל המצורף בצרוף האותיות שהוא הכח הנקרא נפש ואשר בה כח לפעול כל אלה הפעולות:

וא"כ ההכנה הנמצאת בנפש בכח, הוא אשר צריך להוציאה לפועל מושכל, והיציאה אשר בנפש מן הכח אל הפועל צריכה אל כלים רבים, והכלים הראשונים להוציא הנפש מן הכח אל הפועל, בכל דבר ודבר הקרובים לה הם האותיות, שהמחשבה מניעה אותם על פי הרצון שהוא כלי מצוייר, מה שרוצה ומה שאינו רוצה, כלומר מצוייר בדעתי ומעיין אם הוא סובל שיצא המצויר אצלי לפועל אין, או דעתו סובלת אבל מניעו הרצון מלהמצא הדבר, כאלו תאמר אדם אחד רצה לאכול לחם, וצייר מהות הלחם, והנה הלחם מינים הרבה, כי יש ממנו שהוא של חטים, ואחר הוא משערים, ואחר משבולת שועל, ואחר משיפון, ואחר מכוסמין, ואלו הן חמשת המינים שהלחם נעשה מהם, שהרי ברכתם אחת שוה והיא המוציא לחם מן הארץ:

ואולם נודע לכל שהציור הרצוני מתבושש הוא בעצמו בין הין ולאו ומחשב מתוך האותיות תחלה בין בלשון הקדש בין באיזה לשון שתרצה והוא מצוייר השוק שמוכרין בו הלחם הנקי הסלת העשוי מן החטה, וכן מצוייר השאר, ואז בוחן ובוחר באחד מהם

כל זה באמצעות אותיות, ואע"פ שיש מי שיצייר ולא ידע שהוא מצייר באותיות כמו שיחשוב איש שהוא מתנועע בלתי מניע, כן ההכנה היא כלי ראשון קרוב להשגה, וכולה תלויה בצרוף האותיות ובכל דרכי הידועים למקובלים כולם:

ואחר שתמצא ההכנה הראויה לנפש שהיא הידיעה במחשבת ציור ענין האותיות, ויחשוב המצייר בם כאלו הם מדברים עמו כאשר ידבר איש אל רעהו, וכאלו הם בעצמם איש בעל דבור שמוציא מפיו דברים, והאיש ההוא יודע שבעים לשונות, ויודע כונה ידועה מכוונה בכל אות ובכל תיבה, וזה השומע מצייר להבין מה שהוא אומר ומכיר השומע, הוא שאינו מבין כי אם לשון אחת או שתים או שלוש או יותר מעט, אבל מבין (מדי) שהמדבר אינו מדבר לו שום דבור לבטלה כי אם אחר שהוא יודע כל הלשונות, הנה כל דבור ודבור אצלו מוכן בפירושים רבים ואע"פ שהשומע אינו מבינם, וכן [גם] אחר ציורו שהכל עיקר, א"כ הנה החסרון בא מאתי, וע"כ צריך לבחון תמיד על כל דבור ודבור עד שיסכים עמו ויבין כל דבריו אשר ידבר לו, כן הוא דרך ההכנה כדמות קשת הסכמה ידועה מבעל לשון שהשומע לא הבינו עד עתה. ומבקש להבינו עתה וחוקר כל אות ואות ושרשיו ומה שחיבר אל השורש והעיקר, בין בסופו בין בראשו בין בעצמו, כי אין שם דרך רביעית בשום פנים כי אם בזאת המשולשת והיא ראש תוך סוף, גם רוב שרשי לשון הקודש השלמים נבנים על שלוש זה שהוא ראש תוך סוף בדמות שם בן ע"ב במלת שמר שהשי"ן ראש, והמי"ם תוך, והרי"ש סוף, מלת שמ"ר, ולפעמים יהיה השורש כלו נמצא ולפניו אות שהוא משמשו כאמרך לשמור או לאחריו כאמרך שמריני, ולפעמים יהיו המשמשים רבים, תיבות או פעולת, באים לשמש השרשים ושרשי כל השרשים הם השמות:

וידוע שכל שם ושם יורה על עניין ואם אינו מפורש אינו כי אם לפי חסרון המבין כשם אהרן שלא אמרה תורה מאין נגזר, אבל שם משה כבר אמרה תורה שהוא נגזר מן משיתהו, ואע"פ שהוא סוד, ויבן מן הכתוב שגלהו באומרו ותקרא שמו משה ותאמר כי מן המים משיתהו (שמות ב, י) והוא חסר י' שנית וסודו י"ה שמות גם סוד בת פרעה שמה בתי"ה (שמות ב, י), והיא בת שם י"ה, והוא שם בתיה ותבין זה מאומרו וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי(שמות ב, א), וסוד בת פרעה עוד י"ה שמות והנה סוד י"ה שמות שלמים [של בן ד'] עולה שמי"ם והוא סוד השכינ"ה:

ואמנם י"ה שמות שלמים עולים פר"י הרי שניהם מפורשים ורמזם אם תאירה פני מהם וכיוצא באלו השמות יש מהם בתורה הרבה שהם נגזרים ויש מתנגדים, ורבים ג"כ בלתי הנגזרים כגזרים, ויש מהנגזרים שהם מוסיפים ונגרעים על הוראתם, ויש שהם נראים

מצורפים, ויש מהם משונים מאד כשם אברהם שהורה הכתוב עליו שהוא שם נגזר מאב המון, ואין ספק באמונה זאת אצלינו שאלה הם רמזים נפלאים על השמות, והנה שם קין נגזר מן קניתי איש (בראשית ב' א) והוא נחלף ובהם רבים אין קץ, רק אין זה כלום כי אם הערה שהעירתנו התורה הקדושה על ידיעת ס תרי השמות, שהנה גם אנחנו אנשי לשונינו הסכמנו, וגם נמשכנו אחר המוסד הראשון על היות ש"ם אלהים כולל, והוא כנוי לכלל כל הכוחות הטבעיות אחר היותו בכלל ש"ם לסבה הראשונה, וגם לאחת ממדותיו אשר הוא יתעלה נבדל בה מכל הנמצאים ובה מבדיל בין כ"ח לכ"ח, וסודו י"ה אלא וגם הו"א דיי"ן הנ"ה יו"ד ה"א לנ"ו עלאי גם הוא חוז"ה מחז"ה החזיו"ן, וע"כ נקרא מד"ת הדי"ן, אשר הכוונה בם להיותה צורה ולכל צרכי המשפטים כי כל דרכיו משפט (דברים לב, ד), וגם תבין שכל שם שהודיע לנביאיו להיותו נקר"א כ"ן, בו היא לענין הוראת כח מן הכוחות המיוחדות לו יתברך, שבכוח ההוא יודע שהוא נבדל מזולתו תכלית ההבדל, וזה הוא מופת מקובל אצלינו על [כל] שם ושם משמותיו:

ועל כן ראוי שתדע שסוד ההזכרה, בהיות שם ידיעה קודמת חזקה וחשוקה אל המזכיר עד שלא יחשוב בדבר זולתה, ויהיה נקי מהבלי העולם ומחשבתו בשם, ועם השם זכה ברוב ונקיה, ורודף וחושק להדבק בסבתו עת מן העתים, ואינו מוצא בעצמו שום מונע משום צד, ואחר כל זאת ההכנה השלמה הוא מזכיר:

הנה נודע לך שזה דומה למי שהמלך שלח אחריו ורוצה לדבר אתו על כל פעם, שהנה המלך חושק לדבר אתו יותר ממה שהוא רוצה לדבר עם המלך ועל זה אמרו חכמינו ז"ל (פסחים קיב.) יותר ממה שהעגל רוצה לינק פרה רוצה להניק, והתקין (לפרס דוד) [לעצמך דרך] לפרוזדור כדי שתכנס לטרקלין:

זכור זכרון מחוקק שם לבבות. חדש לב ספירות מספרים. ועת תקרא לנשכחות נקבות. קרא טרם להזכרות זכרים:

סימן ב

חלק א סימן ב

החלק ב' קטן, סימנו ב':

כשתרצה להזכיר שם בן ע"ב אחר ההכנה הנזכרת אתה צריך לתקן עצמך להיותך במקום מיוחד להזכיר סוד שם המיוחד ולהיותך מופרש ומובדל מכל חי מדבר, וגם מכל הבלי שותפיו, שלא תשאר בלבך שום מחשבה מהמחשבות הקודמות האנשיות ולא טבעיות ולא הכרחיות ולא רצוניות וכאלו אתה האיש אשר נתתה גט לכל ציורי העולם השפל

אשר נתנו האיש אשר עשה צוואה בפני עדים וצוה להשגיח באשתו ובניו והונו לזולתו, והוא סגר לעצמו כל דין והשגחה והעבירו ממנו ועבר והלך לו:

ואחר עשותך כן תכוין פניך כנגד השם [הנזכר], וחשוב כאלו הוא איש אחד, ועומד לפניך ומחכה ממך שתדבר [עמו] והוא מוכן לענות על כל מה שתשאלהו, ואתה אומר דבור והוא עונה, וזה הדרך לכה בו. והחל בכוונה שלמה לכבוד השם יתעלה ואמור תחלה, תכון תפלתי קטרת לפניך משאת כפי מנחת ערב (תהלים קמא ב'), ושא עיניך למרום, ושא את כפיך הימנית והשמאלית כדמות נשיאות כפים של הכהן, שהוא מחלק חמש אצבעותיו מפה וחמש מפה, והשתים הקטנות דבקות ושתים הקרובות להן ג"כ דבקות וחלוק באמצע והגודל פשוט לבדו, וכך לשתי ידיך בצורה זה, ולשונך תכריע בנתים כלשון הפלס:

ואז [ואח"כ] תתחיל להזכיר ואומר תחילה, רא"ש הרא"ש באריכות הנשמה ובנחת הרבה ואח"כ חשוב כאלו [אדם] אחד העומד [לנגדך] עונה לך, וענה אתה בעצמך בשנוי קול, שלא תדמה העניה אל השאלה, גם לא תאריך בעניה כלל אבל אמור אותה בנחת ובישוב ואז תזכיר בעניה אות אחת של השם כפי מציאותה, וזו היא האות הראשונה שתענה בה [ו'], ואחר שעה תאמר עוד, סו"ף התו"ך ותענה עוד ה', ועוד תאמר רא"ש הסו"ף ותענה ו', ואחר שתשלים השם הראשון שהוא שם וה"ו שהוא נלקח מן ראש הראש שהוא ו' של ו'יסע, ומן סוף התוך שהוא ה' של הלי"ה, ומן ראש הסוף שהוא ו' של ו'יט, מיד תוריד ידיך בנחת אשר נשאת אותם לפני השם בדמות עשר ספירות חמש כנגד חמש במספר עשר אצבעות, חמש מימינות וחמש משמאילות, אלה לזכות ואלה לחובה, ואתה הפכת הכוחות וזכית החייב, וע"כ תשים יד שמאלך על לבך, פשוטה בחמש אצבעות, ושים עליה יד ימינך פשוטה בחמש אצבעות להורות שהמזכה גבר וכבש תחתיו את המחוייב, עד שהוא אסר עצמו והודה ונכבש, ועל זה אתה ישר לבך מיד והשתחוה לפני הצורה הנחשבת בלבך שהיא לפניך שהיא בעלת התנועה, ר"ל אשר הניעה העניה אשר ענית אשר טבע [לבך] לה בכסא כבוד, ושמה מלאך ה', והוא אמצעי שבינך ובין בוראך והוא כבודו יתעלה, ואחר שעשית כך לשם הראשון ישר, עשה עוד לשם השני הפוך, ולשלישי ישר, וכן לכלם ג' ג' שמות תוליכם בגלגול יה"י, שסודם [ר"ת] י'שר ה'פוך י'שר:

ופירושם ד"ם ד"ם ד"ם ועניינו עוד גלה"ו גלה"ו [גלה"ו], וב' מהם חברם ותמצא סודם נגל"ה וגם אתה גלה"ו, והנה סוד ראש תוך סוף ע"ד וסודו לד"ם, והוא כח לטל"ה, (שהוא בבא) [שהוא דם בכח], והנה כוכבו מאדים שסודו ד"ם י"ה ל"ו ובעדו הם המי"ם

הי"ו לד"ם ביבש"ת (שמות ד, ט), בשבת"י שהוא כוכב הל"י שגם הוא ד"ם, והנה זה הוא סוד לה"ט החר"ב המתהפכ"ת(בראשית ג, כב) שסודו (כא"ב) [רט"ב] הלח"ה וסוד המתהפכ"ת תני"ן דכתב תל"י, שהיה ישר וכבר המתהפך בשחר במדת הדין ככוכבי לכת בחכמתם, כי להט החרב המתהפכת סודה גלה"ו גדעון בענין האות והמופת שבקש, בסוד יה"י, כענין החרב והטל אשר על הגיזה ועל הארץ (שופטים ו, מ):

והנה סוד התחלת הטיפ"ה מרכב"ה, וכאשר התחלת מרכבה טיפ"ה, והנה המים טפ"ל את מאדים שהוא אש, חבר מאדי"ם גופו עם טל"ה שהוא ד"ם ויתחייב ממנו גוף אדם שהוא טיפה מאדים, כי היסודות אדי"ם, ומהם הכל והיא סודות הם תאומים בדמות השמאל והימין אשר עליהם היו השכל והדמיון חקוקים על כן צויתיך שתגביר השכל על הדמיון ותכריע כף זכות על כף חובה (ספר יצירה פ"ב מ"א):

ואמנם אחר שתזכיר השם השני, ותאמר ראש הסוף ותענה י', ותאמר עוד תוך התוך ותענה ל', ותאמר עוד סוף הראש ותענה י', ועוד תשתחוה, וכן תעשה לשם השלישי שהוא סי"ט, תזכירהו ישר כראשון והאמצעי הפוך לעולם בכלם, הנה הג' שמות ואילך אם תרצה לישא ידיך יותר ג' הרשות בידך, ואם לאו אינך חושש, אבל תזכיר השמות אחד אחד, (אחרי) הראשון והאחרון ישרים והאמצעי הפוך כאשר צויתיך, אשר סודם במערכת תנועתם אח"ד שני"ם:

ואם אתה נקי ושלם בכל מה שהזהרתיך עליו אין ספק אצלי שהכבוד יתגלה לך, ויתראה לפניך בצורה שתוכל להכיר כוחו או יביא לך דבור שתבין כי הוא מאתו [יתברך] ואינו ממך, ומה אוכל ללמדך אני או אלף כמוני, שהנה הוא ילמדך ברגע קטן חכמות נפלאות אשר לא שמענום אנחנו לעולם, אך מה שיש לאל ידינו בדרך זה, [הוא] שנזהירך על התשובה, כלומר אם רץ לבך שוב למקום שלבך נאמר והחיות רצוא ושוב (יחזקאל א, יד), ועל דבר זה נכרת ברית:

אחר שהודעתיך הדרך המקובלת בהזכרת שם בן ע"ב, והזהרתיך ללכת בדרכיו ולחשוק ענייננו וצירופיו, יש לך לדעת שאין קץ לחכמת השם הנכבד ההוא, אלא שיש לו דרכים רבים נפלאים וזה אחת מהם, עוד אחר הנזכרות והיא יוצאת מגלגול:

וה"ו הז"י לא"ו וה"ו נמ"מ דמ"ב:

מה"ש יז"ל נל"ך נג"א ומ"ב רא"ה:

נת"ה יח"ו הה"ה יל"י אל"ד כל"י:

רי"י אנ"י סא"ל לל"ה מב"ה יי"י:

הא"א לה"ח מי"כ סי"ט לא"ו לו"ו:

או"מ חע"מ ער"י אכ"א הר"י מל"ה:
דנ"י יי"ל מנ"ק ירת כו"ק וו"ל:
ני"ת יה"ה יב"מ לכ"ב רה"ע עש"ל:
הח"ש הר"ח אי"ע שא"ה מנ"ד יל"ה:
מב"ה עג"ו הי"י וש"ר יי"ז מי"ה:
על"ם הה"ע פה"ל עמ"מ מצ"ר חב"ו:
כה"ת הק"מ חה"ו פו"י מח"י מו"מ:
[הרי לך] שלש שלש מצורפים ט' אותיות לכל צרוף והיא הדרך שסימן צרופה שם א' ושם ט' ושם י"ז, והסימן (אך) [בם] ז"ך [וסימניך טוב"י], ורמזו [בפסוק שנאמר] ויאמר אני אעביר כל טוב"י על פניך (שמות לג, ט), וכן עד סופו בסימן א' ט' י"ז מתגלגל והוא מן ט' לט' וזהו היוצא מגלגולו הראשון (המרוב"ל) [המרובע]:
הא"ל וה"ז יו"ו לה"ז יל"ך שמ"נ:
כל"ל יל"י אד"י לל"ב יי"ה מי"ה:
וט"ל ול"י אס"ו המ"ל אב"י רא"ה:
הנ"ח תה"י הו"ה אג"י אס"י רל"י:
כח"י הא"ה מל"א אח"ר עמ"י עש"ו:
כת"ר וו"ק ול"י כל"ב על"ע שר"ה:
הג"א הל"ש די"מ הש"ר ימ"ז יו"י:
ומ"נ הו"ב דמ"מ אר"נ מנ"ב וא"ה:
די"נ מנ"י קל"י תב"י ני"ה מי"ה:
אח"ה עה"ח ריש נו"ב עי"ה מי"ה:
עצ"ם מב"ר וח"מ ממ"ח יו"מ פי"ו:
הנה זהו השם המצורף היוצא מן הראשון זה הדרך תוכל גם אתה לעיין בשם הנכבד הזה ותוציא ממנו גלגולים כרצונך עד אין קץ, רק ראוי לך שתשמור מערכותיו תמיד בכל מה שתגלגלוהו, והזהר מן הד"ם התפוס שהוא המתעה, וממנו נברא (וחממה) [ונמצאו] הדמיון שהוא גלג"ל הד"ם, אבל התדבק בשכל והוא יתדבק בך, ולא תירא מדבר, והיה ה' עמך:
ואל יקשה בעיניך מפני שאמרתי לך שתוציא מעצמך ומדעתך מהשם מערכות נפלאות וסודות שהיו נעלמות ממך, ותבינם מתוך הבנתך, מה שתוציא מגלגול השם, שזה השם כולו יש לנו מופת על אמתתו, שהענין מוכרח להיות כן, והוא שתדע שכל מה שתחשוב

אתה [בשם] כבר היה כן בעצמו טרם מחשבתך, מפני שהכל בו, והוא בכל, ואם כן כבר נחקקו בשם כל מחשבות הנבראים, וכל שכל מחשבותיך, וגם כל המחשבות העתידות להבראות, (ואמר) ואחר שהדבר כן, מה יוכל שום מלמד ללמדך בשכל נקי בו שיגיע אל קצה קטן מאשר ילמדך השם בו בעיונך בשכל נקי מכל מחשבות ההבל, ואם תאמר ואיך יתכן זה, הנה לך מופת מושכל ומקובל, וגם קצתו מורגש, שכל הדיבור יוצא מכ"ב אותיות, וכל שכן שיבנו החכמות על [ריו"] כל אחד מאותיות שבשם:

ואמנם צריך אני להודיעך בו כללים ראשונים, כדי שיהיו לך כמפתח לפתוח בו שערי בינה שהם חמשים, עם כ"ב אותיות, והוא שצריך שתדע כי זה השם המשולש, יצא מכח המשולש, והוא שם בן י"ב אותיות וזה היא צורת הוצאתו:

י' י"ה יה"ו יהו"ה:

י' י"ה יה"ו יהו"ה:

י' י"ה יה"ו יהו"ה:

כ"י מ"ה ס"ג ע"ח:

[ריו"]:

והנה כל שם ושם הוא ע"ב, ואמנם שלשתם יחד הם ריו"ו, וכשתקחם באורך יהיו שם ד' דרכים, ואלה הם כ"י מ"ה ס"ג ע"ח ואיני צריך לפרש לך סודותיהם, אבל אני צריך לרמזם ועליהם תבנה כאשר [אתה] רואה, כי כל שם מורה סוד מופלא, והוא שמם שמספרם:

הי"ה הו"ה ויהי"ה:

הי"ה הו"ה ויהי"ה:

הי"ה הו"ה ויהי"ה:

ואולם כללם ירא"ה והיא גבורה על שם חרב"ו צב"א מלחמה והנה חכם בעולם בואו ונעלם ונלחם במזל אריי"ה ומטיל בו יראה כי הוא בחו"ר ברו"ח, ויש לו מעינים עליונים שכבר נתנה החכמה לאזנים ולעינים והדם לאפים וההודעה לפה ואור"ג הגבו"ר גבור"ה בהרג"ו ברו"ח וחר"ב פיפיות (הוא) בידו והוא מעיין ביו"ד ה"א וא"ו ה"א [ישר הוא] חלק החכמה וחלק הבינה, ומנינם ברו"ח על דרך סבוב חכמ"ה ובינ"ה, ועל פי סבוב חמה ולבנה, והכל עם זה השם הנכבד והנורא ועניינו הוא שעל פיו מתנועע התלי אשר הוא בעולם כמלך על כסאו [ספר יצירה פ"ו מ"ג], ונקרא פקי"ד בשם צד"ק כי הוא מד"ת הדין: ובשנת ה' אלפים ומ' שנה ליצירה השלים ר"פ מחזורים כי מחזורו י"ח שנים, וסודם השם המיוחד שעל פיו מתגלגל ומניע י"ב מזלות, וכל הכוכבים בהרהור, והכל במחשבה, כי בספירה הולך בשנויים בכל חשבון ומאותו המחשבה בנה, והוא הברכה והקללה

בח"י, ועל כן היה י' ברכה וי' קללה, והנה גלגולו במחזורים י"ח חדשים המה בכל מזל, ויש למזל ל' מעלות והוא הולך בכל ג' חדשים ה' מזלות, עד שיושלמו לו י"ח בכל מזל ומזל, ומכאן חייבו להיות בכל מזל ה' גבולות, וג' פנים, והגבולות הם לדרכי כוכבי לכת החמשה שהם כ'צ'מ'נ'ש, והפנים הם ל"ו שהם ח'ל'כ' צ'מ'נ'ש', וגם הם ג' שנקראו משולשות במהלכם:

ומפני שהשם הנכבד והנורא הנרמז בראשית מהתנועות ומעלותם בנוי על ברייתו של עולם אצטרך להקדים לך הקדמה קצת מזאת החכמה החזיונות עד שיהיה קל עליך להבין דרכיו יותר:

והעד שזה השם מורה על סוד התנועות, הוא שהתחלתו בתורה מן [פסוק] ויס"ע, המורה על הנסיעה, וסודו בי"ד הנסיעה והוא נוסע בכח גבור"ה, והשני לו הוא [מפסוק] ויב"א, והביאה גם היא מורה על נסיעה שנית ממין שני, והשלישי [מפסוק וי"ט] הוא ג"כ מורה על נסיעה שלישית ממין שלישית, שהוא וי"ט מלשון נטייה:

והנה נסיעה, וביאה, ונטייה, הם עדים שלשה על ג' תנועות העולם, שהם תנועה מן האמצע, והתנועה אל האמצע, ותנועה סביב האמצע, ומן הכתובים תבין כל אחת ואחת מהן שהרי בא זכירת הליכת הפנים, וחזרה לאחור, וע"כ נלקח ו' מראשו ישר כפי הנסיעה הראשונה, והנה הנסיעה ביד, גם הנסיעה ברגל, והיא נסיעת התלי בסוד ותחת רגליו (שמות כז, י), ושל היד כתובים באצבע אלהים (שמות ה, כה), והוא סוד תנועת העט בסוד ויט משה את ידו על הים ויולך ה' את הים ברוח קדים עזה וגו' (שמות יד, כא), ונטיית הגלגלים הם סבות כל השינוים הנמצאים בעולמנו זה, כי י"ח שנים מתגלגל התלי בגבהות ובשפל ומנצחו השם המיוחד על פי הנסיעה בגבורה בקשיו, וע"כ י"ח נקודות כחו כי שם ביתו ותשובתו הרמתה, הם ששה שהם אש ורוח ומים ששים קשרים אלו, וע"כ נלקח שם ויב"א ישר לו, אך הוא הפכו מן הלילה, (עדיו) ושם וי"ט ישר לו, ומה שהוא הפוך לראשו, והוא ישר לזנבו, ומה שהוא ישר לזנבו, הוא הפוך לראשו, אך ויב"א מן המכריע בנתים, וע"כ נאמר ויבא בין מחנה מצרים ולא קרב זה אל זה כל הלילה (שמות יד, כ), והי"ם סודו הן:

ואמנם בשני זכר ביאה בנתים, שהיא סוד ההכרעה, עד שלא יקרב זה אל זה כל זמן אשר המכריע בין שתי המחנות קיים, והביאה היא בדמות הכנסה בבית שהנכנס בא בו בין שני השערים ובתוכו יוצא ובא, לעתים פנים ואחור, וכן הרוח מכריע בין האש והמים, ושמו מדת השלום מפני שבכל עת שהרוח מכריע ביניהם יש שלום, והשלום אח האמת, וע"כ אם מדת יעקב אמ"ת, הנה מדת עשו שלו"ם, וביניהם דברי שלום ואמת, וע"כ סוד

המדות בדמות א"מ שם שהוא לעד על מה שנאמר בנבואה אמת ומשפט שלו"ם שפטו בשעריכם (זכריה ה, טו):
ואמנם בג' זכר בו נטייה שהיא הוראה על היותה סבת תנועת חרוח, תנועת הרוח סבת תנוע"ת השנוי הטבעי, והוא יובש הלחות ובקיעת המים לחלקים שוים, והם י"ב חלקים, והוא סוד י"ב שמות אשר רמזתי שסודם רי"ו, וע"כ נרמז בנתים ז"ה אל ז"ה, בסוד קדושה משולשת לשלוש כתות, שהן ג' מחנות, גם חמש מחנות עם מספר מחנה שכינה הן בדמות שלוש בצורה זה:
והנה זו הצורה שהיא צורת ד' דגלים שהם י"ב היא כדמות ה' בסוד א'ד', שהיא חצי השם ורביעית, והיא בדמות ד' חיות הקדש אשר ד' פנים לאחד, ושכינה בנתים בסוד ו'ה'ו', והסוד בהיות ה' מאמצע בין הזוגות והוא נפרד בדמות אלה הצורות:
הנה מאלו הצורות הג' שצורתם שהם שלשים וכללם א'ב' א'ד' א'ו', תבין סתרי המערכות והמרכבות, ולעולם תשקול את כולם במשקל משולש כאלו להשים זוגו שוות ימין ושמאל או נפרדים שונים, אך תכריע ביניהם לעולם באחד יחיד ומיוחד:
ותבין מזה, שבכל המרכבות והמערכות או מי שידמה למכריע חוץ מן השלוש הראשון שהמכריע שוה במציאות לימינו ולשמאלו, ואע"פ שמחודש נדמה לו מצד אחד מפני סוד שש קצוות, והיכל הקדש המכוין באמצע, והוא אשר רמזתים בשלשת האמרים, עם כל זה כולם מורכבים מן השלש, והנה הם ה'ה'ה', וזה הוא אחד מן השמות:
ולפי זאת הדרך הקדושה, תמצא אלפ"א בית"א שהיא מתחלת מלמעלה ויורדת למטה, ומתרכבת תמיד בצורה (שזה) [שווה], והיא מעיינת לייחוד המכריע בנתים עד היות ימין מפה וימין מפה שאין שמאל למעלה, והרואה יאמי"ן מיד בקריעת ים סוף, (ישעיה, כו, ד) כי בי"ה יהו"ה צור עולמים, והנה היה הים מפה ומפה כצורה זו:
הים אל הים:
גם יתגלה מעניין (יום יום) [ים ים] שהנה, כשתוריד הא"ל לאלפ"א בית"א לשני הצדדים בשווי מן א' עד ז' ותשים א' מכריע ו' בנתים תמיד, אז תדע כי היא היא המים באמת, והנו אל"ף משולש בסוד אי"ק, שהם א'נ'י'מ' א'ח'ע' ע'ש'ר'י' מא"ה, וסודם הר"ד וזה הוא סוד הפוך והושם לכסא לאלף חלקי ה'ש'ע'ה' ה'ש'ע'ה' והוא החלקים, שהנה התחלתם בסוד המולד הראשון מן לבה"ב לבהב"ר כפול הר"ד ותמצא תי"ח, והוא י"ח שנים של התני"ם, וסודם חצי"ו שד"י, וכן חציו רצ"ח וחציו רחמ"ן. גם חציו רוח מים, וחציו המרום, ועל זה נתיחס למים, באומר (יחזקאל כט, ג) התנין הגדול הרובץ בתוך יאוריו, כלי אורו בתוך י'י'ו'ע'ב' י'מ' י'מ', והנה שהוא א' מכריע בנתים, ואם תמנה לפי הצורה הנזכרת

מספר החלקים, הנקראים כפות המנעול כלול כפות העולמים הנזכרים תפלא מסודם וזה צורתם:
דע בני כי זאת היא צורת המזבח אשר בנה משה (שמות יז, טו) ויקרא שמו ה' נסי, והסוד כי חשבונו נס"י והיא הסנ"ה אותיות למשה מסיני השווהו שהוא נמצא שוה כזו, הנה זה הצורה כזו הצורה:
ג"כ היא אשר תהיה לך הדרך הישרה הנערכת מחכמת המרכבה, וממנה תזכיר השפע הנכבד, וכמוה אתה צריך לצייר בשפע המרכבה המעושית ביודין, וכן במאיות בעצמה, והנה יהיו ידיה הימנים נ"ה ומן השמאלים נ"ה וחוט שזרתן אשר ממנו כלים מוצצים ויונקים חייהם הם א' ודין והנה עוד מספר הנס"ה:
ואמנם סודם המרכבה הנגזר, והיא שליש השנ"ה אשר המחשבה גוזרת לשלושה, בסוד סמך בעבור היותו מספר קבוע לחבירו, י"ה מספרים אשר הוא שמינית כ"ף יו"ד, המורים על רביעתם, ואשר חקוק בכסא הכבוד הוא החקוק בטבע הלב, והנה מספרן כסוד מרובעי ברוח שהם הזוגות והם י"ד והם כא"ף והם סוד ליו"ד סבובי"ם שהם ימינ"י, ושלוש דמיוני, ותמצא שכלי, ושלוש שכלי ותמצא אנכ"י, ושלוש אנכ"י, ותמצא רגלי, וכפלם יסודות וכפלם שמו מפורש, והנה ק"כ יודים מספרם אי"ק, וסודו הפוך קי"א והוא פלא גדול כשתחשוב החוט לי' אחד, ואם תחשבהו לי' יודין הנה הנוסף במספר כול"ם, וסוד העולמים אמצע כל העולם למלך והמלכה קנאים מקיאים המקוים נסיעה ונקמה לעדים בהם, ואמנם מערכת המאות שהיא ק"כ קופים עולה י"ב אלפים חבר שלשתם ק"כ א"ר י"ב, וסודם זכר הגלגלים כ"ח היוצר, והוא של"ג שהוא החושך העולם הזה והעולם הבא, כל האור הגנוז, והנם אי"ק בכ"ר, ובצורת האלו הדומים להם אתה צריך לצייר ולעיין בם בעניינים מושכלים, עד אשר תוציא מה שבכח אל פועל בלבל שמות, הסמכיות עם הכחות הטבעיות, כי בם תשיג, השכליות על פי הצורה צירוף האותיות:

סימן ג

חלק א סימן ג

חלק שלישי קטן, סימנו ג':
אם היות יכול לקצור באלו הדרכים קצור שלא היה כבר עליך להבין כונתי בו, גם לא היות חסר משום ידיעה הראויה לדעתה בחכמה זה, מפני רוב הקצור, היה לי בזה ב' תועלות, ולך ג' תועלות, ותועלת האחת היתה באה לי מצד שהייתי מקל הטורח הגדול מעלי, ואשר אני צריך אליו לחבירו, ולבארו בכל בל' יום הייתי מבארו בג' ימים, ולא הייתי מתבטל כ"ט יום ראשו"ן הנוספים אשר הייתי יכול ללמוד בם מסכתא אחת

שהייתי לי למסך ולמגן בעת צרת העולם הבא, למחול בעבורה עונות, ותועלת השנית היתה באה לי מצד שהייתי מקל מעלי טורח הלמוד, שאתה מקבל ממני, ולו היה אפשר שתלמוד ממני ביום אחד, מה שאתה צריך לטרוח עליו שנה אחת, היה זה טוב לשנינו, רק השלש פעולות הבאות לך מזה הם מוכנות בתחלת מחשבה, והאחת מהן היא שתלמוד בדברים מועטים חכמות נפלאות אלהיות, והשנית שתתחכם מהם בזמן מועט, והשלישית תתזכה לעולם שכולו ארוך במעט טורח, ובמעט קצר, ואחר היות הענין כן אין ספק שאם אוכל להשים ע"ב חכמות תחת שני ענינין, לא אטריח עצמו להעמידם תחת ענין, כי אז היה העניין והחכמה מועטת, והיה ראוי להאמר עלי כזה כי בא החלום ברוב ענין, וקול כסיל ברוב דברים (קהלת ה, יב), והנה הזכיר שלמה לבלתי להאריך בדברים אלו, באומרו כי האלהים בשמים ואתה על הארץ (קהלת ה, א), על כן יהיו דבריך מעטים:

ואמנם באמת זה החכמה העליונה שמה בלשון חכמינו ז"ל (הגיגה יג,) מעש"ה מרכב"ה כלומר הרכבת ש"ם בש"ם, אמ"ש עם אש"מ הרכבת מערי"ך בנער"ך מכריע בנתים, בדמות מסמ"ר במסמ"ר מצור במצור, וע"כ ואל תתמה מאשר אריך בו בקצת דברים בהכריח, כי הדבר עמוק עמוק מאד, ומי ימצאנו. אפילו רוב דברים, קל וחומר אחר כי זה החכמה האלוהית, אינה כשאר חכמות, שהרי היא כוללת כל החכמות שנאמרו ושנגלו ושנסתרו וכל הנמצאות נגלות ונסתרים, וכל העתידים להאמר להגלות בפירוש, או נרמזת נסתרת, ואם כן אינו מן הפלא, שהעניין המופלא והנורא הזה יתחיל להמשיך המחבר המדבר בו, אלא שנותן הדין, לדעתו של החכם המדבר שימשיך הוא את הענין ולא שהענין ימשיך אותו, [שנאמר] בספר היצירה בסופו (פ"ו מ"ז) על חכמת האותיות, אשר ענין אברהם אבינו ע"ה שהוא המשיך האותיות, שבהם נברא הכל כדמות ג' אמות כאומר (שם פ"ג מ"ה) משכן במים דלקם באש רעשן ברוח, ועוד עשה כן ב'ז'ו'י'כ', נאמר (שם) בעדן בז' כוכבים כי נהגן בי"ב מזלות, וכ"ל ל"ז שהוא המשיך הכוחות והמשיך חכמת האותיות כרצונו, ולא הכרחתיהו החכמה המופלאה הזאת לעבור גבולה:

והנה היום לולי שאנו מובטחים בשם, אשר הורנו על ידי זאת החכמה התוריית הקדושה שאנחנו בזמן הישועה ונאמר עליו ושאבתם מים בששון ממעייני הישועה (ישעיה יב, ג), ותרגמו יונתן בן עוזיאל ז"ל ותאלפון אולפן חדת בחדוה מבחירי צדיקיא, הנה גם אנחנו היינו שותקין לבלתי גלות בחכמה זו, כי אם ראשי הפרקים רחוקים ועמוקים עד שלא היו מובנים, כי אם לצדיקים המעמיקים אך הסבה שמכריחנו הוא ענין אלוהי, וגלה לנו קצת מסודו ויבא חנו"ך ב"ן יר"ד בדמות מוכיח דברנ"י, וידבר בנ"ו ועל לבינו הביא

תנחומים וינחמינו כבר היינו מחרישים כאשר החרישו קדמונינו ז"ל, וידוע כי אליהו אשר נקרא שמו יהוא"ל לא יתגלה לרשעים כי אם לצדיקים בלבד והם אשר צדקו ביראת [השם] והם הם חושבי שמו, ג"כ כמו כן חנו"ך ב"ן יר"ד לא יתגלה כי אם לאנשי אמת, שונאי בצע, שהם אנשים חכמים בחכמה האלוהית הזאת בלבד, ואל תאמן זולת זה, ודע כי אליהו וחנוך שניהם יבואו בזמן אחד ועצה אחת לשניהם, והם מבשרים באמת:

ותחבולות גדולות יוליכנו יולידו בעולם ויחדשו חכמות אשר הם נכריות היום מאד, אצל חכמי ישראל, המתחכמים בחכמת התלמוד, והם בתכלית הרוחק מאמתתה השנית כי יש לה שני דרכים, אחד נגלה ואחד נסתר, ושניהם אמת רק הנגלה דומה לעניינים הגופניים אשר במציאות כלו בכלליו ובפרטיו, והוא שכבר (ו)נודע ונגלה לכל בעל שכל, כי העניינים הנגלים אשר במציאות, הם העניינים המורגשים, והם הם כלים לכל העניינים הרוחניים הקרובים אליהם, והם הם כלים לכל הפנימים הרוחנים חקרובים אליהם והמנהיגים אותם, והני הכלים בעצמם יש מהם חצוניים, ויש מהם פניימים, והחיצוניים הם, כגון העינים והאזנים והאפים והפה והראש בכללו החיצוני, והזרועות והשוקים והידים והרגלים והאצבעות והשער והצפרנים והעור וכלי המשגל:

אך אלה כלם נגלים כלומר מפני שהם בעלי חומה, צורות בולטיות, הם מורגשים ואעפ"כ ראוי להביא מופת מהם על שהם עם היותם נגלים אינם במעלה שוה עם הכלים הפנימיים הבולטים ג"כ, אך הפנימיים מעולים מהם מאד, והושמו אלו בדמות שומרי העיר ומסבבים כדי לשמור הכלים הפניימים, כאשר ישמרו ויעבדו עבדי העיר המשרתים את שרי העיר המנהיגים, כי ההנהגה כלה שרשה, ועקרה הקרוב לכלים החיצוניים היא נאה מן הכלים הפנימיים והפניימים כשרים והחצוניים כעבדים, רק באמת לא ישמרו החיצוניים אלא על ידי הפנימיים, גם לא יהיו שלמים הפנימיים אלא על ידי החיצונים, וכאשר החיצונים פחותים מהפנימיים, עם כל מה מקושר את אלו ואלו קשר הצורך, כן הפנימיים יש להם פנימים מהם עוד, שאין מהם אותם ומניעים את כוחותיהם והם כוחות רוחניות מאירות שוכנות על הגלמים המצוייירים בצורות בולטות פנימיות גם הרוחניות מתנשאת בגוף מבית ומחוץ, כי מבית ומחוץ הכל משכן אחד, ויקראו השוכנים על אלו המשכנות רוחות, ונשמות, וחיות הקד"ש, ונפשות, הרבה כאלה השמות להם להורות על התיחדנו מהם ועל הצטרכם אליהם, ועל השתתפם עמם, אעפ"כ יש לכל דבר ודבר מהרוחנים מעלה מיוחדת כמו שקרה לנו פנים הפנימים והחיצונים, ויש עוד לרוחנים השוכנים כוחות ורוחות מניעות ומנהיגות ומשגיחות בם, והם בלתי צריכים אל משכן, רק פועלים בהם, ואינם נפעלים מהם:

סוף דבר כל מה שהעניינים פנימיים יותר, הם יותר מעולים ויותר רוחנים ויותר נכבדים מהחיצונים, עד הגיע הענין הנשפע מפועל ראשון, אשר אין לפניו אל נפעל אחרון אשר בלתי פועל בזולתו, והוא פועל בכל נמצא מאתו, אשר הכל ממנו יתעלה שמו, והוא אינו מתפעל מזולתו והוא בתכלית התכליות של הפנימיות ושל הרוחניות, אחר אשר אין דבר לפניו קודם, וע"כ הוא הנכבד והמעולה שבכל, וכל מה שבא אחר פחות אצלו כשתעריכנו אל עצמו יתברך ואע"פ שאצלו אצולים ושפעים ושכלים מעולים מאד, הם מעולים ופחותים, מעולים אצל מה שלמטה מהם, ופחותים אצל מה שלמעלה מהם:

וכן דרך המציאות כלו מראש ועד סוף, כי התוך תוך לראש ולסוף, והוא נערך בשתי הקצוות למעלה ולפחיתות, והקצה המעולה הוא השם יתעלה, והקצה הפחות הוא החומר הראשון, והשם יתעלה פועל בעצם ואינו פועל במקרה, והחומר נפעל בעצם ופועל במקרה, כל שכן שהשם יתעלה אינו נפעל לא בעצם ולא במקרה, ואם ייוחס אליו שום דמיון התפעלות עצמיי או מקריי, דבר בלתי אפשר להיותו אמת אך דברה כלשון בני אדם (ברכות לא .) והשמות משותפים בהכריח, וא"כ כבר התבאר לך ומופת שכל מה שהיה הדבר במציאות בכלל ובפרט, וכן בגופי בני אדם יותר נעלם, ואפילו בגופנים כ"ש ברוחניים, והיה יותר מעולה בהכרח מהנגלה, וכמו שקרא זה במציאות ובגופים הפרטיים, קרה ג"כ זה בעצמו לתלמוד כלו בכלליו ובפרטיו שהוא תורה שבעל פה, וכן קרה זה בעצמו לתורה שבכתב:

ואל תתמה א"כ על אומרו שיש בעניינים הכתובים כלומר בתורה שבכתב ובתורה שבעל פה, שני פנים אחד נגלה ואחד נסתר שאם אתה חכם ושמשת או למדת דברי האומרים (במ"ר יג, טו), ע' פנים לתורה, ודברו המפרשה (ירושלמי סנהדרין פ"ד ה"ב) במ"ט פנים טהור ומ"ט פנים טמא, אינו דין שיקשה עליו אומר אני שני פנים שכבר מעטתי (מ'ה'ע' ח'ס') [מהע' ס"ח], וזה שלא להבדיל דעתך, אך חס ושלום שאין זה לפי דעתי, אמנם בלי ספק התבאר אצלי במופתים ברורים כי האומר ע' פנים לתורה לא אמרו על שישים גבול שבעים פנים לה במספר עי"ן, אבל כיון להודיע שיש לתורה פנים הרבה, כי שבעים בלשוננו מורה על רבוי דברים, ואולם פניה אצלי עינים הם, והם יותר משבעים אלף אלפי רבבות והם בלא קץ, ואדם לא הגיע ולא יגיע לדעת תכלית פניה, ועל דרך האמת אצלי על פני התורה אמר השם אל משה ופני לא יראו (שמות לג, כג), ונודע כי אוריא"ל הוא ש"ר הפנים, והוא בדמות חומר לפני התורה שהוא המזרחי באמנת ד' מחנות שכינה בדמות אלה:

הנה זאת מיד תכירנו, וכל האיברים מעידים עליו וגם זי"ן מי"ם נו"ן בדמות א', אמון ומלאך ואילן עדים ברורים עליו, והוא חכם מדב"ר, והנה גמ"ל למ"ד כפול עד נאמן על מהותו, גם חומ"ר גנוז יגיד פלאו שהוא וחיש רחוק וקרוב מגלגל האיבר, והנה כוחו מדבר בלב, גם הוא מראה כוחו בלב, כי אמרנו שכינת אל באמצע, כונתינו לומר עליו, שכן שמו וחומר ראשון וכל העולם, וחומר ראשון באמצע והקשת עד על מציאות האנשים עם הנשים ממנו, רק הזהר פן יעלה במחשבתך שהצורה נרמזת היא על עניין הסבה הראשונה, אך דע שהעניין הוא מדומה מפני סוד המציאות העולם והאדם, כי השכל הוא בכל ולא ייוחס לו היותו במקום כי אם דרך משל:

ואם כן קריאת שמות לד' רוחות והם שמות מלאכים ואין שם מלאך נגזר מן מלאכה תורידו על סדר ההשגחה האלהית שהיא בכל אך היא על דמות פנים הרבה כדמות י"ו פנים ס"ד פנים שישלחה, וכן לכל וחיה מד' חיות הקדש, וע"כ נאמר (ספר יצירה פ"ב מ"ג) כ"ב אותיות יסו"ד, וכן כל יסודו ויסוד שביסודות יש לו פנים הרבה, ועל כל פנים גם במלת פנים משותפות לפנים הרבים, והיא העיקרית שהיא מורה על פנימיות מעולה ונגזרת מן פנ"ה, ועניינה עיון:

ואם כן כבר התבאר לך ענין פני התורה הוא מורה על סותר בעלת ענינים הרבה והדבר כן בלא ספק, וע"כ כשתשמע משום חכם שום דרך בעניין החכמה והוא מגלה לך בה דבר שלא נתגלה לך עד. רק אל תאמר עליו שהוא מגלה פנים בתורה ואין לו חלק לעולם הבא, שחלק אשר שהוא ראוי מאות השם לא יוסיף בעבור שכל חכמי הארץ יאמרו עליו או יכתבוהו בספריכם וכל שכן המינים שאין לו חלק לעולם הבא, או יאמרו שיש לו חלק גם לא יגרע אם יהפכו מאמרו על ענין חלקו, כי חלקו דומה לאמת ולשקר, וגם אין חלקו אלא כפי מציאות האמת בלבו או העדרו שהוא השקר, וידוע שהוא שלא יוסיף האמת אמתות בעצמו בעבור בני אדם ולא יחסר גם כן בעדם שאם יהפכו הכונה בדבריהם הקיום קיים והבטול בטל בפני עצמו בלעדיהם והם כבר טועים בו ואחר שהדבר כן קח הדרך שאדריכך אליה בצורת קבלה, ולא יקשה לך בה שום אריכות שאחר שיהיה האריכות ההוא סבה להוציא שכלך מהכוח לפועל, כל מה שהדבר ארוך הוא, הוא מבואר לך יותר אמתות הכונה בו:

ואחר שהקדמתי לך ההקדמה המועלת מאד, שים לבך לדעת שאני צריך להנהיג דעתך מדבר לדבר עד שתתעשר עשר החכמה האלוהית המועילה בעולם הזה מאד מצד שלא על דבר זולתך, ודאגתך תהיה אחד לבד, והיא בקשת החכמה תמיד ותשנא שנאה טבעית

כל דבר זולתה, ואעפ"י שאינו ראוי שתגלה זאת המעלה לזולתך כי אם לדומים לך לבדי, וגם החכמה האמתי:

ועל כן אומר שראוי לך שתקבל ממני תחלה בקבלה, מה שאומר לך בעניינים אלו, כמו שיקבל הנער צורת האותיות בכונה ראשונה ויאמין מה שימסר והוא המוסכם בקריאת שמותם עד שיתחכם בהזכרתם ובהכרתם שידע להכירם ולהזכירם בכל מקום ויחקו בלבו וירשמו בנפשו רושם שאי אפשר לסור לעולם כולו שיוכל בתחילת המחשבה להכיר כל אות ואות עד שיבדיל בין כל אחת ואחת הבדל גדול, כמו שיבדיל בין צורת אביו ואמו אחיו ואחותו וקרוביו, אחר זמן גדול מתוך רוב הרגלו עמם, כי זהו טבע הנפש להכיר הדברים אחר הרגל גדול, ולבלתי הכירם בהתחלת הרגל, ולהיותם נכרים ולבלתי נכרים כלומר עתים כך ועתים כך עם הרגל הבינוני, כמו שיקרה כזה בעצמו לך, אם תרצה לדעת זמר אחד חדש אצלך על פה, שאם שתרגילנו בפיך ובלבך פעמים רבות יורשם בלבך גם בפיך ולא תשכחנו לעולם, אך אם תקראנו פעם אחת לא תוכל לזכור ממנו פעם שנית על פה בעבור הפעם ההיא שקראת, ואם תקראנו קצת פעמים תזכרנו לעתים ותשכחנו לעתים וא"כ כל מה שתדוש בו יותר תדענו יותר בחזקה ויהיה יותר קשה להפרד מדעתך, וע"כ אמרו רז"ל (חגיגה ט ע"ב) אינו דומה מי ששונה פרקו מאה פעמים למי ששונה פרקו מאה ואחת שנאמר והחכמה מאי"ן תמצא (איוב כה, יב), מאי"ן בגימטריא הכי הוי, ודע שכן יקרה לך בכל מה שתלמוד אות לעולם:

ואמנם על זה [צריך] אתה לעורר המחשבה אל ההזכרה, אשר אי אפשר לשכחה לעולם, והיא כשתחשוב תמיד בד' אותיות השם, ובשמותם ובמספרם ובצורתם ובענינם ובכפליהם ובשלושם וברבועם, ובכל דרכי המספרים שאפשר להם להספר בהרכבתם כגון אלה והדומין לה, בכל מקום אי"ן ימי"ן אבג"ד הו"ז חט"י י"א י"ב י"ג י"ד י"ה י"ו י"ז י"ח י"ט כ' כ"א כ"ב כ"ג כ"ד כ"ה כ"ו, הנה זה המים הוא המספר הכללי המחבר כל המספרים אשר נהוה השם מהם מאחד עד כ"ו, וצריך שכל מספר ילקח לעצמו והוא יורה עליו פליאות ילקח מורכב על כל מספר ומספר, ויש לו דרכים אין חקר אך בלתי שאין לו זוג היה מספרו, יחד מנהי"ג הירי"ח והוא מכבי"ה הכוכ"ב גם מכרי"ח המוח והסכו:

והנה הוא מגלה החומר שממנו נברא הגולם אשר אין בכו"ח שא"ל אביך ויגדך (דברים לב, ז), ותמצא חצי הירח ישגי"ח בצור"ה החיה, והוא ימין הגבורה, והוא כח בא"ש כדמיון הרו"ח, גם לא כח גבור והוא ל"ח בארץ, מסבבה ברכה, ולפעמים יעלה ברוח, וא"כ חצי הירח, פועל בד' היסודות ויש לכל כוכב מנהיג מיוחד בפרט וכלל, והוא אשר

נקרא כח נפשיי לו, ופנימי רוחני אור שכלי דבק אל מנהיגו העליון ומעיין לו בו לקבל ממנו ההשגה הנהגה כללית ופרטית, וחציו הוא גולמו, וחציו הוא נפשו, ושניהם יחד חושקים לקבל ולתת בחשק אמיץ:

וזה היא סבת תנועת הפכים כלם ומתגלגלים להפכים, כדי שיהא להם כח לפעול בזולתם דמות מה שבם והפכיהם, אינם הפכים גמורים, אלא כדמות מחשבות האדם, המתהפכות ממדה למדה, ומדעת לדעת, וכן הכוחות הגלגליות מתהפכות על פי הדמות האלהית, המשגיחות בם והמנהיגות אותם, ועל זה אתה צריך לקחת חצי המספר, שהוא מצד ראשון מא' עד י"ג ועולה מלא"ך, וכולל ז' פעמים י"ג והוא סוד האלהי"ם הכולל שני השמות, כלומר השם הקטן בעצמות במעלה שהוא הגדול במספרו שאנו לפי מספרו כשנים וחצי מן מספר הגדול שהוא כדמות עצמו וכפלו וחציו עד בא המספר שעצמו הוא שני חומשיו, אך בהיות זה כפול וזה כפול זה יעלה לחשבון ק"ל כב"ד כב"ד והכל נקבל בסוד יעק"ב ויהיה סוד שניהם בה' שמות קבל"ן לבעלים על כ"ן לבן שהוא מלאך האלהים מכל עם, והנה מלא"ך האלהי"ם, שהוא יעק"ב ממונה על המזל, אך יוס"ף הוא מלא"ך אדנ"י והוא ו' שמות [הוי"ה], אך יצח"ק הוא פנח"ס, אבל כח הפועל והוא ח' שמות, חבר יוסף עם יעקב ועם יצחק היו השמות ו'ז'ח' וסודם כ'ו'ז' שמות והם יחד תקמ"ו, וסודם הקהלו"ת הכוללים השכל הפועל:

והנה המספר הכללי מהדרך הנרמזת בחבורי השם יכללהו הרצון הנוצר אשר הוא המצוייר מהציור המצירו ודעהו, כי הוא סוד השכל והמשכיל והמושכל, והש"ם עד נאמן על זה שהוא נקרא המקו"ר והנשאר ממספר י"ג אשר רמזנוהו שהוא מלא"ך, סוד כללו מחביר והכל מלא"ך מחבי"ר הרצו"ן המצויר והמציר הספיר והוא מלא"ך גריזים, מברך גוף המוכי"ח שהוא הלוחם בידו, ומברך כח הגופים, המורכבים מכח הדם, והנה אם תרבע המספר בראשון שהוא אחד עם המספר האחרון שהוא כ"ו יעלה המספר ההוא בכללו מורה שמי ושם אבי, והכל תעררי גם מספרים רבים לו, אבל לפי אלה הערות אשר הועירותיך אליהם יהיו הענינים אשר תעיין בם וכיוצא בהם:

ואל תאמר מה תועלתי במספרים ההם, שאם תאמר זה יהיה נכר לשמעי דבריך שהחכמה אצלך היא בלתי תועלת או שמא אתה חושב שאין תועלת החכמה אלא קבוץ ענינים רוחני"ם גופניים, והנודע אצל חכמי האמת, שהחכמה קצוץ עניינים רוחניים והבנות ודעות ואמונות אמתיות בלתי נכנסות תחת ממשלת הגופניים, אך מעלתם אצלינו אינה נערכת עם שום (אדם) דבר גופני, וכן הכתוב אומר לא יערכנה זהב וזכוכית ותמורתה כלי פז (איוב כח, יז):

ואם עלתה זאת המחשבה הרעה בלבך הסירנה מקרבך ומחה שמה מלבך אם תחפוץ לחיי חיי עד, ואם לאו הרשות בידך, ואולם אתה איש צדיק וגומל חסדים לזולתך, קל וחומר שראוי לך שתסתכל לגמול חסדים לעצמך, ולהצדיק לנפשך הצדק האמתי ולישרה היושר הנצחי, ואתה יודע בלא ספק שמכל הצדקות אשר אתה עושה עם זולתך למען אהבת השם או למען יראתו, וכל המצוות שאתה שומר בעבורו יתברך לא מהם רווח בחפניך כי אם רווח גופני או רוחני ר"ל מחשבת גמול שתקבל מהם, ואם תחכם ותכון ותבי"ן ותד"ע הדברים על אמתתם לא תסתפק על זה שהמחשבה החושבת לו גמול גופני אחר המות היא מחשבת שוא, ואע"פ אם עבדו כדין כפי כוחו, נתן לו שכר דומה לשכר גופני חלף עבודתו אשר עבד כאשר דמה, וכמו שלבו חפץ, מפני שאינו ראוי לקבל פרס רוחני שהוא הפרס האמתי המעולה, אשר אין אחריו מעלה, והפרס ההוא הרוחני הוא התענוג נצחי בלתי הפסקה והוא קרוב למין הבורא יתעלה, וממין תענוג כל מלאך ומלאך מן הנפרדים שהם שכלים נפרדים מכל חומר, ונבדל כל אחד מזולתו במעלה, לא בעצם, כמו שנבדל על דרך משל מאור השמש מאור הירח ומאור הכוכבים ומאור האבן המאירה וכיוצא בה, שכולם אחד שמו אור ועצמותו אור, אך זה למעלה מזה, וזה אור גדול יותר מזה אך כלו אור באמת:

כן השם יתעלה על דרך האמת נתעלה על השכלים הנבדלים כולם הבדל מעלה והבדל עצמות אמתו, מפני היותו מחויב המציאות בבחינות עצמו והוא סבה ראשונה לכל, והוא פועל הכל והוא צורה לכל והוא תכלית לכל, ואין זה המעלה לשום אדם נמצא בלתי שהכל התחייב להמצא מאמתת מציאותו יתעלה, לא תתחייב להמצא זולתו, וע"כ הוא עלת כולם וכל הנמצאים עלולים לו, וזה כן לדעת מאמיני החדוש אלא שאלה יקראוהו פועל ומחדש, ואלה יקראוהו עלה פועלת חדשה עלולה מחיוב מציאותו, עד ששבו כל עלוליו ג"כ מחוייבי מציאות בבחינת בוראם, שהוא יתעלה סבתם הנצחית:

ואלה העניינים כבר בארום החכמים כולם ואין קץ וצורך להאריך בם כי מופתי רובם מבוארים עד שאין להרהר אחריהם, ואמנם השכלים הנבדלים המנהיגים בעמים הפועלים בעליונים כולם, והשכל הפועל בעולמינו זה השפל שהוא הקטן שבם בעדות י' קטנה, והיא המעלה העשירית בעלת המדה, הנקרא מדת העשר, ושמה מלכות, והיא הספירה האחרונה באמת, וכל עלוליה הנצחיים הנכנסים תחת מציאותה, והם פרטים לה והיא עלתם הנקרא צורת השכל האנושי, כלומר צורת הנפש המשכלת, כל אלה הנזכרים, והנפשות הנפרדות מהגופים אחר המות הדבקות בצורה הזאת כלם עצמות להם באמת, אבל נבדלו במעלות בלא ספק כדמות משל האויר אשר המשלנו, שאין בנו

כח לאמת הדברים בשמות אמתיים, אבל אנחנו מדברים גם בשמות משותפים באותיות מוסכמות לבדו:

ואם כן הנה כבר התבאר לך מזה שהתענוג הנצחי האמתי הוא הרוחני, ואחר שהוא כן, הנה החכמה גם הוא תענוג רוחני, ושכרה הגדול בעולם הזה הוא התקבצה בלב המאמינים הנמנים ממימיה האלוהים וכל מה שתתקבץ ממנה יותר בנפש המושכלת תתעלה הנפש ממעלה אל מעלה בדמות התעלות אור הנר על דרך משל, בהתרבות הגוף הפתילה הנושא אור האשי ואין משל אמתי בידינו להמשיל על זה ועל כיוצא בו, כי הם עניינים נעלמים מאד, וכל מה שנרצה להמשיל דבר מהם נצטרך להפחית המחשבה מאמתת מציאותם ולדמותם בדברים פחותים מהם, והכונה כזה להורות על מציאותם לבד, לא על אמתת מהותם, כי לא ישיג התחתון מהות העליון, כלומר לא ישיג העליון העלול מהות העלה, אך העלה משגת מהות העלול מפני שהוא נשפע ממנה, ובהשגת העלה שהיא משגת עצרת היא משגת כל שפעיה, על כן השם משיג הכל שהכל עלול (לנו) [לו], ושפעיו אין אחד מהם יכולין להשיג מהותו יתעלה שהרי המשיג והמושג וההשגה בהיותם נמצאים בפועל הם דבר אחד:

לפיכך אמרתי שתשים דעתך, ותעיר מחשבתך אם היא ישינה להשיג מהות האמתיות ואמתתם, עד שתהיה מחשבתך משגת אותם, ותהיינה האותיות מושגות לה, ותהיה ההשגה משתפת מהות מחשבתך עם מהות האותיות, עד שיראה לך שהאותיות בנפש בכח הם הם המחשבה הנמצאות בנפשך בכוח, וברוב עיונך בם תצא מחשבתך לפעל, גם תהיינה האותיות יוצאות לפעל, ותהיינה ג' הענינים שהיו תחלה במחשבות דבר אחד בפועל, והם ההשגה השכלית, והמחשבה הנושאת ההשגה שהיא המשגת, והאותיות המושגות שהם צורות מורות חכמה ובינה ודעת בכל צדדיהם:

ואלה הם הדברים אשר יביאוך אל אמתת החכמה ויורוך מציאותם ודרכם, ואני אמשיל לך משל מורגש, כדי שתבין מהרה כונתי בזה הענין הנכבד, והמשל הוא שהאותיות הם בעלי חומר וחמרם הוא חומר אחד כולל את כולם, והוא הדיו, והנה כל אות ואות אינה כי אם חלק מן הכללי, וכל חלק וחלק הוא מוכן לקבל הצורות כלן והוא א"כ חומר מוכן לקבל כל הצורות הבאות עליו אחר הכנתו, וכשיקבל כל חלק הצורה הראויה לו שהיא תלויה ביד הסופר לתת הצורות ידועות אצלו לכל חלק, נשלמה כונתו הראשונה הקרובה במציאות החומר ההוא, וצורתו זאת אשר קבל, ומפני שנודע והתבאר בחכמה הטבעית שכל מעשה יש סבות למציאותו, והן חומר, והצורה, והפועל, והתכלית, ויש לחומר צורה ולצורה חומר, ולתכלית תכלית, עד שהגיע ד' הסבות לראשיתם ולהתחלתם, ולא

יתכן שלא תהיה גם לסופר כונת תכליות רבות, כאומרך שתכלית כונת זה הספר במה שכותבו להגיע אל הרווח ואל השכר שלוקח מן הכתיבה, ותכלית זה האחר לגלות בה החכמה המצויה בלבו, וכן הכונות רבות:

גם יש מי שכונתו בהראותו חכמתו בספר להתגדל בעיני רואיו לבד, ויש מי שמקוה מזה תועלת, ויש מי שכונתו להראות במה שכותב גבורות חסדי ה' עם ברואיו, ונפלאותיו ומעשיו הגדולים לחכמי הלב, ולהעלותם ממדרגה למדרגה במציאות, ובכדי שיתדמו לו ויכירו בוראם וינחלו חיי העולם הבא באמצעות ספרו הנכתב, וזאת הכונה לבדה היא אשר נאמר עליה שהיא לשום שמים, וזאת היתה כונת כל הנביאים באמת והיא כונה אחת שוה לכולם, אלא שזה הורה הדרך אל הכונה הקלות, וזה הורה בעמק יותר מזה ובאיחור השגה, מפני שלא הגיע למעלת חבירו בהוראה ההיא:

ואמנם החכמים האמתיים ג"כ כונה אחת לכלם והיא זאת בעצמה, אלא שהורו מה שהורו בדרכים יותר עמוקים ויותר רחוקים להשיג הכונה האמתית מהם, גם הפילוסופים כן, כי אלה הג' מינים מן החכמה הם אשר כתבו מה שכתבו לשם שמים לפי הנראה מדבריהם, כלומר כיונו להנהיג דורם והבאים אחריהם בהנהגה מביאה לידי ההשגה השכלית, אשר היא סבת הדבקת הנפש בעלתה הממציאה והמחכימה, והם אשר ראש לכל חכם להמשך אחר דעתם ולשתף דבריהם בכל יכלתו ולהורות, הם הם דברי אלוה אחד, שהכונה בהם אחת שוה, והתכלית היא מיוחדת בכונתם הנכללת יחד בדעתם, וראוי לדון אותם לכף זכות בכל מה שאמרוהו, מפני שכולם כיונו להוציא האמת לאור, כפי שסבל כח דעתם ועל זה נאמר (אבות פ"ב, יב) וכל מעשיך יהיו לשם שמים, וכבר נצלו, ולפי זה הדרך בתת הסופר צורה לאותיות ותהיה כונתו, זאת האחרונה הנזכרה שהיא להחכים הלמודים דבריו:

הנה זאת תכלית התכליות אצלו בפעולתו זאת, אלא שאם יגיע איש מן האנשים אל מה שהוא כיון בו באמצעות ספרו הנה יצאה כונתו לפועל אחר שהיתה כונתו בכח, ואם לאו היתה לבטלה עד שיגיע הפועל, ואם לאו ימנע מצאת שום איש מבני אדם מכח לפועל במה שכוון כבר, אין ראוי לקרוא הכח ההוא בשם בטלה, אבל ראוי לקוראו בשם הכנה, ועל כן נאמר אנחנו שנתינת צורה באותיות, ואע"פ שהם אורות מוסכמות ולהם שהם מוסכמים ומספרים מוסכמים, הנה הם הכנות דומות להכנות הטבעיות, וראוי להאמר עליהם שהם ענינים יותר מעולים מן הענינים הטבעיים, ואעפ"י שהם מעשה ידי אדם:

ואני יודע שתקשה עלי בזה, ותאמר איך יתכן שיהיו מעשה בני אדם מעולים ממעשה הבורא, כי הטבע הוא מעשה אלהים, והכתיבה הנמצאות בספרי הנביאים, ובדומים להם במין, והם הספרים אשר רמזנו אשר חברום החכמים, היא ממעשה בני אדם, הנה זאת תהיה תשובתך, ולא אעמיק בה מאד, אבל אביא מופת ברור על זה שהוא כן בדבר הזה לבדו, כלומר בנתינת צורות בחומר הדיו בספרים הנכתבים לשם שמים, והמופת על זה הוא שהטבע הוא החומר, ושם הצורה גם כן טבע, ושם הדברים המורכבים משניהם טבע, ואמנם זה הטבע שזכרתי על חומר הגלגלים ולא על צורתם, כי הגלגלים אין חומרם חומר הראשון התחתון, ולא צורתם צורת החומר לא הכללית ולא הפרטית, כי כל החומר העליון לא ילבש צורה ויפשיט אחרת לא בפרט ולא בכלל, אך החומר השפל אשר אנחנו, חלקים ממנו אע"פ שצורותיו הכלליים קיימות בו תמיד לא קרה לחלקי הצורות הן, אך הוא מחליף צורותיו הפרטיות תמיד בבוא זו אחר סוד זו, וא"כ זו הטבע הנזכר והוא על טבע העולם השפל, לא המציאו השם אלא לתכלית אחת, והיא כדי שימצא האדם המוציא שכלו מהכח אל הפועל, ואלו חסר האיש ההוא מן המציאות היו כל מההדמות הטבעיות שקדמו לו בעבור שיצא לפועל זה מאיש אחר שלא יצא, ואי אפשר שיצא לבטלה גמורה:

וידוע שהדבר הקרוב לצאת בזה האיש אחר שלא יצא השלם לפועל, הוא הכבוד הטבעי שבו, ובו נשלמו החכמות הטבעיות כולן, והוא תכליתן מצד מה שהכין הטבע להשיג: ואמנם השם יתעלה הכין תחלה המוכרחים שלא היה אפשר לעשותם זולת הטבע, והטביעם בבריות בהנהגה המרגלית, שם המרגלית במקום הטבע בדמיון ענין מוטבע, כי ההרגל, אע"פ שאינו טבע, הוא קרוב לטבע עד שאמרו עליו שהוא חצי הטבע, ועוד כמוהו לטבע באמרם ההרגל על כל דבר שלטון, ועוד אמרו כל הרוצה להכריח את עצמו - הטבע מכריחו, כמי שצובע השיבה, שהוא מגלה תחבולותיו, ועוד ידוע שהדבר האחרון המוכן לצאת בעבורו מכח לפועל, הוא רוב הלמוד, ואין למוד בלתי אותיות, ואם כן ענין למוד האדם הוא גם כן פועל אלהים בכונה תכליות אשר הכינה בצורה שיסכימו בה בני אדם להכין דרך קרוב להשיגה:

ועל כן ראוי שתחשוב שמכלל פעולות השם הוא ג"כ זאת ההכנה אשר הכינה השם להיות מוסכמות, כי הספיק לו בהכנת הסכמה לבד, שאם ראה שאין ההסכמה מספקת היה מטביעה, ולא היה מכינה על דרך הסכמה, ואחר שהדבר כן וזו ההכנה הוא כונה אלוהית ג"כ הוא המשל המשלמת מציאות האדם, ואין דבר מן הדברים הטבעיים כל כך קרובים אל זה הפעולה כמו האותיות המוסכמות אחר מציאות האדם, כי מציאות

החמור והשאר בעלי חיים רחוקים בתקון זו החכמה ההכנה, כל שכן הצמחים והדומם שהם רחוקים יותר מאד:

ולולי צורך האדם שהוא צריך אליהם מהם בהכריח לפי טבעיו, ומהם לתועלת, ומהם לעבור קרוב כדי שימצא כל צרכיו מוכנים בקלות, ובמהרה לא היו נמצאים כלל, נמצא שכולם הכנות קודמות לצורך האדם, ולתועלתו כדי שיגיע אל התכלית האחרונה, המכוונת במציאותו שהיא השגת ידיעת השם:

וידיעת השם אינה כי אם על פי האותיות שהם הם הכלים הקרובים לזה, וא"כ הנה הם, ואם הם מצוירים בידי אדם, כלם ענינים אלוהיים באמתתם, כי אני לא אמרתי לך ששאר פעולות אנושיות, ר"ל מלאכות נעשית בידי אדם, בדמות בניינים, וצביעות ואריגות ונגרות וכיוצא בהם, ממה שהוא רחוק מדרכי ההשגה האלוהית מעולים מהטבעים, אך אני אומר שכולם יותר פחותים מהם, ועוד שאין ערך ביניהם, ולא יחס אמתי על דרך אמתי, וע"כ לא ישוערו אלו באלו כשם שיערו על דרך יתרון מעלה באותיות על הענינים הטבעיים, בדעתי מצד הקבלה האלוהית ג"כ שהאותיות הם מציאות העולם כלו, ובם השם מנהיג עולמו כמו שמעיד בעל ספר יצירה (פ"ב מ"ה) באומרו כל היצור וכל הדבור יוצא מהם, ואמר שהשם המליך האותיות על כל היצורים, וקשר להם הכתרים וצרפם זה עם זה, כלומר האות עם היצור:

והנה מה שהיה ראשית המציאות שהוא סוד האותיות, שהשמות מורכבים מהם הוא תכלית המציאות כי הם בצורות לחמרים, והשם הוא בכל נמצא, שאין לך שום דבר נמצא כלום [בלי] שם כללי ופרטי, ובהשתנות הדבר הפרטי ישתנה שמו הפרטי בקצת דברים, אך השם הכללי הוא קיים תמיד בצורות הכלליות ובחומר הכללי הקיים, ולא עוד אלא שצורת האותיות מורות על צורות המציאות, כמו שעליהם ועל צורותיהם נברא הכל ובדמותם מתקיים, והדבר שבו מתקיים הכל הוא מעולה על הכל:

ועוד שהמופת המקובל האלהי נוסף על המושכל הנזכר מאמרו והלוחות מעשה אלהים המה והמכתב מכתב אלהים הוא חרות על הלחות והיו הלוחות כחומר והמשכן נושא צורתן (שמות לב, טז), והקבלה מעידה שהאותיות היו להם כדמות נפשות לגוף, שהם מעמידות אותו, ובהיותן בגוף הגוף קל בעצמו מצדן, ובהפרדן ממנו הוא כבד בעצמו, והנה כשנשברו הלוחות פרחו האותיות באויר והם כבדו, והשליכן מידו מפני שפרחו, ואע"פ שזה סוד גדול הנה נכתב הענין כלו בתורה כדי להודיענו סודו והוא שלהיות שם משותף לענינים טבעים פנימיים, כי לח"ת בא"ת ב"ש כס"א והוא טב"ע, ולענינים חצונים והם לחות אבנים, וסוד אבנים משותף ג"כ כי סודו בג' אותיות, וכן קראם בעל ספר

יצירה (פ"ד מי"ב) באמרו שתי אבנים בונות שתי בתים, והנה מספר שנ"י לחו"ת אבני"ם תתצ"ג, ומספר אבנ"י שי"ש טהו"ר, כשנ"י לחו"ת אבני"ם, שהם יצ"ר ר"ע ויצ"ר טו"ב: ואמנם עם כל זה המופת המושכל המקובל שהודעתיך ראוי לך שתדע, שהאותיות בג' מעלות, אחת חיצונית והיא הנמצאת בספרים, והיא הפחותה מכלם, ואע"פ שקדמה לשתים במציאות הנמצאת ובזמן ומערכה, והשתים קדמו לה במעלה ובעילה:

ושנית תיכונית והיא הנמצאת במבטא הפה בה' מקומות, והיא טבע שהוטבע בפה לקבל הדבור ולחקק צורותיו בו עם הקול והרו"ח, ואפשר שיצא לפועל, ואפשר שלא יצא, ואחר הקבלה שקבל המדבר מן המדברים עוד לא נשלם, עד אשר יצייר אותיו"ת בעיני הראש ובעיני הלב, שבם יתכן שיצא שכלו לפועל ולא זולתם, והם בדמות כלים לפה:

ושלישית היא הנמצאת בשכל והיא פנימית, גם היא הכנה צריכה להיותה מקבלת מחוץ באמצעות רוב העיון בעינים ורוב ההרגל בפה, ואז אפשר שיצא הכח השכלי אל הפועל, ואם כן הנה שלשתם קשר אמיץ וחזק נקשר יחד, אדוק זה בזה, ואע"פ שהעניינים ההם הג', הם ג' מעלות כמו שביארנו בדמות הספר וספר וספור (ספר יצירה פ"א מ"א), הספר הוא ספר תורה שהמדבר תמיד ומנהיג את העולם, ונחלק לה' חומשים, והספר הוא על המערכות והם מערכת האחדים, ומערכת העשרות ומערכת המאות, ומערכת האלפים, ומערכת הרבבות, שעליהם כל העולם תלוי, והספור הוא הדבור שאדם מספר בו בפה והוא היוצא מחמשת מקומות הפה, והכל אותיות כתובות מורגשות לעינים שיציירו וציורו על ידי אדם, והם בעל חומר אחד, והוא הדיו כמו שאמרנו למעלה, ובעלי כ"ב צורות וכן האותיות בגי' בעל"י צורת"ך, גם צורת הגלגלים הם אותיות והם מעטרות הכוכבים ומטביעות העיר, וכן חיות הקדש מצוירות בעט על פי י' אותיות, והנה יו"ד הוא די"ו והוא חומרי לצורותיו, שמן י' תוכל עשות איזה אות שתרצה והוא ההו"ד ודי, כי הסוד ב"ה ה"ו זה נוסף א' מן ה' וזה הגרע א' מן ה', אבל חשבון אל גט וחשבון אלה א', טעם אחר יש כמו שתשמע בחלק השלישי מזה הספר בע"ה:

ועוד אותיות שונות ממין שני, מורגשות לאזנים ונדברות בפה, והם רוחניות מוגשמות ואינם גוף כראשונות, אך באמתם אותיות הם הם יותר קרובות אל מעלת האדם ואל עצמותו הנכתבות בספרי, ואע"פ שהם מצד היותם נקראות בשם אותיות, ומצד היותם מורגשות, ומצד היותם בעל חומר לח, ונבדלו אלו מאלו בהיות אלו נמצאות בלחות ואלה נמצאות בליחות, שבלוחות הם שני לחות אבנים כראשונים נשברים, ושני לחות אבנים שניים קיימים, ושבלוחות הם הנמצאות בפה ושוכנות על ד' לוחיות של הגוף בסוד שם א"ל שד"י והוא סוד ד' יסודות הטבעיות של גוף בד' צבעים, ואלו הם המרה

האדומה, והלבנה, והמרה השחורה, והמרה הירוקה ושם ד' מורה על ד"ם פירוש דל"ת ד' יסודות לת', נפש שהיא באה מן היסוד החמישי ועגולם ג' של ד"ם יוכיח עם הד' שלפניו והבן זה והיא הוראה על שהם ד' יסודות אמ"ש, גם ה' באמת והצבעים אדו"ם לב"ן שחו"ר ירו"ק, ובחלוף ל' למ' תבין תכין דעתי זאת, ואלה מוטבעים ומוסכמות, ואלה מוסכמות לבד:

ועוד אותיות שלישיות ממין שלישי רוחניות לגמרי בלתי מורגשות כך, אך הם מדומות טרם צאתם לפועל, ופעולתם נכרת ומושגת למשכילים על ד' צורות, ושכינתם בדם החיוני והם משכלות בצאתם לפועל ראשונות, בדמות חיות הקדש, והם בדמות צורות של אש ששם חמרם, וצורות של רוח שגם רוח מנהיגם, וצורות של מים שהם נשפעות כמים הנובעים מהמעין, וצורות של עפר שהם מתרבבות עד אין קץ כחול אשר על שפת הים, ואמנם צורתם החמישית, הוא צורת גלגל החוזר פנים ואחור, ואלה הם לב"ת א"ש שסודם כתבי אש והם צור"ה בנפש"י והבן זה מאד:

שעל זה הסוד נתלית מעלת הנבואה, ומי שמכיר היות שכינתם בלב"ת א"ש יראם וידבר בם ויקראוהו מלך ה' בשמו, האחד המוטבע לו כפול מתוך הסנ"ה כי כן קרא למשה בעבור שעיין בציור הכתב, גם עיין, והנה מה שראה בלב"ת א"ש ראהו בלא בשת, בצורת ההויה בלתי בהוית הצורה, ועל זה השיג באמצעות האותיות כל מה שהשיג, והמופת על זה כי המופתים כלם שמם אותות, וכל אות מתבררת מאות, והוא סוד ג' מערכות הספירות, אחדים ועשרות ומאות, והנה נודע מן האותות הנכתבות בענין סוד המאורות והכוכבים כאומרו והיו לאתת ולמועדים ולימים ושנים (בראשית א, יד), שהם כלם מתגלגים על פי האותיות של הג' מינים הנזכרים, ר"ל רוחניים בלתי נגשמים, ורוחניים ומוגשמים יחד ונגשמים בלתי רוחניים, והנה הם (ספר יצירה פ"א מ"א) ספר וספר וספור כמו שאמרתי:

ועוד נודע במופת מושכל ובמופת מקובל שהדברים כלם הנמצאים בכל ג' חלקי המציאות דומים לאותיות של שלשת המינים:

והנה המושכל והמשכיל והשכל שלשה עדים נאמנים על זה, ואל תאמר לי ערביך ערבא צריך מפני היות עדות העדים נסתרת מאד, שאני איני מדבר בזה עם זה מי שצריך ערבים על אמתת השכל, ולא עם מי שצריך לבקש מופת על מציאותו, כי הוא (מקובל) [לא מקבל] שום מופת לא [מופת] מושכל ולא [מופת] מקובל אמתי, שהוא המושכל האלוהי, אבל כל דמיון וכל הרגש שיהיה לו קצת מחשבה מדומה אצלו בו אצלו תכלית האמת, וזולתו אצלו כלו הוא שקר גמור או בלתי מושג כלל, ואם כן עליו הכתוב אומר

באזני כסיל אל תדבר כי יבוז לשכל מליך (משלי כג, ט), ואני איני מדבר באזניו, רק אני מדבר עם בעל שכל, אשר ידעתי שיהיה קל עליו להבין כל מופת בשכלו, וכשישמע דבר מושכל מופתי יעיין בו בטוב שכלו, וישא ויתן בינו ובין עצמו עליו עד שיוציאנו לפעל אמתי, ויאמת האמת, וישאר חקוק ורשום בלבו ומושג ומושכל תמיד, עד שכל חכמי עולם לא היו יכולים להסירו מלבו, כי התאמת במופתים:

וכל מה שכבר נודע במופת הוא יותר מוחזק אצל המשכיל ומן המורגש בעינים, וכשישמע דבר שקר יכחישנו בכח שכלו, מפני שאין נפשו המוכנת להכנע תחת צורת האמת יכולה להכנע תחת צורת השקר, וזה הנפש היא הנבעלת מן האמתות בעיל"ת שב"ע ברכו"ת, וזולתה היא הנבעלת בעילת זנות מן השקרות, וכמו שאין לזונה עם זנאי מציאות אם כי לפי שעה והוא זמני, ותמיד בורח אחר שזנה כרגע מפני פחד האיש שהוא האמתי כן אין מציאות לשקר בנפש, כי אם לפי שעה, ובהמצא האמת הנה השקר בורח מפניו מיד, וכמו שאין הזנאי מעמיד עניני מציאות הזונה, כי אם במקרה לפי שעה, כן השקר אינו יכול להעמיד הנפש כי אם במקרה לפי שעה כפי הדמיון, וכמו שהבעל עושה לאשתו ג' דברים ראשונים, והם עיקר עמידתה והם התמדתה, שאר, כסות, ועונה, כפי יכלתו בכל אחד ואחד מהם, כן האמת שהיא בעל הנפש, עושה לנפש שהיא כאשה אצלו על דרך סבת ג' דברים מקיימים אותה, והם כמו כן נקראים בשם משותף שאר כסות [ועונה], והשאר פה מלשון השארות, שהאמת הוא סבת השארת הנפש, ובלעדו אין לה השארתו, וכסות פיה מלשון כסא, וכל כסא מורה על מעלה, והאמת הוא סבת מעלת הנפש ובלעדו היא פחותה, וגם הכסות מכסה הערוה והבינהו, והעונה מורה על תענוג חבור ודבוק:

והנה היה פה מורה ג"כ על דבוק מענג ומעדן, שהאמת הוא סבת תענוג האיש בהדבקם יחד, ובלעדו אין לה תענוג אמתי כלל, וגם עונה מלשון זמן, להורות זה על התענוג הנצחי עם הדבקות, ידעם, והתעורר אל מה שכמותו שרמזתי לך אל הוית כל מצות התורה נצטוות על זאת הצורה והמופת על [זה] אצל כל משכיל איש אלהים, שהאדם לא נברא כי אם בעבור שיתקיים ממנו שום דבר מכל חלקי מציאותו בעצמותו, והמורגש הוא שכל חלקי גופים שבים ליסודותיהם הד' שמהם נתהוה והיה כלא היה, ואחר כן לפי המושכל המקובל לא נברא בעבור דבר מכל חלקי הגוף, ואם היה כן שהיה נברא בעבורו חלקי הגוף, ואם היו כלא היו היה אם כן מציאותו לבטלה, ואין תכלית הדבר הטבעי לפעול בטלה לפי עדות השכל והקבלה, ואם כן הנה הוא הכרח שיהיה לאדם

חלק המתקיים בעצמו לנצח ואם חלקי הגוף אינן מתקימים - קל וחומר חלקי הממון אין להם קיום עצמו אצלו כלל, וזה מורגש וגם הוא מושכל ראשון ידוע ואין מוקשה עליו: ואחר שהדבר כן מה הוא זה החלק הנשאר אם אינן הדבר הנקרא נפש אשר השארו באמת, שאינו חלק מחלק הגוף הנפסדים וא"כ הנה אם יש שום השארות הוא לנפש בהכרח, גם נודע שהנפש הוא דבר מקבל צורה רוחנית נפשיית, ואחר שהיא מקבלת יש מי שנותן בה צורת מה ואין ספק שאם הנותן בה צורה הוא דבר קיים בעצמו אז אפשר לו לקיים הדבר, המקבל צורה ההיא בכח הצורה ההיא בעצמה, ואם הנותן הצורה ההיא דבר בלתי קיים, אחר שהיא בלתי קיים באמיתת עצמו, איך יתקיים זולתו, וזה מושכל ראשון שהוא נמנע בטבעו מלקיים זולתו, שאם היה בו יכולת לקיים זולתו שהיה בו יכולת לקיים עצמו, ואז היה מקיים עצמו תחלה ואכ"ך זולתו בכח קיום עצמו:

והנה הרגשנו שהמקרים המגישים, המשיגים לנפש ומתפעלת בעבורם, יש מהם גופניים ויש מהם רוחניים ויש מהם חזקים, ויש מהם חלשים, והנה הכעס והדומים לו הוא מקרה משיג לנפש מחוץ, והוא גופני בהכרח, כלומר שהוא מגוף זולת גופה, והוא אשר לו קיום בעצמו, וע"כ לא יעמוד ולא יעמיד כחו זה תמיד, וכן כל הדומה לגופניים כולם, ואם כן נשאר להיות הדבר המתקיים לנפש קיים בעצמו והוא רוחני באמתתו והוא השכל באמת, ובעת שיפעל מנפש חזקה יפעלנה בדבר דומה לו הוא הצורה שכלית רוחנית ושמ"ה אמ"ת, והיא המקיימת לנפש באמת, ומפני שהמין הראשון שלא האותיות וגם השני תורה גמורה שהם המורים, והם אמצעיים בין השכל והנפש, ואין להם קיום בעצמותם, ולא יתכן לנפש להתקיים בעדם למי שהם גופניים, ורוחניים משותפים עם הגופים ההוים הנפסדים, הכריח השכל אחר ששמם בדמות היותם כלים לו - להושיע הנפש ולתקנה בם. להשים עליהם מלך מושל מנהיגם והוא המין השלישי, שלו האותיות אשר היא כולה רוחני בנפש והיא המחשבה האמיתת לנפש מציאות בוראה, ומציאות כל הנמצאים מאתו יתברך, והאמ"ת ההוא המוחזק, הוא הנקרא שכל חשוק לנפש, והוא המגלה לה כל מה שהשם חשק ממנה, והחשק האלוהי הוא, להיותו חשוק ומושג נעבד בתורה ובמצות, ואינם כי אם ציורי אותיות וציורי מחשבות אמתיות נחשבות בדמות האותיות ובעבור שהם ג' מינין. חלקתי זה החבור לשלושה חלקים וכבר השלים השם יתברך חשקי והשלמתי זה החלק הראשון, שבח לשמו החשוק כאשר זכר לכבודו להשלים שני חלקי הבאים אחריו לשלום ולחיים, ויזכני להגדיל תורה ולהאדיר, חכמה בחפצו ובחפצו לישראל עמו ועמי, וקיים מה שכתוב אחל"ק ית"ו אוי"ר:

חלק ב

הקדמה

חלק ב הקדמה

מרומים יעלו חכמי מלוכה. שכינה יחזו בגבול ערבות:
סתומה וחתומה עת ברכה. ליודעי סוד זכרים עם נקבות:
בשם חשק בצורת מערכה. שלשת מעלות עולם כתובות:
הפוכות נכתבו מאז בחכמה. לשרת נהפכו במחשבות:
ערכם י"ה במערכת עצומה. הליכתם משולשת כתובות:
והיה שם מפורש בם חתימה. ידיעתו רפואה ללבות:
ראה משכיל תנועותיו חמשה. הברות ממקור חיים חצובות:
דבריו נכפלו ששה בששה. והיו תאריו בלתי קצובות:
קריאותיו שלשה על שלשה. הביהם על דמות עיגול סבובות:
בכוחם העושה השם פלאות. יגלה מעשיו בם ברחובות:
יניעם י"ה אלהי הצבאות. הלום ולכן לעורר ההשובות:
עליהם נחתמה תכלית נבואות. והם ראשית ידיעה לב נתיבות:
אני היום בכל כחי אניעם. המוני הם אשר ראשי ישיבות:
הלוא בם אבראה רוחות ואדעם. ואשיב עוד לבב בנים לאבות:
יקר רוח חקור סודם ודעם. הבינם היה ראש לזנבות:
הבינו בעין ימין בסבוב עין שמאל. שית לך תוכם כעין מכריע:
כדמות שלשתם רוץ וראה תמול. היום ומחר זה לזה משפיעו:

הקדמה:

כל איש ואיש מפני אדם בעל תקוה ולולי היותו מקוה דבר לעתיד היו כל מחשבותיו וכל פעולותיו וכל מאמריו לבטלה, אבל מפני שהוא מקוה ומחכה שיגיע אל תכלית מחשבת תקותו, חושב מחשבות רבות ופועל פעולות ומדבר דברים כדי שיגיע אל סוף תקותו, והתקוות ג"כ אינן שוות, אך ההם מדרגות רבות משתנות מאד מאד זו מזו, והשינוי ההוא נולד מן התאוה והמחשבה:

ואמנם אין שום חכם מתאוה כי אם חכמה וכל המביא אליה, כמו שאין שום סכל מתאוה כי אם עצלות, וכבר תפול מחלוקת גדולה בין שתי הקצוות האלו, שהאחת בתכלית המעלה באמת והשנית בתכלית הפחיתות בלי ספק, והמחלקת הוא שהסכל ישבח ענייני הסכלות ואעפי"כ שהוא לא יקראם סכלות, מפני ששם סכלות אצלו ג"כ

שם מוסכם מורה על פחיתות גדולה, אבל ישנה לסכלות שם ויקראהו בשם דבר, מורה דבר על מעלה אצלו, כמו שזונה לא יקרא פועלו בשם הרשע אבל יקראהו בשם תענוג גדול אצלו, כן הסכל יקרא הסכלות בשם דעת והבנה, כפי שהמחשבתו הפחותה גודרת, והחכם, בעבור שהיושר חסר לו מאד להורות בו על אמתת מעלת החכמה, לא יוכל שבחה כי אם בדמיונות פחותים ממעלתה, ואם כן הנה הכונות הפוכות, והתאוות משונות, והתקוות זרות, כי תקות הסכל להיותו נגמל בגמול פחות מאד בעשותו מצוה מהמצות במקרה, כי הוא לא יעשה לעולם שום מצוה גם לא יכיר מעלת עשייתה שלא יכיר גמולה האמתי העליון אשר אין ערך זר לו:

אבל תקות החכם היא אחת לבד מיוחדת בכל מה שיקוה להגמל בעדה והוא יתרון חכמה בכל יום ויום, ובהגיע אליו היתרון בכל יום יכיר שהשם גומל לו גמול גדול, כי הוא מחזיק עצם נשמתו ומעלנה מדבר לדבר ומגמול לגמול תמיד, והגמול הראשון הלא הוא בהיות השם מחזק לבו ומאמצו לחשוק החכמה, ומקוה בחשקו להתחכם באמצעות רוב השתדלות, וטוב עיונו כמה שראוי לעיין בו בעתים אשר קבע ללמוד בם החכמה, ולפיכך כשתראה אדם חושק לדעת האמת לכבוד האמת מעלת, לא יתכן שלא יבער חשקו באש החושק בעיינו בספר החושק, המבעיר לבות אוהבי השם והגומל להם גמול רב ביתרון שפע מציאות החכמה הנחשקת, כ"ש אם יהיה מין החכמה הנבואית אשר יורו עליה השמות המנהיגים המציאות, כאלה אשר רמזנום בחלק הראשון הקודם לזה, ואשים נרמזים עוד בחלק הב' האלה:

חלק ב

הבן מה שכתבתי לך בחלק הא' על ענין השם הנכבד, ואל תקראהו במקרה כדמות העברה, כמפטיר הקורא בבית הכנסת ההפטרה בעבור הזכרה, אבל תקראהו בעיון דק, ותשנהו בדקדוק זך, ותשלשהו בפלפול צח, עד שלא תחסר שום דבר מידיעתו, ואז תבין עניין הדבוק האמיץ החשוק, המביא את לבך החושק לידי מדרגת החושק, ובעשותך כן, תדע מיד מעצמך מה הרוחת בעולמך, ותשמח במציאותך ותנחל בו שני העולמים, העולם הזה והעולם הבא, ותהיה שלם כשתשיג מציאותך תכיר מציאות ההוד, ותמצא בו נפלאות, ותוסיף תענוג לשכלך ותתעדן באור הגנוז, ומפני שתכיר סוד המערכות השם הנכבד ותתענג בדשן נפשכם בו, ותהנה מזיו אבריך אדריך שכלך אל מערכתו זאת המעולה, ועיין בה מאד וגלגלה וגלגלה גלגול משולש כזה:

הא לך זה השם הקדוש:

וה"ו הי"ה ומ"ו. מה"נ הל"נ שי"א:
יל"ד לש"נ יע"י. לל"נ לו"י הו"ת:
סי"ה יר"ח טע"ש. אכ"מ כי"ב אמ"ה:
על"ע לא"מ מס"מ. כה"פ הה"ו תה"י:
הז"נ זי"מ יי"מ. יד"ו זנ"מ למ"ב:
אע"י לה"י דר"ל. מק"י בו"ה הכ"ה:
למ"ה אע"ר וח"ח. הח"ע רה"נ יל"ו:
הי"מ הנ"צ עא"ר. הו"מ קח"ח מי"י:
לר"ד אש"מ וו"ב. נה"ר לא"א כש"ה:
כב"מ לכ"נ יל"ק. ית"י יר"ב יי"מ:
למ"א וו"י וא"ע. מא"ה לא"י הה"י:
פי"ח הי"ב לר"ו. חה"מ הת"ו ונ"מ:

מצורף במערכה דומה למערכת ויסע כולה, ואולם זאת המערכה יוצאת מן השם הראשון לפנים הולך ונוסע ישר שהוא שם, והוא התחלת השם:

השני הולך ונוסע הפוך, שהוא שם מי"ה שהוא סוף מ"ח שמות, שכנגד מ"ח צורות הגלגל אשר התלי מתהפך בו מראשו לזנבו, כי ראשו הולך ישר שהוא סוד תני"ן הכולל סוד תשר"י עם ניסן בחדשים, והנה סוד באמצע סוד ש"ר י"ם שסודם תפילין עשר, שהם כלו תני"ן מפני שהם מורים, על סוד אזג ואאד כי סוד שר ים, הראש משותף בם עם הזנב והנה בהשימך הא של ראש עם הזנב תמצא זה ש"ר וזה י"ם והנה זה סוד והם בסוד ראש זנב גם זנבי הראש וזה דרכו, ראשו זנב וראש, והנה עשר הם דברים רוחניים כי יצר רע מ"ב לי"א יצר טוב, והוא מתכנס גם מתכנ"ס ומתעדן בראש"ו בזנ"ב, והנה אני היום הולך בראשו, ובאור השכל אני בראשו, אחד ראשון, על כן צריך שתוליך גם אתה עוד זנבו ישר בראשו, מפני שתוכו הפוך והוא פלא לטבע, שהיו ראשו וזנבו הולכים ישרים ותוכו הפוך על זה נודע, כי סוד השם המפורש מצוה לנו לאמר הפוך שמו הישר, ישר שמו ההפוך, ובסוד והסוד מבני שהאדם אילן הפוך ר"ל מלאך הפוך שנברא באמצעות להט החרב המתהפכת וסוד זה תמצאהו מפורש בצרוף שלוש השמות האלה הקדושים שהם שלשתם ראשי המציאותו:

הנה כבר אתה ראה שסוף רמזו שלשת השמות הנרמזים סודו ראש השם הגדול בן ע"ב הנזכר והנה כשתוליך המערכה הראשונה ישרה, והשנית הפוכה בחזרה לאחור,

והשלישית ישרה תהיינה שתי ההתחלות הישרות מתחילות בשם אחד שוה ו'ה'ו' ו'ה'ו' והוא הנרמז פה:

ועוד יבואו בראש השם שנים יחד בשלוש תיבות, ואמנם הצרוף הנזכר צריך יצרפו שהנה שם אלהים הוא סוף בן ע"ב שהוא מו"ם ע"כ צריך גם כן לחלק את שלשתם בצורה זו:

יהוה כ"ו:

אדני ס"ה:

אלהים פ"ו:

ומהם יתבאר לך סוד יומ"ם וליל"ה כדמות ג"ן עד"ן שסודו גלג"ל הפו"ך ולו ג' מעלות, ובו ג' פעולות שם, מנהיגו אל עולם, וכן ונאמר באברהם ויטע אש"ל בבאר שבע ויקרא שם בשם ה' אל עולם (בראשית כא, לג), וכן המקבל (הפוך) הוא גלגל הפו"ך וסודו כ"ף ה"א מל"א גם כו"ן מלא הפך ע"ב כופ"ר גלג"ל ב"ו מהפכ"ו, והוא בע"ל הסו"ד, כלומר בעל הסבו"ב מסבב חללה, מסב"ב חכמ"ה הוא הגלג"ל במאד בעל הסבו"ב כנגד מדה כי יש על החס"ד שני מלאכים ממונים, האחד נקרא בשם משותף מים, והשני נקרא בשם משותף לבנ"ה, והנה מי"ם כבינה גם בינה כמים, ורמזם דמי מלחמה, דמ"י ענגי, גם יש לכל דבר הפכו ועומד כנגדו, על כן תדין הטוב לטוב כמנהג הטוב:

ואחר שהודעתיך אני זה המעט ממנו, תבין אתה עוד מדעתך דברים אחרים בעניך בסודו בעיון מעולם, כגון שתחלק מספרו תחלה לג' חלקים בדמות השם, וכן תעשה לכל דבר כשתרצה למצוא נסתריו, כגון שתאמר מספר ג"ן עד"ן עולה בכלל קע"ז, וזהו הקבוע לו ראשון ולא יתכן לחלקו לב' חלקים שוים, כי יפלו בו חצאים שהוא למספר פ"ח וחצי פ"ח וחצי, ואין לנו אות מורה על חצאים, ע"כ אתת צריך לחלקו בצורת שתי חיות, א' בתוך המספר הנחלק לזה, פ"ח א' פ"ח ויבוא א' תפוס תפוס (תבין) [מבין] שני פחים, וזה סוד גדול, ואחר שיצא לך זה אתה צריך לחלק פ"ח לב' חלקים שוים שכבר הוא מקובל זה בעבור שהמספר זוגות, וזהו חלוק הסודי:

והנה הוא ידוע לך, כי האל"ף לה ד' רוחות והיא בנתים שהוא רוח לרוח, והיא מורה על סוד הנהר היוצא מעדן, ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים כן הד"ם אשר במוח כמו זאת הצורה:

מ"ד ד"מ:

ד"מ מ"ד:

יפרד לארבעה ראשים, ומשקה לארבעה חלקי הגוף, וכל אחד מהם שמו נהר והשמות ההם הנזכרים בתורה על ד' הנהרות יש בם סודות נפלאות וזה דרכם, זאת הצורה חשובה שהיא עגולה ושהיא עומדת וכוחותיה מתגלגלין, כן בדרך הזה והמקום המיוחד קיים, וכאלו תאמר שגלגולה כמו שאצייר בעגולים אחרי אלו לפי המציאות הטבעי שכן גוף האדם עומד אך דמו והכוחות הרוחניות שבו שהם טבעים נעים ונדים לעולם:

ואלו הצורות כולם מצויירות בדמות מעשה מרכבה של העולם העליון הרוחני מידיעת השמות הקדושים, ומן הספירות ומן המדות, והם גם כן נמצאת בעולם גם בעולם השפל, אלא שהעליונים בדמות שכליים והאמצעיים בדמות נפשיים, והיו הגופיים בדמות חמרים ומשכנים לנפשיים שבם ציור והיו הנפשיים כעין חמרים ומשכנים לשכליים שהם שבם ציורו כחותם ופעלתם, וע"כ יצוירו כל הנמצאים בתחתונים והיו העליונים רבות ועלות לכל הנפשות והגופים בעצמותם:

וזה הוא ציור הגלגול המתנועע בסבוב המרכבה, בדמות ארבע חיות מזו הצורה תכיר מאמר יחזקאל במה שרמז מענין המרכבה, ואמר וארבעה פנים לאחד שהם ששה עשר פנים וכל הפנים הארבעה נמצאים בכל רוח ורוח, מארבע רוחות עד שוב החיות כלן, כאלו הן מתנועעות במרוצה ושבות במקומן בלתי זמן, כדמות מראה הבזק כמו שנאמר והחיות רצוא ושוב כמראה הבזק (יחזקאל א, יד), ולא בזק ממש וכאלו אינן זזות ממקומן כי מציאות זה החיה דבוק במציאות זו, וכאלו היא זה בעצמה כדמות מה שציירתי בסוד ד"ם ששש"ם שאם יתגלגל כדמות החיות סביב אין זה כי אם זה, ועל זה נאמר וקרא זה אל זה ואמר קדוש קדוש קדוש (ישעיה ו, ג), כי כל הצורה בעצמות הג' עולמות שוה, ועל כן צריך שתחלק שם ה'ע'ז' הכולל כללו לשלשה חלקים שוים ויעלה כל חלק נ"ט וכל ג"ן סודו אב"ן וסוד נ"ט עולה בשיניו משולש כשלוש שמות החותם פשוטים ומורכבים כי החותם הוא שם י'ה'ו' והוא במרובע אמת כ"א פ"ע כ"א כי הוא שם אהי"ה שבו סודות ונפלאות, ואמנם בחבירך י'ה'ו' פשוט עם סוד מבטאו שהוא מלא יו"ד ה"א וא"ו תמצא מספר שניהם נ"ט, והנה אם כן סוד החותם בג' קצוות פשוט, וסודו בג' קצוות הנשארות מורכב:

אמנם זה סודו כ"א, וזה סודו ל"ח, הרי שניהם כ"ח א"ל, וכל א"ל סודו כ"ח, וכל כ"ח נקרא א"ל, והוא הוראת שתוף מציאות ההויה בהויה, כי ההויות י' וגלגולם על הד"ם שסודו י"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א ידמ"ה יד אדם, וסודו זה י' על י' פעמים שהם ה'מ'ט'ה', היו לו בידיו יד וי"ד עיין בסובובו ושלחי כך ואחוז בזנבו, ותדע כי ה'מ'ט'ה' הוא הל"ל כ"ב וסוד ובאו וכפלו י', כלומר שנים יחד עולים הנביאים ושלשתם קי"ח הידועים, ועניגם

הוא שבידי עת סוד ג' מעלות כ"ו ס"ה פ"ו, שהם משלשות משתלשות בחיים בעשרה, ובאו הנבואי"ם כולם ונולדו מחו"ה גוי"ם, והנה ויגדלו נאמר על גוי"ם ששניהם אחים ונקראו לאומים, ושניהם מלאים שהם הגנוזים הידועים שהם מורכב גוף בגוף הנקראים פנים גם עינים:

והנה סודו ל"ב בעולם והסוד אכ"ו אס"ה אכ"ו, והכל לפי נסתרו אחזהו מחזהו, י"ו חזיונו ונסתרו בלתי אלפ"ו, הוא חוזה המחזה החזיון שבשלשתם ובאו הנביאי"ם, וזה הסוד אתה צריך לחוזרו מאד ולהכיל אמתתו מתוך דברי אשר רמזתי בו ואשר ארמוז כי העניינים יעורוך מציאות נסתריו ואל"ה ואל"ה, והיו לך לג' עדים נאמנים:

ובאמת אחרי חלקך מה שצויתיך לחלקו בב' ובג' חלקים כבר יהיה הדבר קל עליך לחלקו לחלוק החלקים היוצאים מן ב' או מן ג' שהכל תלוי בם, כי צד כפול ב' תמצא ד', הרכב בג' תמצא ה' כפול ה' תמצא י':

ודע כי סוד הברכה והקללה יודיעך סוד מרכבה כפולה, והסוד כפול ז' להפך רגע הרחמים בהפך, והנה תתחיל מן אחד ותלך עד שמנה פירוש שמנה בגי' ח"ת, והנה הם ט' זכר וט' נקבה, כלומר אחד זכר ואחד נקבה, והם דרך זא"ת שהיא דרך (אסה"ת) [עם ח"ת] חש"ק וכללם ח"ת, אשר בה פנים ואחור, גם בה רוח או פנים, ע"כ אמרתי לך שתמצא הברכה והקללה ברוח האופנים שהם כח הגופנים ואם הם חברו האופנים בהם נגלה האחרונים, וההפוך שוב הנחש שוב אדם או האדם נח"ש, כלומר שוב האדן שליח או השליח אד"ן, כי זהו הפוך הכונה:

ואמנם הכל שם אחד והוא שם מיוח"ד, והוא שם חיי"ם, ומאלה תכיר השאר, והנה עוד שוב כפול ב' וחבר הכפל עם הג' פשוט ונמצא ז', עוד הפך זה הכפל ותמצא ח', והנה במספר ח' נכפלו כל כוחות ההפוך והחבור והכפל כשניות, והוא ד' פעמים ב' שהוא שוה להפכו ולא יוסיף ולא יגרע ע"כ תתחיל עוד משלש הנפרעים הנקרא רביע שהוא ג' פעמים ג' ותמצא ט', ואמנם בכפלך בג' יחד תמצא י' וזו דרך מופלאה ועיין בה מאד והשתכל בצורות הספירות האלה לפי מדרגתם אלה ותבין סודם, א'ב'ג'ד'ה'ו'ז'ח'ט'י':

והנה זאת המערכה הפשוטה המיוחדת מספרה בכללה משולש ונקרא משלשה ראשים בהכריח לפי הוראת צורה זו:

אאאאאאאאא:

אאאאאאאא:

אאאאאאא:

אאאאאא:

אאאאא:

אאאא:

אאא:

אא:

א:

זה המספר כשהתחיל למנות אותו מצד אחר תתחיל מן א', כי היא מורה על ראש אחד פשוט מיוחד, ועוד תתחיל מן א' ג"כ, ועוד תתחיל מן א' מצד שלישי הרי עלו בידך ג' התחלות, שסודם א"ב והנשאר נ"ב, וזה סוד אלוהי גדול, ואם ישפיע השם עליך רוח אחת שהיא רוח ט"ת, והיא רו"ח הקד"ש וסודו כולל ג' רוחו"ת בסוד השלוש המרובע שנאמר ג' פעמים הם אחד, תדע מיד שהשם גלה סודו זה רק מזהיר מן הטעות המאבד הנפשות בזה ובכיוצא בו, שכבר טעו בו רבים ונאבדו, והשמר לך ושמור נפשך מאד פן ילאו רעיוניך לסבול סוד היחוד ותחשוב שזה יורה על היות האלהות שלשה, ותאבד עם הנאבדים באמונה מבני האדם:

ואם יאמר לך אדם שהאלוהות שלשה אמור לו שקר וכזב, שכן שלשה בגמטריא שק"ר וכז"ב ואמנם על זאת האמונה שאומר לך נתנה התורה כמו שרמזתי בסוד כ"ו ס"ה פ"ו, והוא שסודם ג' פעמים חוליה, גם חומה וליחה וחומ"ה כי כל ליח"ה וחומ"ה, ר"ל בטבע ראשון מפני החו"ם הטבע"י הטוב הנקרא ג"ן עד"ן ואשר אומר אותו לך בעניין זה הוא זה:

דע כי כל שלוש הנאמר אשר זכרנו או אשר יאמרו באשר נזכור עוד בכל זה הספר, אין כונתינו בם על דבר מן המעלה הראשונה של כל המציאות, ולא על שום עלול רוחני נפרד מכל גלם ומכל צד ומכל פנה, אך כונתינו בשלוש על כחות בלתי נפרדות מגלם בעצמותם, או על רוחות, או על גופים, כי אלו הם ג' מדרגות גופים ורוחותיהם וכוחותם המניעים אותם, אבל כל שהוא בלעדם מן הנפרדים לא יתכן להורות עליהם על שלוש כלל ולא על אחדות, כי השלוש והאחדות הם מקרה רק למספרים ואינם דבר עצמי, ולא יושכל שום מספר על הנפרדים, אך מושכל בהם היותם בדמות מספר כדמות המספר הנמצא מן א' עד שהוא כלו מורה על עלות ועלולים, ואמנם הסבה הראשונה אין לה תכלית בשום פנים אדעתא דכולי עלמא ואיך יפול עליה שם מספר רק בשלי"ש בשליל"ה שנאמר עליה שהיא בלתי בעלת רבוי עצמים ואף המשלשים שהם המשקר והמכזב הנזכרים בעל כרחם מודים שאין לה עצמו משולש רק סגלתו היא שלישי:

ואני איני יודע איך אזכרנה בספרי זה אם בלשון זכרות שקר הוא שאינו נופל עליה, ואם בלשון נקבה חס ושלום כי הוא כזב שאינו לשון נופל על האלוה, וא"כ אין דרך לדבר באמת עצמו, שכל מה שנאמר עליו נטעה בלשונינו, ומי יתן ואם היא תפלת שוא שלא היינו טועים בשכלינו בענינו כמה שאין אנו בקצת עלוליו ובקצת שמותיו ומדותיו ודרכיו ותאריו ופעולתיו קל וחומר בענינו במה שאין לנו שום דרך להשיגו בשום צד וא"כ השלוש הוא שפע הנשפע ממנו ראשון וכל מעשיו משולשים, וגם מרובעים ומחומשים, ומכופלים ומורכבים בדמות הרכבות הספירות הנכרות באותיות:

ואמנם בהכירנו מעשיו הנה נגלה לנו במציאותו וזה הוא תכליתינו כי זה הוא המבוקש מכל חכם ונביא, שאז בהשיגו מעשיו הנוראים נורא, ייראו ממנו וישיג שאין תכלית למעלתו, ובזה אהבתינו ישמח בהשגתו וזאת היא עבודתו, כי זאת ההשגה אשר בה השיג אותו היא שפע נשפע מאתו, ועל זה ירדוף כל חכם להוסיף בכל יום חכמה על חכמתו, בידיעתו כי בזה תתעלה אצלו נשמתו ותהיה חיי עד בחיותו לפי מדרגתו:

ואחר הודיע אלהים אותך את כל זאת בהיותך חוקר פעלו בתבונתך אין נבון וחכם כמוך (בראשית מא, לט), והנה אם כן תבקשנו ימצא לך, ואם תעזבנו יזניחך לעד, וכן כתוב ה' עמכם בהיותכם עמו ואם תדרשהו ימצא לכם ואם תעזבהו יעזוב אתכם (דבה"י ב' ט"ו, ב), ובקשתו ודרישתו האחרונה אצלינו ואמר קבלת הנבואה אשר הגידה לנו דרך קלה להשיג בה השגתו יתברך הכל באמת בדרך צירוף האותיות שהיא בעצמה דרך ידיעת שמותיו וידיעת מדותיו ויודעיו ה', שבה החל מעשיו ובה כלה מלאכתו, ויש לנו על זה ראיות תוריות אין להם קץ:

ועל זה אנו אומרין שהדורש והחוקר יותר בזה הדרך המעולה שבה השם מנהיג עולמו עד היום וינהיג עוד, כל מה שירצה להמשיך, וכל מה שיכנס יותר בעמקותיה מעט מעט כפי הראוי לכל חכמה, יוסיף מעלה ויקרב לשם, וכל מה שיקרב מדרך בה המביאה לידי השגתו יתברך בקלות ומן הדומה לה הנה יוסיף פחיתותו עד שיאבד כמו שנאמר אדם ביקר בל ילין נמשל כבהמות (תהלים מט, יג), ולא יבין וכו' ומפני הקשו עלינו אנשים רבים שהם חכמים בעיניהם ונגד פניהם נבונים, ואעפ"י שהאמת רחוקה מהשגתם אשר לא ידעוה מפני שלא בקשוה, הנה אצטרך להכריח עטי להודיע להם על פיהו אשר הוא כמליץ ביני לבינם בזה איך הורחקו מהאמת, ואיך המה כתות כתות מהם טפות ועשב כצאן רועות, ומהם בלתי יודעות ובכונה המתעות הידיעות המשופעות, ומהם כשוורים גופות ובקולות משתעשעות וקיש קיש קוראות, ובדמות חכמה מתגעגעות, ומהם צועקות כמשוגעות מבלתי היותן מבדילות בין הידיעות הטובות אשר מהשם

נשפעות ובין הרעות, ואשר נמצאו בדורינו זה בעונותינו מרוב ארך גלתינו, ומאלו הכתות המשוכשכות בחכמות האלהיות, ובאמונות התוריות ובדיעות הנבואיות הן רבות מאד לאי לבי להזכירם כל שכן ידי, אך בכלל אזכור טעות רובם ואורם להם ואיך החשק אשר מהול בג' מילות, מילת הלב, ומילת השפה, ומילת המעור חייב כחיוב יהו"ה נקרא בשם קונו לכתבה ולהוסיף חקירה ושאלה ודרישה חייב עליה בכל יום תמיד עת אחר עת בכל יכולתו ובזה יושלם לפני יתברך, עיון טוב בחבור וראה מה הם חלקי ובורי רק הנמצא כי הבור הבור, הנה הוא כשליח צבור:

סימן א

חלק ב סימן א

חלק א קטן סימנו ד':

כי מאמרי זה לא חברתי, כי אם להוציא שכלך מהכח אל הפועל, בהודיעי אותך דעתי זאת אשר תשמע ברצותך להמשך אחריה, כי אז תצליח את דרכיך ואז תשכיל וזה היא דעתי, הנה זאת חקרנוה כן היא שמענה, ואתה דע לך [כי] מבואר הוא שהאדם נקרא בגדרו השלם חי מדבר מת, אך החיות הוא אשר הבדלו ושתפו (כלים) [כלומר] הבדילו מכל הצמחים אשר לא נקראו חיים בשם מוסכם ישר עם ב"ח, חיים המרגישים המתנועעים מרצונם אשר כל אדם חי, כל חי מרגיש מתנועע מרצונו תנועה מקומית בשש קצות או בדמות מקומם רב או מעט, כלומר שברצונו ויכולתו הוטבע כל חי לעלות לעלייה בדמות מעלה, ולרדת לחבר בדמות מטה, וללכת לפנים דרך פניו ולשוב לאחוריו דרך אחוריו, ולנטות לימין לדרומו, ולנטות לשמאל לצפונו בדמות ד' רוחות מזרח ומערב דרום וצפון:

והנה תנועותיו המקומיות הרצוניות בדמות ששה קצוות, וזה קרוב חי כפי יכלתו, וכאשר שתפו והבדילו לאדם ענין החיים אשר הוא עצמותיו המניעו לפי טבעו, נמצא בו עוד כח נוסף הבדילו מכל ב"ח, והוא הדבר הנקרא דבור, ובעבורו נקרא האדם בשם מוסכם, ואשר הסכים לקרוא את האדם בשם מדבר לא הסיח זה על דבורו, הנמצא יוצא מחמשת מקומות הפה, אך הסכים הכח המוביאו לדבר, אשר הוא הדבר המקבל הדבר מחוץ והשם פנים, והעד שנוי הלשונות הנמצא בין האמות הרבות:

שאם תאמר כי על הדבור החיצוני נקרא האדם מדבר, שהרי המדבר הבדיל וסגולה מכוח שמתהפך בשווי ושני הפכים אמת, באומר כל אדם וכל מדבר אדם לפי הסכמת האומרים שאין דבור נופל על העם ולא על המלאכים, כי אם בשם משותף, לא בשם מוסכם נאמר לו אנחנו שזה כלו אמת, רק אם היתה הסכמת הדבור נופלת על הנמצא

בלשון לבי, היו א"כ בני אדם נבדלים ומשותפים במהות עצמותם, והיו עצמיהם משתנים לפי שנוי הדבר, וכל אשר היה אדם יודע שבע לשונות או שבעים היו לו ז' עצמים, או ע' והיו עצמיהם מתחדשים בם לפי לשונם לא לפי הכח הנפשיי מקבל כל הלשונות, והיו אז בני אדם נבדלים באומות אלו מאלו ומשתפים אלו באלו, והיה מספר מיני בני אדם כמספר לשונותם המשתנות, ואז היה האדם סוג שתחתיו מינים רבים, נבדלים במהותם בה ככל בעלי חיים במינהם לפי רבוים, כי אין החמור והשור, סוס וגמל ואע"פ שסוג אחד כולל עליהם אותם והדומים להם, והוא שם חי:

רק הדבר הוא כמו שאגיד, וזה כי האדם אינו אדם באמת, כי אם מצד צורתו הפנימית והוא הכח הנקרא נפ"ש ונשמה וחיה ורוח ויחידה, והשמות הרבים הושמו לה כדי להודיע מהותה ולא תושג עצמותה כי אם לעצמה, ולא תפעל היא בעצמותה עד שתקבל דבור מזולתה מעלתה באמצעות הכלים, אשר בין שתיהם, והפועל אשר תפעל בה זולתה היא כדמות הכנה שמכינה אותה ומסירה את מונעיה מלפניה, עד שתוכל היא לקבל הכח הפנימי השופע עליה תמיד בלא זמן, והוא הדבר הנקרא אצל המקובלים רוח מרוח הקדש, שגם היא רוח הקדש והחוקרים מהאומות [קוראים] לזה הכח שכל שופע מהשכל הפועל והכל כונה אחת, ואין בינינו ובינם אלא שנוי שמות:

וכבר ימצא השפע הנכבד ההוא האלוהי הנבואי עם אדם, אחר הרבה ממנו בפועל חזק מצד הנותן המנהיג, ומצד המקבל המתנהג על פיו אשר ההנהגה משותפת בין שניהם בהמצאה בפועל, וכבר ימצא ממנו עם אחרים מעט, ועם אחרים לא ימצא בפועל כלל רק בכח הוא נמצא עם כלם, ואע"פ שנשתנה הכח לפי מזגי הגוף והמתרבה והמתמעט לפי שינויו באישים רק בכלל המין הכח הוא שווה לכל, וא"כ לא נשתנה כי אם במקרה כהשתנות אור השמש לעיני הפרטים הרואים באורו, והם כל בעלי עינים אשר בארץ, אשר נמצא בעיניהם כח הראות, ומזה הצד השכלי נקרא האדם מדבר, רק בעבור שלא יושלם עצמותו השכלי בפועל, כי אם באמצעות הדבור החיצוני הקודם במציאות, למציאות פועל השכל השופע הפרטי, לפרטי שהוא מקבלו פרטי מצוי ואם הוא כללי מצד המשפיעו החונן אותו הוצדקנו לומר על זה שהמשלימו - דין הוא להקרא בשם דבור:

והסוד תדע שכל דבור יורה על זה"ר חד"ר האו"ר העליון השופע, ועוד תדע כי סוד האותיו"ת יורה על זהרורי"ת הנפש המקבלת שכל על ידם, והם יעידוך לדעת רזי תורה, גם חיות הקדש הם הזהרורית המודיעה רז"י תורה, ואחר שהדבר כן הנה יושלם האדם משני הצדדים האלה שהם הראשון והאחרון, ויש ביניהם מעלות רבות מאד, וכל

המעלות אשר התחלתם מהראשונה עד האחרונה, לכל איש ואיש הן כולם עבודת השם הרוחניות בעצמותה, ובהן נשתנו הדעות והאמונות במקריהם לפי סוד הרבה הרבוי והמיעוט, והנה על זה תמצא באמת שהדין נותן להיות מי שהרבה בעבודה ההוא יותר לשם שמים נתעלה יותר, וכל מה שפחת נפחת, וכן הדין בגמולו, שאם פחת פוחתין לו ואם הוסיף מוספין לו:

והנה התחלת זה המעלה היא מן הלימוד שלומדין תינוקות של בית רבן, מן לימוד ידיעת האותיות, שהיא העבודה הראשונה הרוחנית האלוהית כי איני מדבר פה במעשים, והנה תכליתה היא השגת הדבור האלוהי מפי הגבורה, פה אל פה, והיא מעלת משה רבינו ע"ה והאמצעיות שבין שתי הקצוות הם רבות מאד, אבל כלן יחד בכלל ובפרט שמן עבודת השם הרוחנית בהיותן לשם שמים באמת:

והנה זה העבודה נמצא נפעלת על דרך חלקים וסימן ענינם אותיות:

החלק הראשון הוא הדבור, הנמצא בפה כשאין כח באזן להודיעו ללב, גם אם שמעתי האזן ולא הבינוהו הלב, הנה מציאותו נקרא דבור בלתי מובן, ואע"פ שהוא לשם שמים הוא הקצה הפחות שבכל קצות העבודה האלוהית הרוחנית, וזהו הדבור הנמצא בפי הנערים הקטנים הלומדים העברי ואינם מכירים מה הם אומרים, וגם הוא בעצמו הדבור הנמצא בתפלות עמי הארץ ובשיריהם ובקריאת הכתוב, שגם מדברים ואינם יודעים מה מדברים:

כי לשון הקודש אצלם כלשון תתר"י ותוגרמ"י אשר אינך יודעו, כי אין ספק שלא תבין כונת המדבר בו אם לא תבין הסכמת לשונו, עד שתסכים בג' חלקי הדבור, שהם שם ופעל ומלה, ואלה אע"פ שכונתם לשם, גמולם קטן ומעט, בקטנות עבודתם ובמעט מציאות מעלתה:

והחלק השני הוא הלכות, הנמצא בלב לבד ואינו נמצא בפה, והוא רק מי שהתחכם לעצמו, ולא שפע עליו מכריח פיהו להוציא דבורו לפעל להשפיע לזולתו מחכמתו, וזה האיש החכם המיוחד, אע"פ שהשלים עצמו - לא עבד העבודה האחרונה ולא הוליד פרות מעציו, אך פיהו עקר וערל שפתים הוא ואם [כי] לבו מהול, וכבר יש לו לעצמו גמול גדול כפי עבודתו:

והחלק השלישי הוא הדבור המשלים כונת השם והוא הנמצא בלב ובפה בשלמות, והוא אשר מי שהושלם בו, ראוי לומר עליו שעלה במדרגת הנביאים כמו שתשמע שבזה החלק ראוי לבאר קצת מענייניו המופלאים, ואשר צריך להתבונן בו, הוא שתדע שהדבור היוצא מהפה הוא קודם במציאות לדבור הנמצא בלב, והדבור הנמצא בלב הוא קודם

במעלה לדבור הנמצא בפה, ובהשתתפות שניהם יהיו כאלו הם דבר אחד, והלב נותן לפה הדבור הנמצא בו, כי הוא אצלו בדמות מעין נובע, והפה מוציא הדבור ומגלגלו באויר ומוציאו ומוליכו בלא זמן אל האזנים השומעות, והנה אזניו שומעות הדבור אשר בא להן מפי המדבר באמצעות הקול והרוח האויר:

והדבור היסודי אשר כ"ב אותיות יסוד לו, והאזנים ג"כ מוליכות הדבור הרוחני אחר שקבלוהו גופני אל הלב, והלב מביט ובוחנו, ולפי הבחינה של הלב תהיה הבנתו בדבור, ומפני שמנהג הלב הוא להיותו נמשך אחר הלמוד שהוא ההרגל, וההרגל חצי הטבע, הנה לא יוכל הלב לבחון סוד הדבור הבא אליו, בין יהיה הלב לב המדבר אשר הוציא הדבור בעצמו מפיו בין יהיה הלב לב זולתו, אלא לפי חכמתו, ואין לאדם חכמה בשום פנים בלתי למוד, כי זה דבר נמנע בטבע מכל אדם, כמו שאין שום אדם מלח או נגר או ספן וכיוצא באלה המלאכות ודומיהם, אם לא הורגל לעשותם תחלה ולהוציאם מכח לפועל, כי לא יהיה אומן שלם אם לא יפעל הפועל פעמים רבות:

והנה הנער הלומד לא יחקק הדבור או הפסוק או הענין שלמד בלבו חקיקה קיימת, עד שירכיב הענין, הרכבות רבות בלבו, וישנה וישלש וירבע ויחמש עד שוב ההרגל אצלו בטבע שלם, וגם על זה אמרו חכמינו ז"ל (הגיגה ט.) אינו דומה מי ששנה פרקו מאה פעמים למי ששונה מאה ואחת שנאמר החכמה מאין תמצא מאי"ן (איוב כה, יד) בגי' הכ"י הו"ו, והכונה בזה מה שזכרתיו לך, ואין מי שיכחיש זה, כי הוא דבר מורגש ומושכל ומקובל, והמושכל הוא מושג בהשגה אנושית מרוב חכמה, אבל אינו מושג מחכמת האדם החכם לכל, אבל הוא דבר שהודיעו השכל האלוהי לחכם המתנבא, וע"כ קראנוהו מקובל, כלומר שקבלנו סודו מדברי הנביאים או מדבר מי שקבל מהם, או מהשם יתברך באמצעות שכלנו גם אנחנו, והוא אם כן למעלה מן המושכל האנושי המוטבע בנו, והם ג' מדרגות ההשגה המגדת האמתיות לנו והמבחנת בין האמת והשקר:

וא"כ כבר התבאר בלא ספק כי הענין היוצא לפועל בחכמה מהחכמות, צריך להרכיבו בכפלים רבים עד שיבחן הלב אמתתו ויוחקק בו חקיקה בלתי נמחקת, וזה הכח בהיותו שלם נקרא אצלינו זכרון, אבל יש בו שני דרכים, אחד להיותו נזכר בקלות, ואחד להיותו נזכר אחר רוב מחשבה, אבל מה שהורגל ונשכח, הרי הוא דומה לאות הנכתב בלוח ונמחק, והנזכר בקלות דומה לסופר אשר קולמוס בידו והלוח לפניו והדיו בקסתו שמיד הוא כותב כל מה שרוצה, והנזכר אחר רוב מחשבה, דומה לסופר שרוצה להודיע דעתו בכתב לזולתו, ואין לו כלי הכתיבה שהוא לא יוכל לכתוב עד שיטרח למצוא הכלים,

ובהמצאם יכתוב מה שירצה, כן הענין הנזכר אחר השכחה, אם ירצה הזוכר לחקקו עוד בלבו עד שלא ישכחנו לעולם הוא צריך אל השמות:
והשומר אין לו מציאות עד שיצא הענין הנזכר לפועל שלם, ולא יוצא לפועל לעולם אלא ברבוי הרכבות הלימוד, כלומר הקריאה בדבר פעמים רבות מאד, והנה יקרה זה השמור המורגל לפה וללב עד שפעמים רבות לא יבין האדם בלבו שום דבר מכל מה שיוצא מפיו, אבל הוא נשמר בפה מרוב הלמוד, כמו שקורא הזמירות בבית הכנסת בקול ערב ורם, ואינו מבין דבר מכל מה שיוציא מפיו, ועד שהמבין השומע דבריו יחשוב שהצועק ההוא מבין הוא כל מה שמרנן בו:
ואמנם הבחינה אצלו שידע אם הוא מבין אם לא אינה שוה לכל השומעים דבריו, כיצד חשוב שהבחינה היא לה שתהא בדרכיו אם הטעה בפשוטים בקריאתו, שכל מה שיוסיף לטעות יהיה יותר סכל אצל השומע, וכל מה שהבוחן יותר חכם מבוחן יגדל, אצלו סכלות הקורא הטועה:
ולפי מה שהודעתיך בדברי תוכל להבין שאין בחינה אלא צירוף, כאמרת המלך דוד ע"ה אמרות ה' אמרו"ת טהורו"ת כסף צרוף (תהלים יב, יז), ואמר בחנני ה' ונסיני צרפה כליותי ולבי (שם כו, ב), ואמר שלמה המלך ע"ה מצרף לכסף וכור לזהב ובוחן לבות ה' (משלי יז, ג) ואמרו חכמים ז"ל (ויק"ר יג, ג) לא נתנו המצות אלא לצרף את הבריות, וזהו בעצמו מה שאמרו בברכות (נה,) יודע היה בצלאל צרו"ף לצרף אותיות שבהם נבראו שמים וארץ:
ואחר כן כבר התבאר לך על פי העדים כלם שאמרנו צירוף האותיות, רצוננו לומר בזה בחינת האותיות וסוד צירו"ף, הבחינ"ה לשו"ן היחודי"ם, וכללם בסודם גולגל"ת גלגו"ל גלג"ל הנשמ"ה, מגלג"ל השמימ"ה מגלג"ל השנ"ה והבחינ"ה האמתית, לא יתכן לאדם לדעתה ולהשיג אל מעלתה אלא אחר מה שתשמע, והיא שאתה צריך תחלה לאמת בלבבך בכל דרך שתוכל לאמתו, שהאותיות הם סימנים ורמזים בדמות מדות ומשלים בעצמותם, ונמצאו להיותם כלים להורות בם דרך ההשגה לאדם, ואצלינו הם בדמות מיתרי הכנור, שבהוצאת קולו עם הבאת העץ אשר ביד על המיתירים, ובהשתנות ההבאה ממיתר אל מיתר ובצרוף ההברות אשר יולדו ממנו, תתעורר נפש האדם המבקש לשמוח אל השמחה והששון והתענוג, והתקבל מעדנה ורוב הנאת הנפש בזה, כי השמחה טבעית לכל אדם ואם לא יעוררהו אליה בציור המחשבה לא תתפעל הנפש לשמוח, ואם האדם עצב ועצל בעת התפעלות לבו אל תכלית קבלת השמחה, לא יקבלנה לעולם, כי העצבות והעצלות הנחקקים במחשבתו בדרך מן הדרכים, הם חזקים מאד,

והם הפך השמחה, ואם ההפך קיים עומד או חזק, איך יתכן להמצא הפכו בפעל, אחר אשר כוחו בתכלית החלשה:

ועל זה תראה רבים מן המתאבלים הנאנחים והנאנקים מפני שדבק לבם בציור האבל וחזקו, שאפילו יבואו כל בעלי מינים זמר, וינגנו וירקדו לפניהם, לא יסור מהם ציור היגון שכבר גבר מאד, כמו שקרה ליעקב אבינו ע"ה על ענין יוסף שנאמר ויקומו כל בניו וכל בנותיו לנחמו וימאן להתנחם (בראשית לז, לה), ואלו מדות חלוקות בנבראים, ולהם קצות שתים כמנהג הדברים כולם, ואמצעיות קרובות ורחוקות רבות, ולפי קרבתם וריחוקם יתעלו ויופחתו, כי הקרוב אל הטוב ייטיב, והקרוב אל הרע ירוע, כמו שנרמז בכיוצא בזה במאמר שלמה המלך ע"ה הולך את חכמים יחכם, ורועה כסילים ירוע (משלי ג, כ), ולפי דרכי זאת כבר תבין סוד כל המדות מאותן קצוות התעוררות הנזכר בשמחה ובהפכה, ובמה שביניהם מן הקרבה והריחוק, וכבר ידעת מאמר חכמינו ז"ל (שבת ל .) כמאמר אין הנבואה שורה לא מתוך עצבות ולא מתוך עצלות אלא מתוך שמחה, וכן אמר עוד (שבת צ"ב א) אין הנבואה שורה אלא על חכם גבור ועשיר, ואלה הם בלא ספק מדות ראויות להיותן קודמות לכל נביא אלא שהן מדרגות, ואמנם הפכיהם לגמרי הם מונעיהם:

ואמנם אומר (מכילתא בא) אין הנבואה שורה בחוצה לארץ, אלא א"כ שרתה תחלה בארץ, הוא מאמר אמתי, רק אין הדבר כפשוטו שהרי אברהם היה חוצה לארץ כשאמר ה' יתברך לך לך מארצך (בראשית יב, א), וזה היתה נבואה ראשונה לפי הוראת התורה, ולדעת הקבלה זה אחד מן הנסיונות, וכולן נאמרו לו בנבואה, ואם יאמר אומר הדורות משתנים פיו כמאה עדים, ואף אתה הקהה את שניו ואמור בעבור זה עשה ה' לי ולא לו (שמות יג, ה), שכמו נשתנה הדור אז ישתנה האדם, ואם יאמר לך הפרש בין לפני הבחירה בין לאחר הבחירה אמור לו אמת אך הבחירה הראשונה היה באדם והיא באברהם כמו שנאמר הוא ה' האלהים אשר בחרת באברם והוצאתו מאור כשדים ושמת שמו אברהם (נחמיה ט, ז), והבחירה השנית בארץ, וענין הארץ הוא היה הפנימי אשר השכינה שם שורה תמיד ועליו נאמר אשר ה' אלהיך דורש אותה תמיד עיני ה' אלהיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה (דברים יא, יב), ולפי דעת המאמינים כי זה בארץ ממש לבד לית דינא אצלו והותרה לו הרצועה הסחו הקשורה אחורי הפרגוד לעדות על השכינה שורה עליו והסתיר ה' פניו ממנו והיה לאכו'ל ואע"פ שמי שאינו בו היה לאכול שסודו באנ"ו כ"י ה' מדה כנגד אינו מהם ואמר הלא על כי אין אלהי בקרב"י (דברים לא, יז), וגם צריך שיכחיש שריית השכינה במצרים ובמדבר ואמרו והיו עיני ולבי שם כל

הימים (מלכים א ט, ג) לעדות על שכינת השכינה בארץ הנזכרת אבל אמרם שתשרה שכינה בחוצה לארץ אחרי שכנה בארץ, ר"ל שכינתה במה שהוא כח אזי ציונו למשכנה לפי סוד מציאות השכינה:

וכדברי דעת סוד מאמר האומר (ספר יצירה פ"ו מ"ב) לב בנפש כמלך במלחמה, ולא אמר נפש בלב, וסוד באר"ץ בחמ"ר הל"ב שסוד"ו עליו"ן ותחתו"ן, והנה טו"ב ור"ע וסו"ד בחו"ץ לאר"ץ נפש"י, שהיא זוה"ר האו"ר ושמה תה"ו ובה"ו, ואחר שתשרה שכינה בפר"ט שסודו פרגו"ד שהוא גו"ף צדיק שתשרה בנפש שהיא חוצה לארץ, ומאלו הראיות המקובלות יש בידינו מהם בלי קץ, רק חכמת הטבע מעידה שהשכינה בכל מקום ושורה על הראוים ולא תשרה על מי שאינו ראוי, לא בארץ ולא בחוצה לארץ, בין לדעת הפשט בין לדעתינו שלא תשרה על מי שאינו ראוי, לא על לבו ולא על נפשו וזו מבואר:

ואמנם יש לבני אדם מדרגות רבות יש מהם בהכנה טבעית, יש מהם בהרגלות, והטבעית וההרגלות השלמות הם מכונות בהכנה קרובה מאד לקבל השפע הנבואי, וכל מה שהופסדו מהכח, הורחקו מהשפע, ומפני היותינו קרובים אחר הכנת לב טוב אל השפע הוא, ואותיות שהם חומר הדבור לאמצעיים בינינו ובין השפע כדי מחשבותינו אליו, רבים המה הנשפעים הנמצאים עם הנפש, היא ריאה על יד אמצעים כי ארמונה טיט ורפש:

סימן ב

חלק ב סימן ב

חלק ב' קטן סימנו ה':

מאחר שקבלת קבלת היות האותיות וידעת שנמצאו לנו כדמות כלים שבם יעשה כל אומן ואומן מלאכה, ראוי שתדע מחכמינו ז"ל אמרו לנו דבר וקבלנוהו מהם והוא אומרם (פסחים נד.) אלפים שנה קדמה תורה לעולם והביאו ראיה מדברי שלמה ע"ה באמרו במשלי פסוק אחד והוא זה, ואהיה אצלו אמון ואהיה שעשועים (משלי ח, ל), יו"ם יו"ם משחקת לפניו בכל עת, ועוד אמרו לנו (ירושלמי שקלים פ"ו ה"א, סוטה פ"ה ה"ג) עד שלא נתנה היתה כתובה באש שחורה על גבי אש לבנה, וכבר נאמרו פירושים רבים על שני הדברים האלה, אבל מה שאומרו בו אני הוא ענין בפני עצמו, ואתה תראה דברי ודברי זולתי בם, ובחנם, ואשר יסבול שכלך מהם יותר, אותו תקבל, והשאר שמור כי הכל טו"ב, אבל יש בטוב קצוות רבות, ואתה תמשך מטוב לטוב שעליו העולם מתגלגל כחותם מעשה בראשית, וה"ו התחלת מעשה מרכבה וראשית כל תנועה, וה"ו הדי"ן להיותו סוף הגלגו"ל מו"מ, ואם תוכל גם אתה לחדש יותר טוב חדש והצלח:

ואמנם מאמרי אני בענין אלפים שנה כפי מה שהורוני רעיוני הלב, לפי דרכי ידעתי סו"ד אלפי"ם שהם פמלי"א שלו אשר התור"ה אשר היא צל"ם ודמו"ת קדמה מציאותה לעולם שהנה שם פני האל תמיד והרמז מיעקב, שנאמר ויקרא יעקב שם המקום פני"אל כי ראיתי אלהים פנים אל פנים ותנצל נפש"י (בראשית לב, לא), וסודו נפשי הנאצלת שהיא הנצלת באמת, כי כל באמת סח הגוף זולתה הוא בכח מת ואם הוא חי בשתופה בפועל זמן אחר אין חפץ בו, שרצה פמליא של מעלה ופמליא של מטה הם אלפים ורבבות (של) שנאמר אלף אלפין ישמשוניה ורבו רבוין קדמוהי יקומון (דניאל ז, ח), ואמנם אלה שניהם אלף שהם אלפים, וכן אלפים פלאים, וכן כל פמליא בסוד נשימה לאף שהיא אימה לנפש, שלפי האומן הפליא שמן מלפני האש, וסוד אש אורה ומה שאעוררך אל מה שרמזתי לך הוא מספר הדבור שסודו שהוא נאצל, ועניו אל יה מנפש אלהים מהשם, ומשם פנה לאמש והוא שמאל והאש לפנים כמו שהיו לאש, ומשם נמצאו פנים לאשה, כי כל גוף מהם מלא נפישה, והנה סוד אלפים שנה עול"ם שלם, והוא דמות גלגל, כלומר מדות האין, שבם נשלם מעשה המלאכה ודעם, וסוד בכל עת ה"א אלפים שנה נכתבין על כתב בשני ההפכים כמות בחיים וע"כ נאמר ואהיה אצלו אמון (משלי ח, ל) כפול, והנה אצל אמון אצולה מא"ל וי"ה ושניהם שעשועים, מדת הדין שמה א"ל ומדת רחמים שמה וי"ה, והנה אליהו מוכיח גם חנו"ך שהוא מטטרו"ן והוא סוד בכל עת, וסוד הע"ת האור הנברא שהוא מנפ"ש שהוא משקל המציאות, וסוד שעשועים בשפה אחת, וכללם שש מאות ושלוש עשרה מצוות, גם מספר ר"ת שעשוע: וסוד מצות ממלכות כי מצוה וממלכה באה ממלוכה כוללת לחיותה מלאך האדם המשתעשע מהמלאכה שעשה, וסוד יו"ם יו"ם כופ"ו בשוה, וסוד משחקת לפניו, וכאלה רבות ודעם, ואמנם אומרם ז"ל (סנהדרין צז.) שיומו של הקב"ה אלף שנה, אין כונתם לומר לנו שיש לשם זמנים, ובאו להפליג זמן ארוך בקוצר, כי הזמן ימצא, ואיך יתכן שהשם יתברך תחת דבר שהוא בראו, ואפילו אם הייתי אומר שיומו של הקב"ה רבי רבבות אלפי רבואות שנה, היה זה דבר מורה שהוא חי תחת כל הזמן, רק הסוד הוא דרך שנאמר דבר צוה לאלף דור (תהלים קה, ח) שהוא לדורי דורים, וכן אומר עושה חסד לאלפים (שמות כ, ה) והגמול לאלף דור, שזה יורה על רבוי גלגול הזכות של המדה או חובתה:

וכבר נודע (סוטה יא.) שמדה טובה יתירה על מדת הפורענות אחת מת"ק וזה צבאו"ת, וכן אחת מאלף היא המתהפכת לקצים, שהמדה מתהפכת לשני מיני קצים, והם חמשיות ועשריות, וידוע שחצי העשריות הם החמשיות, והם חמשיות ועשר ספירות

אמת הן חמש כנגד חמש מספר עשר אצבעות ומכריע כולם את כולם (ספר יצירה פ"א מ"ג), והנה אברהם זכר העשרות בענין סדום ועמורה, ואמר ימצאון חמשים צדיקים (בראשית יח, כה) והוריד חמשה למעט המדה, ועוד הוריד עשרות עד יו"ד כי אברהם הכיר סוד המדות, וסוד הספירות, וסוד השמות, מתוך מה שגלה לו השם בענין שם אשתו ושמו, כלומר הפוך שם משם לשם, כלומר והלא מעט כחו וזה להוסיף על כחו כח שלא היה בו כענין שוב שם שר"י שר"ה, ושוב שם אבר"ם אברה"ם, ואין זה כי אם הודעת הסוד בשתוף ובחלוק וצרפם ארבעתם ותכיר סודם:

ותדע כי יש עשרה כמאמר האבר, ועל כן חלק י' להי"ה להורות לו שעשר ספירות נחלקים ימין ושמאל, אלה מימינים לזכות, ואלה משמאילים לחובה, והשם חוזה בתו"ך, וזה בכחות, והוא חתום תמיד בשנוי הטבע כלומר בשם כ"ו פ"ו באמ"ש הסו"ך, שהוא מהפכו באש, וסודו ב"ן ב"ת יח"ד בנפשי פנה שרי, שהם עיני שרי, והנה משם התעורר אברהם למדות וידע (ב"ר מד, יב) כי אברם לא יוליד אבל אברהם יוליד מנה ד' השמות ותמצא סוד חצים חמשים, כפלם ויהיו מאה ואברהם בן מאת שנה בהולד לו(בראשית כא, ה), וכן אברהם בר מאה שנה הוליד, וסוד קו"ף חלקם ותמצאם מג"ן לך (בראשית טו, א), וזו היא מלת מגן צריך בידך, וכן השם בעשר ובחמש כאומרו ושמת עליהם שרי אלפים שרי מאות שרי חמשים ושרי עשרות (שמות יה, כא), א' היא אלף שהיא י' מאות, וק' היא מאה שהם י' עשרות, ונ' היא חמשים שהוא ה' עשרות, וי' היא עשרה שהיא עשרה אחדים, יהיה הסימן היוצא מהם א'ק'נ'י', והם אלפים בעצמם, וזה הוא סוד ז"ה מערכות מנה מאה אלף כפול ותמצא שד"י, ומנה עוד חמשים כפול תמצא שעשועי"ם, ומנה עוד עשרה כפול ותמצא ס"ה פ"ו הוא סוד קנ"א, וסוד העולם ס'ו'פ'ה' שנאמר ה' בסופה ובסערה דרכו (נהום א, ג), וכסופה מרכבותיו (ירמיה ב, יג) כ"ו ס"ה פ"ו ואכן אומר אלף שנה (תהלים צ, ד), סודם על הפוך יום ושנה, וסוד העולם ו' אלפים שנה, וזהו יומו של הקב"ה אלף שנה, כי יום יום סודו ו"ו ימים וזהו אומרם (סנהדרין צז.) שתא אלפי שני הוו עלמא, לא שיש לו ימים ולא שנים חס וחלילה מלהאמין זה:

אבל מדות העולם מתהפכות לקצים ידועים והם יורו על המועדים והזמנים והשנים והמחזורים והשמטים והיובלים, וזהו אשר נעלם סודו מחכמי המחקר, וע"כ לא השיגו סוד החדוש האמתי, וסלקו ההשגחה האלהית מהארץ, אמנם אומרו והיו לאותות (בראשית א, יד), הוא סוד האותיות, והיו אלף מועד מועדים וחצי ד"ת שעות י"ב כ"ד ו' הרי לך שם בן מ"ב ל"ה האותיות, ולמועדים מועדים כ"ח וחצ"י זמנם אלף, שהם י"ב עידן כ"ד ועדנין ופלג עידן, וימים ושנים גלגול המדות בם בכל עת:

ואמנם ענין היות התורה כתובה באש שחורה על גבי אש לבנה זהו במציאות, ובאדם אש על גבי אש, צורה על גבי צורה, שכך הם צורת המרכבה, וכך הם בשני היצרים, שחורה חשך לבנה יום, מדת יום מדת לילה, רוח לב השנה, לב רוח השנה, וכל זה הכנה בעלמא לקבל הדבור:

ואמנם סוד קבלת הדבור האלוהי הוא ענין משותף בין מדת הדין ומדת רחמים, שהדבור ההוא כדמות ל"ב ל"ו גם הוא בקולמוס ואומר הלא הוא כמוס עמדי (דברים לב, לד), שעניני קול כמוס וסמך ועי"ן לעדים על זה, וסוד קול סמך עי"ן ו"ו:

והנה מעידך על סוד קבלתו, אחד שהתבאר לך שכל האותיות הנכתבות בספר הביאור, כלים ראשונים חצבם להשגת השכל, והם במדות מיתירים הרי שהם כלים ראשונים חיצונים להתעוררות הנפש אל השמחה, והקול המשותף עם הרוח היוצא מן הפה עם הדבור הוא בדמות הניגונים שהם המושיעים קולם ברוב שנוי:

ובתנועות מתהפכות עולות ויורדות ונוטות ומתגברות ומחממות כלי השמע לקבל ולצייר דמיונות הקול עד שיבחן הלב ויהנה ויחשק לשמוע ותתפעל הנפשיי ותשמח ותחשק ותתגבר שמחתה, כן בדמות זה הדבר בעצמו הוא הדבור הפועל קול ורוח ודבור בהאזנים, והאזנים מוליכין מה ששמעו אל הלב וכשהלב מכין עצמו להבין הדבור הבא אליו לא על ידי האזנים, הנה הנפש פותחת לו אזנים ומתגברות אזני הלב, ונפתחות מקורות הצינורות ומזדכך הדם והנפש מעיונת בדם החיצוני שבלב שצבעו הראשון בדמות צבע האש הראשון, שהוא צבע תכלת בדמות דם חלזון אשר בים (סוטה יז, א) שתכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע דומה לכסא הכבוד, והנה דם חלזון שהוא מן המי"ם הים, למ"ד חזון והוא חמרן גדול מי"ה, וממנו נולדו הנולדים הכלליים וסודו תכל"ת ב"ר כ"ת כ"ו ק"ל ל"ת פ"ו, ברכת ה' היא תעשיר (משלי י, כב), קללת אלהים תלוי (דברים כא, כג), והנו שמוש בשמוש משוש במשוש בסוד זכר ונקבה, ציור שם בציור שם, כי סוד שם הוא א'מ'ש' א'ש'מ' והוא מעשה מרכבה:

והענין שם האיש כשם האש, וזו היא הרכבת מה שנאמר במה שכתבתי שהתורה היתה כתובה באש שחורה על גבי אש לבנה, אש באש, וכן נודע בלא ספק שהדבור האלוהי בא באמצעות האש, שנאמר ודבריו שמעת מתוך האש (דברים ד, לו), ונאמר כשמעכם את הקול מתוך החשך (דברים ה, יט):

והנה הדבור והקול מתוך האש אשר הוא האש היסודי שהוא חשך, כי האש ההיא בלתי מאירה והיא אספקלריא שאינה מאירה, והיא הכח הגבורה כח יצחק ומדתו פחד, תחשוב סוד ופח"ד יצח"ק תמצא הא"ש (בראשית לא, מב), כגבריא"ל והנה האש

והעצים (בראשית כב, ז), והנה צבעה תכלת ומורכבה ומתעלה כמראה ב"ת הנפש המעיינת ושם רואה בעין השכל, מה שרואה פירוש במראה הנבואה, כי הנפש מעיינת וחוקקת המורגל בפיה ובאזניה ובלבה, בכח הדמיון המשותף עם השכל וההרגל, ומתוך היות חקיקתה חזקה נשמרת ונזכרת בדמיון עם כח שפע השכל, וכאשר תסתכל הנפש בצבע האש ורואה אותו בדמות תכלת שהוא דמות כסא הכבו"ד והוא טבע הלב, הנה השכל מצטייר בתוך הצבע ההוא הזך הנקי מכל מראה, כי אמרנו עליו שהוא צבע אינו אלא דמות צבע לא צבע ממש, וזהו אומרו כתובים באצבע אלהי"ם (שמות לא, יה), שסודו בצבע וטב"ע, והבין מה בין צבע וטבע, הנמצא שסוד צב"ע הוא טב"ע:

וזהו סוד בעצב תלדי בנים (בראשית ג, טז), כי עד שיהיה הטבע מורכב מזכר ונקבה לא יתכן להוליד וע"כ בא טבע כפול אחד לזכר, והנה נודע כי הצבע הוא הנראה בקשת הנולד מהשמש באמצעות העין המימיי שנאמר את קשתי נתתי בענן והיתה לאות ברית ביני ובין הארץ (בראשית ט, יג), ועוד כתיב לזכר ברית עולם בין אלהים ובין נפש כל חיה (בראשית ט טז), והנה אלהי"ם סודו הוא הטב"ע ועל כן זכר נפש מדברת לבד ואע"פ שנאמר ויהי האדם לנפש חיה (בראשית ב' ז), והנה אמרו חכמינו ז"ל (ב"ר ז, ה) כי מה שאמרה תורה תוציא הארץ נפש חיה למינה (בראשית א, כד) זו נפשו של אדם הראשון, ותרגום לנפש חיה לרוח ממללא כל נפש מדברת, וכבר כל זה אינה שוה כי האדם חי ומדבר נגבר:

וכבר אמרתי לך כי כל הדבור הפנימי אינו כי אם ציור לבד, והוא הציור המשותף בין השכל והדמיון, וא"כ בשר נפש רואה הצורות שהם למטה ממנה, הנה היא מיד רואה עצמו מצויירת בתוכם, ועוד מעינות אחרות במשפיעה באמצעות שפעה הסכלית עד שמשגת המשפיע בה במציאותו לא בעצמותיה, וכל זה לא תגיע הנפש אליו אלא עד שתשלם, ולא תשלם בשום פנים כי אם באמצעות האותיות הנרמזות, וענין האותיות הוא שהם צריכין לתנועה חזקה שיתגלגלו פנים ואחור במהירות במקום מבטם, ר"ל שימהרם המצרפם בפיהו כדי להרגיל להוציא מחשבת הלב לפעל השגה מהשגותיו, ותהיה האוזן שומעת ובוחנת מה שיוציא מן הפה, כמו שנאמר כי אזן מלין תבחן וחיך יטעם אוכל (איוב לד, ג), כלומר כמו שדרך החיך לבחון טעם הדבר אם הוא מר או מתוק או חמיץ או עפיץ או מלוח או תפל, כן דרך האוזן לבחון טעם הדבר אם הוא דבור טוב או רע, או אם בו ברכה או קללה, או מות או חיים:

ואלה הם ששת דרכי הדבור הנופלים על הענינים שכך היא העידה התורה הקדושה עליהם בתחלתה ובסופה, שבתחלתה נאמר שיש במציאות הדבור גן והוא הגן אשר בו

הוא שם האדם להתעדן בעדנו, שהוא הדבור המושכל המצויר הנשפע מאצילות קדמונו של עולם מקדם שנאמר מעולם נסכתי מראש מקדמי ארץ (משלי ח, כג), ונאמר ה' קנני ראשית דרכו קדם מפעליו מאז (שם ה, כג), כי התורה הכלולה מכ"ב אותיות קדמה לעולם יו"ם יום, וסודה בזה ופירוש יום הם י"א אותיות שורשים גם יו"ם עוד הם י"א אותיות שורשים ושמשים הידועים, והרמז בם אומרו והחכמה מאין תמצא (איוב כה, לב), ואין זה מקום בינה מן אי"ן תמצא, ואין הוא מקום בינה, והנה שניהם מגולים החכמה והבינה, והנה המספר מן א' עד י' הוא הכל חבר אליו י"א, ותמצא א'להי'ך, וכן גם כן עוד י"א עם הכל וסודם גבוה ועליון והנה גלג"ל גלג"ל שסודם גלג"ל אלהי"ך, גלגל עוז והוא גן זה גנזו, זו מגלגל זו, ס"ו ס"ו, וזה הגן הוא גופני ורוחני, הגופני הוא המ"ח ושעריו ז' וסודו ליח"ה, חמה אשר בה יגדלו כח החכמה וכח הבינה, והפועל בה תחלה לתת בה זהר ואור וכח לקבל דרכי הדבור הוא כוכב החמ"ה באמצעות חם החמה שהוא סופר לחמה, והוא כוכב השכל והוא כללי ופרטי כשמי בסוד שם אדם, ובו נברא העולם שהוא משמש תחלת ליל אחד במוצאי שבת במוצאי שבתאי למלוך בשמי צבאו"ת בשטר שם, בדם הקשת, כלומר בשרש הדם שהוא קשת הגאולה, והוא שרש הדלה, וסודו חומר ראשון בדם, והוא שבתאי עם דלי שדי בתלי, והם ספירות כלומר מחשבו"ת בשמחו"ת משבחות, י' שמות שהם שם עדים על ו' שהיא מלכות במזרח, וסוד כ"ו כוכ"ב כפול כ"ו כ"ב בשם והאותיות והוא הרוחני הפועל המניע, והנה בג"ן ב' עצי"ם סודם צבעי"ם שבם שוכן זוהר האו"ר ושמן זכור, והנם בדמות תכלת שהוא מקבל זהרורית כמראה וראשיתם כל יסוד לבן שהוא מקבל כל צבע ונקרא צל הלבנה והוא נצבע והוא מטבע האלהים, טבע צבעים ושמ"ו צבען גם הוא מכין הלבנה לקבל כל דבורי, בכל צלם כלומר בכל נקוד, כי הנקוד הוא הצלם, והאור הלח, הוא הדמות, והוא בשפע הנשפך בע"ט שהוא כדמות הדעה, ומה ע"ט החיצוני המתנועע בכח היד וכל הכחות הקרובים והרחוקים להעד הלב והמוח והנפש והשכל והחושק לכתיבה, והיות העט מטבל בקחת הנושא חמר הדיו ונושא ציור צורת האותיות ומכל כיוצא בזה והדומה, תתעורר נפשך אם עשו בה עץ החיים ועץ הדעת ופירות שכליות וספירות אלוהיות, עד שתבין ענין המציאות העליון והתחתון הנכללים בך, ולא תצטרך אז בזה להטריח עצמך לבקש ספרים או חברים או רבנים ללמדך מה שיחסר לך מן החכמה, כי רבך הוא לבך, ואלהיך הוא בקרבך, ושאלהו בכל הענינים, והוא יענה לך בכל ענין וענין כראוי אהבת חשק שחק יצאה מהשם, מיראתו תעשה עלי ולפיך הסיעהו, וסיבבתו חבתך גלגלי:

סימן ג

חלק ב סימן ג

חלק ג' קטן שסימנו ו':

אל תפלא אם מתחיל ענין אחר ואני מדבר בו קצתו, נראה לך מה שאגלה לך כל מה שיש תחתיו ובשעת חשקך בו אני מדלג לדבר אחר זולתו קרוב לענינו, אך רחוק בתכלית הרוחק, כי שבע החכמה, כן חייב להיות האדם צופה בה בדמות רצוא ושוב (יחזקאל א, יד), כי רוב החשק כמו שהוא מחיה, כן הוא ממית בדמות רוב הדבש ורוב היין, כי הבינתו מועיל ומפרנס ומרוה הרעב והצמא עד שמישב כח החשקו גבור וחזקו וגבורתו ומתיש כחו הרב ומשיבו אחר שרץ אל הכח, המיושב לכח אשר היה עומד בו טרם רוצו, ועוד מניעו ומכלכלו ומושכו ומניחו ומניחו ומושיבו מן הפועל, אל הכח כמו שהוא בתחלתו היה בכח ומציאות לפועל, וזהו סוד גלגולו וסבובו ומחזורי של כל המציאות הנגלה והנסתר, והוא התגלגלות וחוזרת כל נמצא חללה תמיד מכח לפועל ומפעל לכח, בזה הצורה כתוב בספר ממנו תמיד מופעל לכח, לכח ארבעה ארבעה וארבעה חמשה הוא ארבעה ארבעה, ואמנם חמשה הוא הוא סבוב ארבעה, ההוא שמחה כי אדם אצל עצמו, ואמנם כלי חמשה שהם כלי שמחה, אשר התחלתם שנים הם סוד החשק, כי סבוב החושק הוא המניע כל המתנועע הראשון בעצם, ואין חשק בלי ציור, ואין ציור כי אם לדבר מצייר משיג בהכריח, וכל חי מצייר וכל מצייר חי, וא"כ שני היצרים שהם מציירים הם חיים, והם כשני אחים תאומים, כדמות האותיות והנקוד אחים תאומים, כדמות האותיות והנקוד היוצאים מהפה יחד אחד באחד ידובקו יתלכדו ולא יתפרדו, אלא שהם מרקדים חללה והם בן ובת, זכר ונקבה מרקדים סביב לא ילאו חמש מדות בזה זה בזה, הזכר מימין ונקבה משמאל, והעולם נידון במדת זכרות, הנקבה מימין והזכר משמאל העולם נדון במדות נקבות, ומפי שהשמאל הכנת מפי הגבורה הוא מדת היראה, והפחד מדת זמן, מדת הפחד פח בדמות והיא מדת הדין, נחלקת לב' קצוות ראשונות וביניהם אמצעיות הרבה ונוטות לכאן ולכאן, שם המדה הימנית חסד נולד מן הבינה, כלומר מן הבלבול בסבוב גלגול מלב, ושם המדה שמאלית פחד מן הלבנה ופעולתה במים והוא הרכות שבלב, ושם (המדבר) [המדה] השמאלית כי כל מי שהוא רך הלבב הוא רוחנ"י, גם תולדתו מו"ח וזה שם ע"ב תמצא ח"ם ול"ח בגמטריא פח"ד, והוא לחלוח לבנ"ה וענינו מ"ח מ"ד במא"ד מא"ד, הדם הלח מדה לחה מים שהיא לבה מכהו וסודה הדם והלב גדול וגדול מביניהם המגוס זהו פחד, גדול לגוי והטובה ליהודי, שהנה יו"ד מזכה, כי הלבנה בלב החמה, ועל כן ההוד מזכה גם הסוד עליהם הוא אשר הוא הכהן,

והנה נודע כי השכלים הם ראשית המציאות במים שהם לב האיברים, וכבר נבדלו הם בהם להיות האדם לזאת מהם או מקבל חכמה באמצעותם אשר חייב מזכה וכל אשר זכה וא"כ הנה מדת כאחת מתגלגלת וכן דרך נלמדה ומדה, חבר ב' הנה חס"ד ופח"ד, תמצא ח"ד סו"ף ח"ד ז"ה סו"ף ז"ה והוא סוף הזזה:

והנה העולם הזה, לעלם בהעל"ם הזה מעין עדן, מגיע לפנים לפנים שמו דין ערפל אשר שם האלהים (שמות כ, יה), והמדה האמצעית שמה תפארת, והוא מכריע מעריך ומסדר ואחר שהדבר כן מה תבקש ממי שמדבר בזו החכמה העליונה שהיא משותפת עם התחתונה בשתוף האור עם הנקוד, ובשתוף החמה עם הלבנה, ובשתוף החכמה עם הבינה, שיוכל לדבר לך בזו מלב עדי זה כי הכרח הוא למי שידבר בזו שישוב לזה וירוץ וישוב מזה לזה ומזה לזה, גם הוא הכרחי שיכנס בנתים האמצעי שהוא מבדיל בין שתיהם, וע"כ גם תראני מתחיל בדבר ואני מדלג ממנו לזולתו אל תאשימני כי כן חיים החכמה, וע"כ נאמר עליה ונעלמה מעין כל חי ומעוף השמים נסתרה (איוב כח, כא), לפיכך אמר ותעלומה יוצא אור, ואחר שהפשטתי צורת האשם מלבך לבלתי תאשימני, על מה שרמזתי מהדלוג אעסק שלא יקשה עליך מה שאדבר בו, ועתה, ואמנם הדלוג הגדול הדלוג מרבבה, כלומר דלוג מאחר מרכבה, וכן התורה מעידה על זה ומעידה לבבנו אל זה הסוד המופלא שאגיד לו חכמו ישכילו זאת יבינו לאחריתם (דברים לו, כב), איכה ירדוף אחד אלף ושנים יניסו רבבה (שם לב, ל), ורמזה עוד ורדפו מכם חמשה מאה ומאה מכם רבבה ירדופו (ויקרא כו, ה), ואף שלמה אמר בחכמתו מבוארת מצאתי אמרה קהלת אחת, לאחת למצוא חשבון (קהלת ז, כז):

וזה הוא סוד כל ההשגות לבך אליו תחלה הקדמתי זאת המועילה מאד, אין שום חכם סופר בזה ואף כי הוא מורגש ונגלה לכל, שהאדם שבו כח פנימי נפעל ומשתנה לעתים מקבל צורת הדבור, ויודע שאם הוא שומע לדבר טוב, כחו מתפעל מיד לפי מה ששיער וצייר מהטוב ההוא השמחה והתענוג לציור ההוא, עד היות הציור ומהציור המצוייר, והמצייר דבר אחד בפעל אחד שהיה בכח, כי תחלה היא הציור כח, וצריך אל נושא מונהג כל כח אשר נשאוי:

אמנם הנושא כח הציור הנשוא הוא האנוש, כלומר שיש לו כח לצייר, ואע"פ שפעל הציור נעדר ממנו עתה בפועל, כלומר שעיקר אינו מצייר, וא"כ הפעל שהוא הכח הנפשי הדברית הוא המצוייר הנושא כח הציור, כמו עין בכח האיש נושא כח, כמו פעמים בכח ופעמים בפעל, והנה מוציא מהכח אל הפועל הוא הפועל באמת, וכבר יקרא הפעול חוץ ממנו, שאלו היה בו היה צורת הכח נמצאת בפועל תמיד לא היה לו מונע, ואם היה

לו מונע, ואם היה לו והוא סר בעצמו מכח זולתו שהסירו ידוע שהמסיר המונע הוא אשר מונע לו עליו שהוציא מן הכח את הפועל, ע"כ באנו דע לנו שכל שמועה טובה, אצל האדם בכח קרוב או רחוק שישמענה ועתה לא שמע שמעה:

הנה זה השמועה הוא אשר הוציאה לפעל השמחה, והוא אשר את שימעול בדבריו, ובכה יקרא בהפך המדה הטובה להפעיל שחשבה בה לקבל הציור המוליד האנחה שהיא הפך השמחה ואין בכל חמדות, וכן בלא ספק כשאדם מברך את חבירו לשמוח ומוליד חשק בלב, המוכן בכחו לקבל הפועל בעת ההיא, והחשק בדבר הוא המוניע הראשון, ולכל חושק חשוק וידוע לא יצוייר ענין הברכה ומהותה בשומעו והדבור הברכה בהסכמה, לא יתכן שיתפעל לעולם לא לפעל בברכו אותו ולא לפועל דאגה מכעסת בקללו אותו, וע"כ יברך או יקלל איש את איש בלשון בלתי אך מוסכם בין שניהם לא יתעורר המקולל או המדבר, אל שום ציור הפעולות בנפש מפני שהחסר הכלי שעל ידו פועל זו ונפעל זה, וסוד שזה דבר וזה לא יבין דבר מעלימה שדבר, וג"כ מצד המדבר המכוון, הרי הוא אצל המדבר כאלו לא אמר שום דבר ואצל השומע כאלו לא שמע כלום, והיה הכח הנמצא במקבל אצל זה הפועל לבטלה גמורה, והנה ג"כ בו כאלו הוא לבטלה, וג"כ מצד המדבר המכוון להשמיע ולכונן את כוח השומע המכין בכל היה דבורו לבטלה אחר שלא פעל דבורו הפועל אשר אליו כיון במדבר, כן הענין בעצמו זה הסוד שאנו מדברים בו לא תשלם להוציא השכל מן הכח אל הפועל, עד שיהיו הדברים נשמעים ונבחנים עד שיושכלו, ואחר שהדבר כן, כל מה שתשמע בחכמת צרוף האותיות או בהפוכם ובגלגולם ובהמרתם ובקשרתם ובסופם ובתוכם ובמשקלם בבחינת כל דבר ודבר ראוי שתדע שאין בו לית, גם בכל מה שאודיעך שתפעל אלא כדי להוציא שכלך מכח לפועל:

והנה אתן לך התחלה לך שערי הבינה בה כאשר תעשינו, ומזה החכמה שתדע שבכל עת שאתה עושה מה שאומר לך מן הצרוף, ולבך מתעורר בו שאתה מוסיף עליו חשק על חשקך, וכחך חזק עליו מצד החושק, ואם מציאות הפועל עודנו נעדר ובחשק הזה מוליד בלבך חשק שני חזק הראשון, ובשלישי חזק מן השני עד שיהיה חשקך השני כפול, הרי הוא בשיעורו כפלים מן הראשון, והשלישי הורכב עד שיהיה בשיעורו הוא שלשת כפלים, כלומר שוה בשיעורו לראשון ולשני והרביעי כפלים מהשני, ושוה לראשון ולשלישי בשיעורו, והחמישי שוה לשיעורו לראשון לרביעי שהוא שיעור השני והשלישי, וכן עד תשלים עשרה שחקים שסודם עשרה חשקים, שלשה חשקים ראשונים, ושבעה חשקים אחריהם שאלה שלשה שחקים ואלה שבעה שחקים, כלומר

שמהם סיבבו עשרה גלגלים, אז תדע שהגלגל השכלי העשירי שהוא גלגל השכל המצויר באותיות בפועל, ומוציא שכלך מכח לפועל תמיד כל עביו שלא יחסר החשק מחמרו הנושא אותו שהוא צורף שוכלת בו, וזה היא צורת החשק המופלא הזה הנזכר ועין בו מאד ותפלא מנפלאות מאמתו, עיין באלו הצורות הנאצלות בדמות החשק, וראה סוד הכפל וזכור שלמה למשה בסוד האפר שסוד ידוע ו'ז'ח'ט'י', מן חציו שהוא חצי פע"ל, והוא נול"ד מן י"ט מחזור הלבנה וחכו א'ד'ם' נולד מן ט' כפול ומן ו' פעמים י"ב שעלו כל"ם מל"ך, וזהו סוד מים בהם רחמים רבים, ותשוב כ"ט כפול ותכיל בלבך מחשבת חכמה כלומר חכמת ספירתו, ותבין ממנו סוד היותו מעשה חושב וצבעו תכלת וארגמן ותולעת שני ושש משזר, והם אבני החושן שעליו סודם יגידנו לך החש"ק שהוא מקור בינה, והוא ג"כ הנשימה גם חותם שהנה אהרן אור החשק הוא אור עצום, והוא זהר כל העולם, והוא שם המיוחד אשר והשם מיחדו בצורת ספר החיים, והוא קץ כי הנה הוא מנהיג כיצד שהוא מצד החכמה, כדמות משה הנביא, וככה ראהו יחזקאל בצורת המ"ח ספירי, ואם ימחול לך עונותיך ביום הכפורים, ותוכל לומר אהבתה של החכמה נדבקה בה, ונפשי חשקה במציאותה:

והנה החשק מיין בבטני ומנגן בחדרים מיד תדע זה הפועל בהיות פעלו עצום בך שאלוהיך בקרבך וכדבר חבת על כבוד קונך הלא הוא אביך קניך (דברים לב, ו):

והנה סוד פתוחי חותם חמשה, קח ממנו פתוח והופך הנשאר מסופו עד עשרה ותבין מיד, וגם סוד פתוח החותם, והסוד החשק מתהפך בסוד אותיות שהם מגלה הדעת, והם מפתח היסודות, ו'מ'ת'ח' ומפתח הסבות כי מפתח נפש גם מפתח הגויות וזהו ענין בכלי מרכבה מכוחותיו ומת החכמות מהכוחות והכוחות מהחכמות, ומזה תדע כי הנשמה המחיה ממיתה ג"כ נשמה הממיתה ממה, והסוד תרם הוא כי הזכר מחיה והנקבה ממיתה והזכר המחיה ממית את הנקבה, והנקבה והזכר עידי המציאות כולו:

והנה המדות המתהפכות פנים ואחור וחכמתי חכמתי וחכמתו חכמתי, ואם תחכם בחכמתיך תדע דעתי וכשתצא בו בדעתו בדעת, כלומר שתשיגנו בחכמתו בדעתו בדעות בחכמות חכמתו דעת, והנה חכמתו דעתי גם דעתו חכמתי, אז תדעי דעתי זאת ותבין כונתי בגלגול פתוחי חותם אשר הוא חתום בגשם, והוא מורה הצורות בחותם בשר, גם צורתן המורה היא מבשרת:

ודע שאם הייתי רוצה להאריך בזה כל צורכו הייתי לחבר עליו ספר מיוחד לבאר בו סוד פתוחי חותם, אבל פי אהלו כי לפי כונתי בזה החבור מרכבתי הרכבה, ואמנם צריך שתדע כי אמרו שהם ב' והשמות י"ב וסוד פתוחי חותם, אבל הוא אור השמות שזה כלו

היה להגיד שהאבנים הם בדמות ועל שמם נקראו ג"כ האותיות אבנים, בספר יצירה (פ"ד מי"ב) באומרו שתי אבנים בונות שתי בתים, וג"כ הנה האותיות הם הנשמות לאבנים והאבנים ממרים נושאהם לנשמות, ומפני שהחומר נושא את הצורה והוא כולנו בזה הצורה בדמות שקועה, והיודע סודם ידע כי הקבוע שקלנו והטבוע קל, כי השקוע כולנו גם הטבע כולנו ממית חותם מפתוח, כי האבנים שהיו אבני שהם היו מפותחות פתוחי חותם איש על שמו, כי כך הם על שמות בני ישראל, והם אבני זכרון:

והנה החשק רבות כפול שנאמר רבוע היה כפול זרת ארכו וזרת רחבו (שמות לט, ט), והנה רבוע כפול יחד יורו על סוד חצי האו"ת כחי"ת, וסודו ארכו רחבו תחלה, והוא סוד הלח"ת הלח"ת, וכן ארכו ורחבו השנו הלחו"ת המדרש בדמות שם, עגול זרת וזרת סודם התרה הקשרה, כלומר אם ארכו יותר על רחבו יקשור ואם רחבו יתר ארכו יקשור, כי יתכן להיות זולת זה כי הוא חשן משפט שמו צרפהו ותדעהו, כי הוא מונה על שמים וארץ, והוא מבריח מן הקצה אל הקצה (שמות כו, כה), מן ר' אל ר' ועיין ותכירהו:

והנה סוד אבנ"י זכרון שמו (שם לט, ז), ונודע מצויר מצויר ומצירו דעם:

וצריך אתה לדעת סוד ק"ץ שהוא פנימי עולם מעלים כחו מכניע זולתו מבקש למצוא יום יום נקם כאומרו כי יום נק"ם בלב"י ושנת גאול"י בא"ה (ישעיה סג, ד), בשנת א'מ' [ה' אלפים מ'] וכל קצה נקמה הם קצה ה', והנה כולל כמה כללים ג' פעמים כמה נקמה, ואם שלשה שמות וכולם כפ"ל בה"ם שתתעורר אל הגלולים שתחשוב, שכונתי בך לבלבל דעתך עד שלא תבין דבר מרוב הצרופים:

אבל תדע בדמות שכונתי היא הפך ממחשבתך, אבל מפני שתתחדש לך שום ידיעה מן העינינים אשר הם עמוקים, על כן כתבתי מה שראיתיו ראוי לכתבו וחשבתיו למועיל בחכמה הזאת, המורה סוד תחת אשר החבור מעורר הנפש אל דבקותו, ועל זאת אתה צריך להשתדל מאד בעיין השכלי כי הכח יתכן שמה שמר אהלך לבטלה מפני גלגלתו מחשבתך הגלגול הצריך לו, הוא השרש והעיקר ותחתיו סוד נורא מאד והמופת על זה הוא זה, דע כי פעמים רבות תמיד שיכתוב אדם דבר אחד מצור"ף, והצירוף ההוא הוא נודע ומבואר מאד לפי שכלו וצרפו לך, וכונתו לבחון כח השגת מחשבתך בו, אם היא זכה וברה שיעור השתדלות ודעתך בחכמה ונתן לך נתיבות שתשיגנו מהם, וכל זה כדי לחדד שכלך והדבורים שיכתוב לך יתכן שיהיו רבים או דבר אחד או שנים, ויתן לך רמזות עד שיפתח לבך ויכינהו לקבל המושכל, והצרוף ההוא יהיה כדמות זה שאצרף לך אני להורות לך דרכי על דרך משל ההוא זה, ת"ג ר"ש:

והנה אלו הם שני דברים מצורפים ומספרם ודה"א המוכרח ת'ת'ק'כ'ט', והוא ידוע אצל הכתוב ככותבו מצורף ו"ה כ' תיבות שאין בכל התורה כמותן, והם בספר בראשית שהוא ראשון חומשי תורה, והתיבה הראשונה בת שלוש אותיות, וחרבתה דבקה אל חזק ואמיץ וחשוקיהם כסף וזה שאם תדע הראשונה שהיא הקטנה, ותדע השנית שהיא הגדולה מפני רוב הדבקות שביניהם וצירופם ונראה שבזה הדרך הקטנה שהראיתיך תוכל להבין דרכים רבים אחרים:

כי זה הדרך האלוהית המקובלת ענינה הוא תמה לשפע השכל בעצמו אשר ממנו נשפעה, שאין ספק כל אצל משכיל דבר ממנו שהשפע זעם שיקבלנו המקבל וישיג ממנו צורת חכמה כללית בלא זמן שכל חכמות גדולות עצומות ורמות, שאם היה עומד עליהם שנתים ימים עד"מ לא היה יכול למצאם, והוא ימצאם ויקבלם בהגיע בממריה כהרף עין השפע, ומרוב שמחתו בו יוסיף לו השכל תענוג מצורף עם חמ"ר חכמה ומחובר עם בינה ומשותף עם דעת עד שיראה למשכיל המקבל ששובו הבלי עולם, והפרדו מהשכל הוא דמות אצלו ושתופו עמו הוא חיים, אע"פ שיש להשגתו גבול ולא יעברנהו, כי הוא הכרחי בדמות טבעיי וגם השחוק יותר מדאי יתחייב שתפיר נפשו מגופו כטבע או יקרה לו מקרה ופגע הקורה למי שלא ששמח פתאות יותר מכדי יכלת הטבע לבו או דאג, כי שתי המדות הללו כשאר מדות הנפש עוברות בגבול ונטרד בעליהן, גם נחסרות ומתהפכות כדמות הפוך השחוק המביא לידי בכיה כשירבה מציאותו, וכן הפכי הדמות כלן, וכבר אמרו ז"ל (סנהדרין פא.) כל הבועל ארמית קנאין פוגעין בו, וסודו תמורה כוללת כל הלשונות, וכן נאמר ויקחו לי תרומה (שמות כה, ב), כמו שביאר:

תמורה ומתרה ומוזהרת לאדם להיות ולקחת לשם השם, מפני שלא יהיו רשאין המה נוהגין לפגוע כי הוא סודה מאיר"ת עינים והיא ארמאי"ת ונסתרה מתירה, כלומר גוף ראשון, ור"ל אשר גופה ראשון, והנה אצל תרומה תרי ממאה וגלו הסוד שהוא מצורף מהארמית וכבר דמותו בכ' התיבות המצורפות שהם בסוד א'ג'ו'ר'ג' כ"א לע"ד לעבד"א, ואחר זה תעיין במדרגת המערכות האלה:

א' י'. י"א כ'. כ"א ל':

ב' ט'. י"ב י"ט. כ"ב כ"ט:

ג' ח'. י"ג י"ח. כ"ג כ"ח:

ד' ז'. י"ד י"ז. כ"ד כ"ז:

ה' ו'. י"ה י"ו. כ"ה כ"ו:

הנה אלה שלשה מערכות של סוד הספירות מתגלגלות מן ט' אל ט' ומן י' אל י' אל י"א, ועל זה תהיה ספירות י' בדמות מכריע בנתים, וזהו מה שנאמר בספר יצירה (פ"א מ"ד) עשר ולא תשע עשר ולא אחת עשרה, שענינו עשרה ולא תשעה שהוא מורה על התגלגלות כח סוון י' ולא י"א שהוא מורה על השארות התוספות מתגלגל והוא מזכה ואם הוא שמאלו, והראשון הוא מחייב ואם הוא ימיני, אבל מורה על ההשואה ועל שימת שלום בין ט' שחסר אלף מן יכין י"א שנוסף בו על י' ובהשיב ה"י אל ט' צורת אל"ף שלקח ממנו לחסרו ישובו עם ט' לספירת י' ויהיו אך ג' ספירות מן ג' יודין האלה י"י, יובן סודם ויורו שלשתם על יהו"ה אחד עד שיהיה סוד כחו מתגלה ממנו באמתתו בסוד הכפל בדמות מציאות:

ב' מן א"א:

וג' מן א"ב:

וד' מן א"ג או מן ב"ב:

וה' מן א"ד או מן ב"ג:

וו' מן א"ה או מן ב"ד או מן ג"ג:

וז' מן א"ו או מן ב"ה או מן ג"ד:

וח' מן א"ז או מן ב"ו או מן ג"ה או מן ד"ד:

וט' מן א"ח או מן ב"ז או מן ג"ו או מן ד"ה:

וי' מן א"ט או מן ב"ח או מן ג"ז או מן ד"ו או מן ה"א ה"ה:

ובהחלק י' אל הה' הנה נחלקה האות המורה על התכלית ועל הראשית לשני חלקים שוים בלתי מכריע ביניהם:

בכ"י חסר החלק השלישי, וחבל על דאבדין: